Windows Vista PL

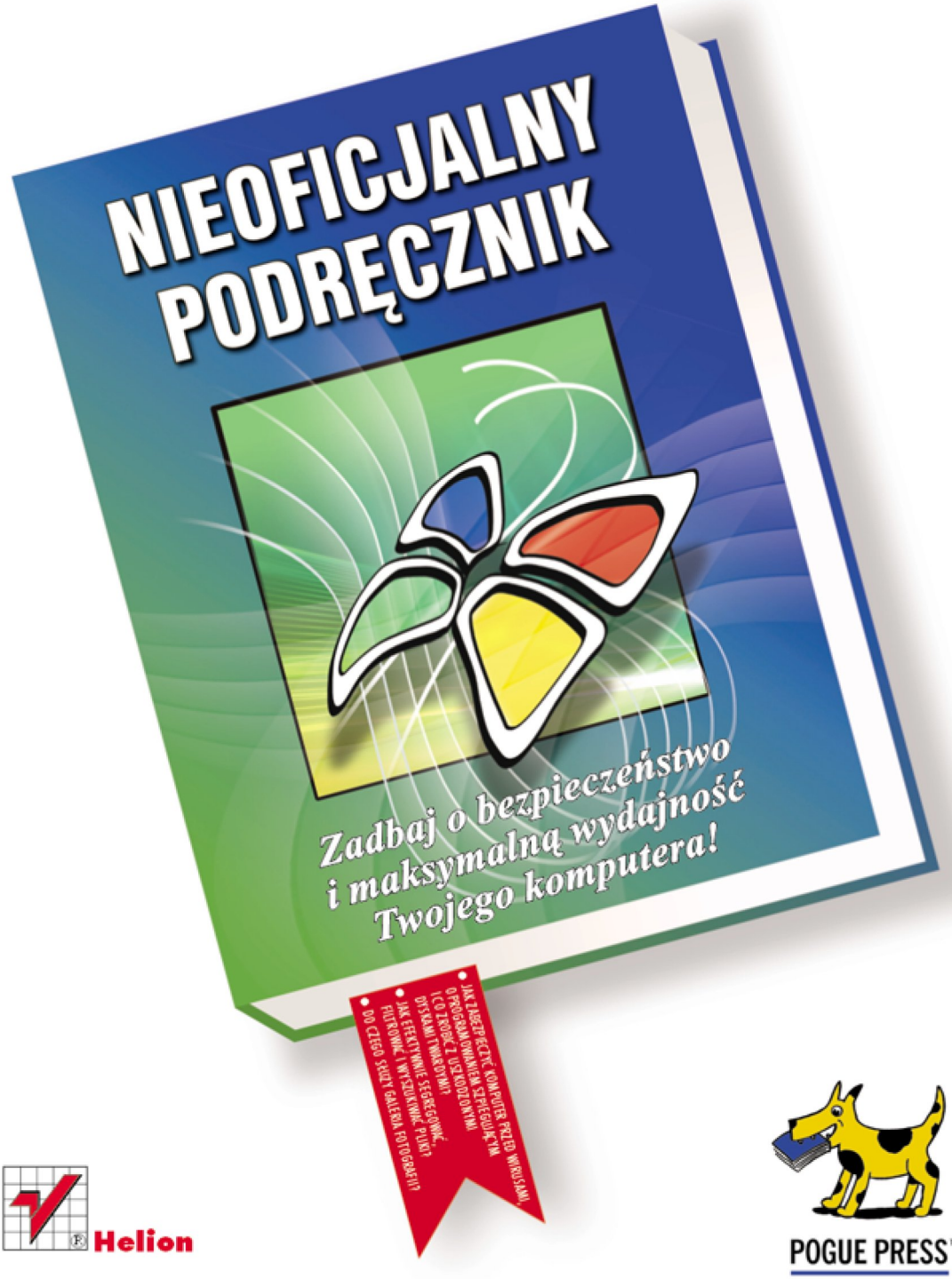

Helion

David Pogue

POGUE PRESS™
O'REILLY®

Tytuł oryginału: Windows Vista: The Missing Manual

Tłumaczenie: Piotr Rajca (wstęp, rozdz. 9, 12 – 27, dod. A – D)
Grzegorz Werner (rozdz. 1 – 8, 10 – 11)

ISBN: 978-83-246-6223-4

© Helion 2008

Authorized translation of the English edition of Windows Vista: The Missing Manual © 2007 David Pogue. All rights reserved. This translation is published and sold by permission of O'Reilly Media, Inc., the owner of all rights to publish and sell the same.

Polish language edition published by Helion S.A.
Copyright © 2008

All rights reserved. No part of this book may be reproduced or transmitted in any form or by any means, electronic or mechanical, including photocopying, recording or by any information storage retrieval system, without permission from the Publisher.

Wszelkie prawa zastrzeżone. Nieautoryzowane rozpowszechnianie całości lub fragmentu niniejszej publikacji w jakiejkolwiek postaci jest zabronione. Wykonywanie kopii metodą kserograficzną, fotograficzną, a także kopiowanie książki na nośniku filmowym, magnetycznym lub innym powoduje naruszenie praw autorskich niniejszej publikacji.

Wszystkie znaki występujące w tekście są zastrzeżonymi znakami firmowymi bądź towarowymi ich właścicieli.

Autor oraz Wydawnictwo HELION dołożyli wszelkich starań, by zawarte w tej książce informacje były kompletne i rzetelne. Nie biorą jednak żadnej odpowiedzialności ani za ich wykorzystanie, ani za związane z tym ewentualne naruszenie praw patentowych lub autorskich. Autor oraz Wydawnictwo HELION nie ponoszą również żadnej odpowiedzialności za ewentualne szkody wynikłe z wykorzystania informacji zawartych w książce.

Wydawnictwo HELION
ul. Kościuszki 1c, 44-100 GLIWICE
tel. 032 231 22 19, 032 230 98 63
e-mail: *helion@helion.pl*
WWW: *http://helion.pl* (księgarnia internetowa, katalog książek)

Drogi Czytelniku!
Jeżeli chcesz ocenić tę książkę, zajrzyj pod adres
http://helion.pl/user/opinie?wivinp_ebook
Możesz tam wpisać swoje uwagi, spostrzeżenia, recenzję.

Printed in Poland.

- Poleć książkę na Facebook.com
- Kup w wersji papierowej
- Oceń książkę

- Księgarnia internetowa
- Lubię to! » Nasza społeczność

Spis treści

Nieoficjalna czołówka 11

Wprowadzenie 15

Część I Pulpit Visty 35

Rozdział 1. Ekran powitalny, pulpit i menu Start 37

Ekran powitalny 37
Pulpit Visty — teraz z Aero! 40
Menu Start 42
Co znajduje się w menu Start? 46
Start/ ⏻ (Wstrzymaj) 48
Start/ 🔒 (Zablokuj) 50
Start/Wyloguj, Uruchom ponownie, Hibernacja 50
Start/Pomoc i obsługa techniczna 52
Start/Programy domyślne 52
Start/Panel sterowania 53
Start/Połącz z 53
Start/Sieć 53
Start/Komputer 54
Start/Bieżące elementy 55
Start/Wyszukaj 55
Start/Gry 56
Start/Muzyka, Obrazy 56
Start/Dokumenty 57
Start/[Nazwa Twojego konta]: folder osobisty 57
Start/Uruchom 58
Dostosowywanie menu Start 62

Rozdział 2. Eksplorator, okna i pasek zadań 75
Sterowanie oknami 75
Kontrolki w oknach Eksploratora 77
Opcjonalne okienka 81
Tagi, metadane i właściwości 87
Widoki ikon i listy 88
Sortowanie, grupowanie, układanie w stos i filtrowanie 92
Jedno i wiele okien 98
Zapisywanie modyfikacji 98
Okno dialogowe Opcje folderów 99
Zmiana rozmiaru, przenoszenie i zamykanie okna 103
Przełączanie okien 106
Przełączanie okien w trzech wymiarach 107
Pasek zadań 109
Paski narzędziowe paska zadań 116

Rozdział 3. Wyszukiwanie i organizowanie plików 123
Wyszukiwanie w Viście 123
Wyszukiwanie z menu Start 124
Wyszukiwanie w oknach Eksploratora 137
Zapisane wyszukiwania (foldery wyszukiwania) 141
Foldery systemu Windows Vista 144
Życie z ikonami 148
Zaznaczanie ikon 154
Kopiowanie i przenoszenie folderów i plików 156
Kosz 160
Ikony skrótów 164
Kompresowanie plików i folderów 166
Nagrywanie płyt CD i DVD z poziomu pulpitu 170

Rozdział 4. Vista — dekoracja wnętrz 177
Aero czy nie? 177
Tworzenie własnego układu kolorów 180
Tło pulpitu (tapeta) 183
Wygaszacze ekranu 185
Dźwięki 187
Przerabianie myszy 187
Zmiana kompozycji 190
Ustawienia monitora 190

Rozdział 5. Vista — uzyskiwanie pomocy 195
Nawigacja w systemie pomocy 195
Pomoc zdalna 198
Uzyskiwanie pomocy od Microsoftu 204

Część II Oprogramowanie Visty 207

Rozdział 6. Programy, dokumenty i gadżety 209
Uruchamianie programów 209
Zamykanie programów 210
Gdy umierają programy: Menedżer zadań 212
Zapisywanie dokumentów 213
Zamykanie dokumentów 218
Okno dialogowe Otwórz 219
Przenoszenie danych między dokumentami 219
Pasek boczny 223
Rozszerzenia i skojarzenia nazw plików 233
Instalowanie oprogramowania 241
Usuwanie programów 246
Uruchamianie programów starszych od systemu Windows Vista 248

Rozdział 7. Darmowe oprogramowanie 251
Programy domyślne 251
Internet Explorer 251
Kalendarz systemu Windows 252
Kontakty systemu Windows 262
Windows Defender 263
Windows DVD Maker 264
Faksowanie i skanowanie w systemie Windows 264
Windows Live Messenger — pobieranie 264
Poczta systemu Windows 264
Windows Media Center 264
Windows Media Player 264
Obszar spotkań w systemie Windows 265
Windows Movie Maker 265
Galeria fotografii systemu Windows 265
Windows Update 265
Akcesoria 265
Dodatki i uaktualnienia 285
Gry 286
Konserwacja 293
Autostart 294

Rozdział 8. Panel sterowania 295
Strona główna — znaczna zmiana w systemie Windows Vista 295
Wygląd klasyczny 298
Panel sterowania, aplet po aplecie 299

Część III Vista w internecie 333

Rozdział 9. Podłączenie do internetu 335
Połączenia szerokopasmowe (modemy kablowe i DSL) 335
Sieci bezprzewodowe 336
Połączenia telefoniczne 337
Zarządzanie połączeniem 342
Szczegółowe informacje o połączeniach telefonicznych 345

Rozdział 10. Bezpieczeństwo w internecie 351
Centrum zabezpieczeń 353
Zapora systemu Windows 355
Windows Defender 357
Filtr witryn wyłudzających informacje 363
Prywatność i pliki cookie 367
Historia: zacieranie śladów 370
Blokowanie wyskakujących okienek 371
Internetowe strefy bezpieczeństwa 375
Bezpieczeństwo hotspotów 377
Zabezpieczanie domowej sieci bezprzewodowej 379
Kontrola rodzicielska 380

Rozdział 11. Internet Explorer 7 385
IE7: kompletny przewodnik 386
Przeglądanie na kartach 391
Ulubione (zakładki) 395
Lista historii 398
RSS: nieoficjalny podręcznik 399
Wskazówki ułatwiające surfowanie 401
Lista skrótów klawiaturowych 406

Rozdział 12. Poczta systemu Windows 409
Konfigurowanie programu Poczta systemu Windows 410
Wysyłanie wiadomości pocztowych 412
Odczytywanie wiadomości pocztowych 421
Wiadomości-śmieci 431
Konfigurowanie Poczty systemu Windows 435
Grupy dyskusyjne 439

Część IV Obrazy, filmy i muzyka 445

Rozdział 13. Galeria fotografii 447
Aplikacja Galeria fotografii 447
Dodawanie zdjęć do galerii 448
Pokaz slajdów po zaimportowaniu 455
Cyfrowy album fotograficzny 457
Znaczniki i klasyfikacje 467
Edycja zdjęć 472
Poszukiwanie widowni 483

Rozdział 14. Windows Media Player 491
Wygląd programu 492
Internetowe sklepy muzyczne 507
Filmy DVD 509

Rozdział 15. Programy Movie Maker i DVD Maker 515
Importowanie wideo, muzyki i zdjęć 515
Edytowanie wideo 520
Program DVD Maker 527

Rozdział 16. Media Center 535
Lista sprzętu 535
Konfiguracja 537
Telewizja. Komputer jako cyfrowe wideo 545
Muzyka. Komputer jako szafa grająca 553
Zdjęcia i wideo 561
Ustawienia zaawansowane 565

Część V Sprzęt i urządzenia peryferyjne 569

Rozdział 17. Faksowanie, drukowanie i skanowanie 571
Instalowanie drukarki 571
Drukowanie 575
Zarządzanie wydrukami 581
Pomysłowe zastosowania drukarki 582
Rozwiązywanie problemów z drukarkami 588
Czcionki 589
Faksowanie 591
Skanowanie dokumentów 598

Rozdział 18. Sprzęt 601
Gadżety 602
Instalacja kart w gniazdach rozszerzeń 606
Rozwiązywanie problemów z nowym sprzętem 607
Podpisywanie sterowników 607
Menedżer urządzeń 610

Rozdział 19. Laptopy, tablety i palmtopy 615
Laptopy 616
Komputery Tablet PC 619
Urządzenia Windows Mobile 630
Centrum synchronizacji 631
Pliki trybu offline 634

Część VI Pielęgnacja komputera 639

Rozdział 20. Konserwacja i poprawa szybkości działania komputera 641
Porządkowanie dysku 641
Defragmentator dysków 643
Sprawdzanie dysku 645
Zarządzanie dyskami 647
Harmonogram zadań 653
Cztery sztuczki poprawiające szybkość 657
Windows Update 663

Rozdział 21. Dysk 669
Dyski dynamiczne 669
Kompresja plików i folderów 678
Szyfrowanie plików i folderów 683
Szyfrowanie dysków funkcją BitLocker 687

Rozdział 22. Kopie zapasowe i rozwiązywanie problemów 693
Automatyczne kopie zapasowe 694
Pełna kopia zapasowa komputera 700
Przywracanie systemu 701
Kopie w tle 708
Tryb awaryjny i menu opcji rozruchu 710
Raportowanie problemów i ich rozwiązań 713
Naprawa systemu podczas uruchamiania 714

Część VII Vista w sieci 719

Rozdział 23. Konta (i logowanie) 721
Konta użytkowników 721
Windows Vista — system operacyjny o dwóch twarzach 723
Lokalne konta w stacji roboczej 724
Lokalne konta w komputerze należącym do domeny 736
Lokalni użytkownicy i grupy 737
Szybkie przełączanie użytkowników 744
Logowanie 745
Profile 747
Uprawnienia NTFS: jak zabezpieczyć dane 750

Rozdział 24. Konfiguracja sieci z grupami roboczymi 757
Rodzaje sieci 758
Udostępnianie połączenia internetowego 764
Centrum sieci i udostępniania 767

Rozdział 25. Domeny sieciowe 775
Domeny 775
Dołączanie komputera do domeny 778
Cztery różnice pomiędzy sieciami z domenami a sieciami z grupami roboczymi 780

Rozdział 26. Współdzielenie plików w sieci 787
Udostępnianie plików 788
Dostęp do udostępnianych plików 798
Mapowanie udziałów 802
Obszar spotkań w systemie Windows 805

Rozdział 27. Praca zdalna w Windows Vista 811
Podstawowe informacje o zdalnym dostępie 811
Łączenie się bezpośrednie 813
Wirtualne sieci prywatne 819
Zdalny pulpit 821

Dodatki 831

Dodatek A Instalowanie systemu Windows Vista 833
Zanim zaczniemy 833
Uaktualnienie czy instalacja od podstaw 836
Uruchamianie dwóch systemów operacyjnych 839
Instalowanie systemu Windows Vista 841

Windows Vista — Zapraszamy! 846
Aktywacja 847
Łatwy transfer w systemie Windows 849

Dodatek B Zabawy z rejestrem 855
Poznajemy program Regedit 856
Przykłady zastosowania programu Regedit 860

Dodatek C Gdzie to się podziało? 863

Dodatek D Główna lista skrótów klawiaturowych 869

Skorowidz 873

Nieoficjalna czołówka

O autorach

David Pogue pisze dla gazety „New York Times" cotygodniowe felietony poświęcone tematyce komputerowej. Był nominowany do nagrody Emmy jako korespondent telewizji „CBS News", a także jest twórcą książek z serii „The Missing Manual" (*pol.* „Nieoficjalny podręcznik"). David jest autorem lub współautorem 40 książek, w tym dziesięciu z serii „The Missing Manual" i sześciu z serii „For Dummies" (*pol.* „Dla Bystrzaków") (między innymi *Magic*, *Opera*, *Classical Music* i *Macs*). Wcześniej prowadził program na Broadwayu, był magikiem i pianistą. Zdjęcie i inne rzeczy związane z Davidem można znaleźć pod adresem *http://www.davidpogue.com*. David oczekuje na opinie i pytania Czytelników książek z serii „The Missing Manual". Można je przesyłać pod adres *david@pogueman.com*.

Joli Ballew (rozdział o komputerach typu Tablet PC oraz programie Media Center) jest ekspertką w sprawach mediów, konsultantką, nauczycielką, pisarką specjalizującą się w tematyce technicznej; jej książki i artykuły ukazywały się w czasopismach firmy Microsoft. Posiada kilka certyfikatów, w tym MCSE, A+ oraz MCDST, i napisała prawie dwa tuziny książek poświęconych systemom operacyjnym, edycji obrazów, organizacji domu oraz wielu innym zagadnieniom. Jej książka *Degunking Windows* wygrała w 2004 roku nagrodę Independent Publisher Book Award na najlepszą książkę komputerową oraz nagrodę „Best Bet" magazynu „Parade Magazine". Można do niej pisać na adres: *Joli@JoliBallew.com*.

C.A. Callahan (napisała rozdział o *panelu sterowania*) jest weteranem branży IT o ponad 10-letnim stażu. Posiada tytuł Microsoft Certified Trainer oraz własną firmę zajmującą się publikacjami technicznymi. Często występuje na konferencjach i wystawach, w tym także na wystawie TechEd Boston, Windows Connections oraz LinuxWorld/NetworkWorld Expo. Jest współautorką kilku książek, w tym takich bestsellerów jak:

Mastering Windows Server 2003. Jej nowa książka, która ukazała się w czerwcu 2007 roku, nosi tytuł *Mastering Windows SharePoint Services 3.0*. Można do niej napisać na adres: *callahan@callahantech.com*.

Preston Gralla napisał rozdziały o bezpieczeństwie, kopiach zapasowych oraz pielęgnacji komputera. Używał wszystkich wersji systemu Windows, zaczynając od wersji 3.1. Jest autorem ponad 35 książek, w tym także *Windows Vista in a Nutshell* oraz *Windows Vista Pocket Reference*. Artykuły jego autorstwa były publikowane w gazetach „USA Today", „The Los Angeles Times", „The Dallas Morning News", „PC Magazine", „PC World" oraz wielu innych. Adres jego poczty internetowej to: *preston@gralla.com*.

Brian Jepson napisał rozdziały o sieciach z domenami, zdalnym dostępie oraz instalacji systemu, pełnił także funkcję redaktora technicznego książki. Brian jest redaktorem w wydawnictwie O'Reilly, programistą oraz współautorem książek *Mac OS X Panther for Unix Geeks* oraz *Learning Unix for Mac OS X Panther*. Ochotniczo zajmuje się także administracją systemów komputerowych oraz niedochodowym centrum sztuki AS220 w Providence na Rhode Island. Centrum to zapewnia mu możliwość zamieszczania i publikowania swoich prac. Brian udowadnia, że technologia, a zwłaszcza darmowe oprogramowanie, wspiera misję centrum AS220. Jego adres to: *bjepson@oreilly.com*.

O zespole redakcyjnym

Teresa Noelle Roberts (redaktorka) jest pracującą na własną rękę redaktorką oraz korektorką, a także pisarką i poetką. Kiedy oderwie się od swego komputera, można ją przyłapać na zajmowaniu się ogródkiem, ćwiczeniu tańca brzucha bądź rozkoszowaniu się pięknymi plażami Nowej Anglii.

Podczas prac nad tym wydaniem książki w obowiązkach redakcyjnych pomagał jej John Cacciatore, doświadczony w pracach na książkami serii „Missing Manual".

Rose Cassano (autorka ilustracji na okładce) od 20 lat pracuje jako niezależna projektantka i ilustratorka dla przeróżnych zleceniodawców, począwszy od organizacji non profit, a skończywszy na klientach korporacyjnych. Rose mieszka w przepięknej południowej części stanu Oregon, którego mieszkańcy są wdzięczni za cuda nowoczesnych technologii, sprawiające, że mogą przyzwoicie żyć i pracować. Adres e-mail Rose: *cassano@cdsnet.net*. Adres strony internetowej: *http://www.rose-*
↪cassano.com.

Lesa Snider King (redaktorka robocza i mistrzyni grafiki) współpracowała z Davidem Pogue'm przy wielu projektach. Jako kierownik technologiczny witryny iStockphoto.com oraz doświadczona autorka międzynarodowych publikacji na tematy grafiki Lesa stara się uczyć świat tworzenia pięknej grafiki komputerowej.

Wiele jej prac można zobaczyć na witrynie TheGraphicReporter.com. Często można ją spotkać na wielu konferencjach. Jej adres poczty elektronicznej to: *lesa@graphicreporter.com*.

Shawn King (współpraca przy tworzeniu grafiki i wstępna korekta książki) jest prowadzącym popularnej internetowej audycji o nazwie *Your Mac Life*. Zajmował się komputerami już na kilka lat PD — **przed DOS-em**. Ściskając swą mysz, uważnie przejrzał dosłownie każdy wiersz tekstu niniejszej książki, sprawdzając jej poprawność; a teraz śmiało może powiedzieć, że wie o systemie Windows Vista więcej, niż kiedykolwiek chciał wiedzieć. Można do niego napisać na adres *shawn@yourmaclife.com*.

Phil Simpson (projekt i struktura książki) ma biuro w Southbury (stan Connecticut), w którym od 1982 r. zajmuje się projektowaniem grafiki. Phil posiada doświadczenie związane z różnymi odmianami projektowania grafiki spotykanymi w identyfikatorach stosowanych w firmach, w wydawnictwach, a także w przekazie informacji w firmach i służbie zdrowia. Adres e-mail Phila: *pmsimpson@earthlink.net*.

Podziękowania

Seria „Nieoficjalny podręcznik" jest wspólnym przedsięwzięciem wyżej przedstawionego zespołu marzeń i pracowników wydawnictwa O'Reilly. Jestem niezmiernie wdzięczny zarówno im, jak i grupie kilku innych osób, które niezwykle życzliwie odnosiły się do niniejszego projektu. Zaliczają się do nich: Matt Parretta oraz Frank Kane, pracownicy działu informacyjnego firmy Microsoft, którzy z wielkim zaangażowaniem pomagali mi szukać potrzebnych informacji; dyrektor produktu Windows Vista — Greg Sullivan, który tolerował moje ciągłe indagacje. Dziękuję firmom HP oraz Motion za wypożyczenie sprzętu testowego. Dziękuję także korektorom Sohaila Abdulali, Johnowi Cacciatore, Genevieve d'Entremont, Jemiemu Peppardowi, Sadowi Preisch i Ellen Seebacher.

Niniejsza książka zawdzięcza bardzo dużo wspaniałemu zespołowi małżeńskiemu — Shawnowi oraz Lesie Snider King. Nigdy nie zapomnę radosnych 16-godzinnych dni roboczych, jakie zafundowaliśmy sobie w ciągu ostatnich trzech tygodni pracy nad tą książką z nadzieją jej dopracowania do perfekcji. (Nie sądzę, by także oni zapomnieli ten okres).

Dziękuję Davidowi Rogelbergowi za przekonanie do pomysłu. Szczególne wyrazy wdzięczności dla Jennifer, Kelly, Tia i Jeffreya — osób, które sprawiły, że książki z serii „Nieoficjalny podręcznik" mogły powstać i że wiele innych rzeczy stało się możliwych.

— David Pogue

Seria „Nieoficjalny podręcznik"

Książki z serii *Nieoficjalny podręcznik* to humorystyczne, doskonale napisane przewodniki na temat produktów ze świata komputerów, do których nie dołącza się drukowanego podręcznika (czyli dla niemal wszystkich). Każda książka zawiera odpowiednio opracowany indeks oraz odwołania do konkretnych stron (a nie tylko rozdziałów).

Aktualna lista obejmuje następujące tytuły (z uwzględnieniem pozycji w przygotowaniu):

Access 2007 PL. Nieoficjalny podręcznik, Matthew MacDonald

CSS. Nieoficjalny podręcznik, David Sawyer McFarland

Excel. Nieoficjalny podręcznik, Matthew MacDonald

Excel 2007 PL. Nieoficjalny podręcznik, Matthew MacDonald

Flash CS3/CS3 PL Professional. Nieoficjalny podręcznik, Chris Grover, E. Moore

Fotografia cyfrowa. Nieoficjalny podręcznik, Chris Grover, Barbara Brundage

Komputery PC. Nieoficjalny podręcznik, Andy Rathbone

Office 2007 PL. Nieoficjalny podręcznik, Chris Grover, Matthew MacDonald, E. A. Vander Veer

PowerPoint 2007 PL. Nieoficjalny podręcznik, E. A. Vander Veer

Sieci domowe. Nieoficjalny podręcznik, Scott Lowe

Tworzenie stron WWW. Nieoficjalny podręcznik, Matthew MacDonald

Windows XP Home Edition. Nieoficjalny podręcznik, David Pogue

Windows XP Pro. Nieoficjalny podręcznik, David Pogue, Craig Zacker, Linda Zacker

Word 2007 PL. Nieoficjalny podręcznik, Chris Grover

Wprowadzenie

Trzeba to powiedzieć jasno i wyraźnie: w ciągu kilku ostatnich lat korzystanie z komputerów PC przestało być fajne i zabawne. Wirusy, oprogramowanie szpiegujące, spam, wszechobecne wyskakujące okienka reklamowe oraz inne internetowe uciążliwości zmieniły nas w początkujących administratorów komputerów, którzy zdecydowanie o wiele więcej czasu poświęcali na próby zabezpieczenia swoich komputerów, niż na właściwą pracę.

Dlaczego, na Boga, Microsoft nic z tym nie zrobił?

Oczywiście teraz już znamy odpowiedź na to pytanie: okazało się, że Microsoft **coś** robił. Jednak dokończenie tego „czegoś" trwało aż 5 lat.

Tym „czymś" był Windows Vista — nowa wersja (no dobrze, właściwie to pięć lub siedem wersji) systemu operacyjnego, w której obecnie bardzo wyczulony na zagadnienia bezpieczeństwa zespół programistów Microsoftu zabezpieczył każdą dziurę, każde tylne drzwi i poprawił wszystkie nieprawidłowości projektowe.

Microsoft nie posunął się jednak tak daleko, by stwierdzić, że system Vista jest całkowicie pozbawiony wad. Po prostu nie można czegoś takiego powiedzieć o programie składającym się z 50 milionów wierszy kodu. Zatem komputerowe czarne charaktery na pewno zrobią wszystko co w ich mocy.

Bez wątpienia można jednak powiedzieć, że Vista jest zdecydowanie najbezpieczniejszą ze wszystkich dotychczasowych wersji systemu Windows, dzięki czemu internetowi socjopaci będą mieli znacznie trudniejsze zadanie.

Ale to nie wszystko, co udało się osiągnąć firmie Microsoft dzięki wypuszczeniu na rynek systemu Windows Vista. Jak się samemu błyskawicznie przekonasz, Microsoft przeprowadził całkowity i kapitalny remont systemu — i to zarówno jego wewnętrznych mechanizmów, jak i wyglądu. Nie ma dwóch zdań; Vista jest zdecydowanie najlepiej wyglądającą wersją systemu Windows.

Co nowego w Viście

W zasadzie należałoby raczej spytać, co **nie** jest nowe.

Zakres zmian wprowadzonych w systemie Windows Vista jest **ogromny**. Całkowicie odnowione zostało zarówno jego „wnętrze", jak i wygląd okien. Poniżej zamieszczono podsumowanie najważniejszych zmian i usprawnień.

Bezpieczeństwo

W ciągu pięciu lat ze względu na kilkakrotne rozpoczynanie projektu i liczne przetasowania Microsoft niemal obsesyjnie zaczął zwracać uwagę na poprawienie bezpieczeństwa nowej wersji systemu Windows, zresztą zapewne trudno by znaleźć osobę, która uznałaby tę obsesję za coś niewłaściwego.

Z powodzeniem można by napisać kilka książek zawierających wyłącznie informacje o mechanizmach zabezpieczeń w Viście, wiele z nich dotyczyłoby tak szczegółowych, technicznych zagadnień, że wiele osób, czytając je, przecierałoby oczy ze zdumienia; pomimo to poniżej zamieszczono podsumowanie najważniejszych informacji:

- **Kontrola konta użytkownika** może się wydawać czymś całkowicie zbędnym i koszmarnie denerwującym: jest to okienko dialogowe zmuszające użytkownika do podania hasła i wyświetlane podczas próby instalacji programu lub modyfikowania ustawień obejmujących zasięgiem cały system.

  Jednak okazuje się, że to właśnie ta kontrola — wzorowana na rozwiązaniach stosowanych w systemach Mac OS X oraz Unix — jest jednym z najważniejszych nowych mechanizmów bezpieczeństwa. Dzięki niej **wirusy** nie będą już mogły wprowadzać zmian w systemie w sposób niezauważalny dla użytkownika. W razie wprowadzania zmian w ustawieniach zawsze zostanie wyświetlone takie okienko, a jeśli nie zechcesz wprowadzić zmian, to wystarczy kliknąć przycisk *Anuluj* zamiast *Kontynuuj*.
- **Centrum zabezpieczeń** zapewnia ciągły, szybki dostęp do kilku ważnych mechanizmów zabezpieczeń: zapory ogniowej (zabezpieczającej komputer przez nadchodzącymi sygnałami wysyłanymi przez hakerów), automatycznych aktualizacji (poprawek i modyfikacji wysyłanych przez Microsoft), zabezpieczeń przed wirusami i programami szpiegującymi, ustawień związanych z zabezpieczeniami połączenia internetowego oraz kontami użytkowników.
- **Windows Defender** to nowy program zabezpieczający komputer przed **programami szpiegującymi** (czyli programami pobranymi z internetu, które bez wiedzy użytkownika zbierają informacje z jego komputera i przesyłają je do swego twórcy, ewentualnie umożliwiają mu przejęcie kontroli nad przeglądarką użytkownika).
- **Tryb chroniony** to nowa możliwość Internet Explorera, która chroni go przed atakami hakerów.

- **Filtr oszukańczych witryn** — to narzędzie ostrzeże Cię, jeśli spróbujesz wyświetlić stronę podszywającą się pod Twój bank lub stronę eBay w celu „zaktualizowania informacji o swoim koncie". W takich przypadkach zapewne ktoś próbuje Cię oszukać. Pewnie wysłano do Ciebie wiadomość poczty elektronicznej będącą pułapką zastawioną przez osoby próbujące wyłudzić informacje dotyczące Twojego konta lub karty kredytowej.
- **Poprawione zabezpieczenia usług** uniemożliwiają niewidocznym programom działającym w tle modyfikowanie plików systemowych, rejestru oraz korzystanie z sieci.
- **Mechanizmy korporacyjne** zapewniają administratorom sieci znacznie większą kontrolę nad tym, co robią pracownicy. Firmowy specjaliści od sieci mogą na przykład zastosować **zasadę grup** (czyli regułę korzystania z komputerów w firmie), która zabrania korzystania z dysków Flash, by zapobiec dostaniu się wirusów do firmowej sieci oraz wynoszeniu dokumentów. Mogą także zabronić podłączania do sieci „niebezpiecznych" komputerów PC (czyli takich, na których nie są zainstalowane najnowsze uaktualnienia systemu oraz oprogramowanie antywirusowe).
- **Kontrola rodzicielska** to mechanizm pozwalający mądrym rodzicom uniemożliwić dzieciom korzystanie z komputera. Pozwala on na określenie, jakie witryny WWW dziecko może oglądać, z jakimi osobami może korespondować, a nawet o jakich porach dnia ma prawo korzystania z komputera.
- **Szyfrowanie funkcją BitLocker** pozwala zaszyfrować **cały dysk twardy**, dzięki czemu nawet jeśli bardzo zdeterminowana osoba ukradnie Ci laptopa i wymontuje z niego dysk, to i tak nie będzie w stanie pobrać z niego żadnych informacji.
- **Nowy program do tworzenia kopii zapasowych** udostępnia dwa tryby pracy: archiwizację na podstawie typu plików (na przykład wszystkie zdjęcia, pliki muzyczne, dokumenty pakietu Office) oraz tworzenie kopii zapasowej **całego** komputera (wszystkich programów, ustawień systemowych i plików).

  A czy pamiętasz mechanizm przywracania — narzędzie, które nieraz uratowało wielu osobom życie dzięki przywróceniu systemu Windows do wcześniejszego, zapamiętanego stanu? Windows Vista udostępnia podobny, dodatkowy mechanizm — kopie w tle. Oferuje on podobne zabezpieczenia, jednak pozwala na wskazywanie konkretnych plików i dokumentów, które mają być archiwizowane.
- **Losowe rozmieszczanie przestrzeni adresowej**. Ten mechanizm sprawia, że pliki systemowe będą losowo rozmieszczane w różnych miejscach pamięci. Idea tego rozwiązania polega na tym, by w jak największym stopniu uniemożliwić tworzenie wirusów, które będą działać tak samo na każdym komputerze.

Kosmetyczna rewolucja

Jak już zapewne zauważyłeś, system Windows Vista wygląda znacznie nowocześniej i bardziej kolorowo (i co by tu nie mówić — w większym stopniu przypomina system operacyjny komputerów Macintosh) niż wcześniejsze, nieco „upośledzone" pod względem estetycznym wersje systemu Windows. Dzięki nowemu

projektowi interfejsu nazwanego Aero krawędzie okien są przezroczyste, menu oraz okna płynnie zanikają, na pasku zadań są wyświetlane miniatury prezentujące wygląd dokumentów, a nie tylko ich nazwy; jakby tego było mało, wszystkie ikony w systemie zostały gruntownie przeprojektowane i zyskały przejrzysty, trójwymiarowy wygląd i znacznie większą rozdzielczość.

Uwaga: Bez wątpienia nie wszystkim te nowe cechy systemu przypadną do gustu. Niektóre komputery PC są zbyt wolne, by były w stanie obsłużyć wszystkie obliczenia, jakich wymaga nowy interfejs graficzny systemu; na takich komputerach system będzie co prawda posiadać nowy, atrakcyjny wygląd, lecz zostanie pozbawiony efektów przezroczystości oraz nowych możliwości prezentacji podglądu okien na pasku zadań.

Po części ten znacznie bardziej atrakcyjny i nowoczesny wygląd systemu zawdzięczamy bardzo prostej modyfikacji: nowej czcionce systemowej o nazwie Sergoe UI. Wrażenie, jakie wywiera interfejs użytkownika Visty, wzmacniają także przeprojektowane okna dialogowe i kreatory.

Poprawiono także organizację menu *Start* — podobnie jak w Windows XP składa się ono z dwóch kolumn, jednak menu *Wszystkie programy* nie jest już dłużej wyświetlane **ponad** resztą menu.

Swoją drogą, jeśli nie interesują Cię zbytnio kosmetyczne modyfikacje systemu Windows, to można je selektywnie wyłączyć, dzięki czemu system będzie wyglądał i działał dokładnie tak samo jak jego wcześniejsza wersja. (Informacje na ten temat zostały zamieszczone w różnych miejscach książki, w specjalnych ramkach o nazwie „Kącik wspomnień"). Można także wyłączać różne animacje, cienie oraz inne efekty graficzne, by w zauważalny sposób przyspieszyć działanie wolniejszych komputerów PC (strona 662).

Połączone systemy operacyjne

Nie ma już osobnych wersji systemu Windows Media Center oraz Tablet PC Edition — wszystkie ich cechy i możliwości zostały wbudowane w system Windows Vista (w odpowiedniej wersji).

Nowe programy i możliwości

W systemie Windows Vista pojawiło się wiele nowych programów; oprócz tego unowocześniono wiele programów znanych z wcześniejszych wersji systemu. Poniżej podano kilka przykładów:

- **Galeria fotografii.** To eleganckie, cyfrowe pudełko po butach wyposażone w mechanizmy do retuszowania, organizowania i współdzielenia cyfrowych fotografii.
- **Szybkie wyszukiwanie.** Naciśnięcie jednego klawisza (⊞) pozwala teraz otworzyć menu *Start* i przejść w nim do specjalnego pola wyszukiwawczego. Umożliwia ono przejrzenie wszystkich zasobów komputera w poszukiwaniu poda-

nej frazy — dotyczy to nawet treści plików o zupełnie innych nazwach. To nowe wyszukiwanie naprawdę potrafi przyspieszyć pracę — a swoją drogą, stanowi ono fantastyczny sposób uruchamiania programów bez odrywania rąk od klawiatury.

- **Kalendarz systemu Windows.** Bardzo prosty kalendarz pozwalający zaplanować sobie życie.
- **Poczta systemu Windows.** No dobra — to jedynie Outlook Express ze zmienioną nazwą i wyposażony w nowy filtr antyspamowy.
- **Windows DVD Maker.** Program ten pozwala zapisywać dyski wideo DVD posiadające menu z wyborem scen oraz muzyką tła.
- **Obszar spotkań systemu Windows.** Zamiennik programu NetMeeting dostępny wyłącznie w systemie Vista. Zapewni Tobie oraz Twoim znajomym możliwość oglądania przez internet lub sieć lokalną pulpitu innych osób biorących udział w spotkaniu, przekazywania notatek oraz dokumentów.
- **Narzędzie Wycinanie.** To prosty program, który pozwala na wycinanie obszarów ekranu (o kształcie prostokąta lub dowolnego wielokąta) i zapisywanie ich w postaci plików graficznych, na przykład w celu tworzenia ilustracji do książek komputerowych.
- **Faksowanie i skanowanie w systemie Windows.** Program bardzo ułatwia skanowanie oraz wysyłanie i odbieranie faksów.
- **Internet Explorer 7** został w znaczący sposób zmodyfikowany i unowocześniony. Obecnie posiada zakładki, obsługuje kanały RSS i ma około 65 tysięcy nowych mechanizmów zabezpieczeń.
- **Windows Media Player 11** po raz kolejny zyskał nowy wygląd. Program zapewnia teraz możliwość współdzielenie muzyki i zdjęć przez sieć z innymi komputerami wyposażonymi w system Windows Vista (oraz z konsolami XBox 360).
- **Rozpoznawanie mowy w systemie Windows** nie jest może tak dokładne jak na przykład w programie Dragon Naturally Speaking. Jednak i tak jest o całe lata świetlne lepsze od rozwiązań dostępnych we wcześniejszych wersjach systemu. Jeśli posiadasz słuchawki i mikrofon, powinieneś wypróbować to narzędzie — będziesz mógł podyktować wiadomość lub treść dokumentu, a nawet kontrolować działanie systemu… i to wszystko wyłącznie przy użyciu głosu.
- **Usprawnienia pracy z laptopami**, takie jak synchronizacja folderów z innym komputerem, usprawnione opcje zarządzania baterią oraz Centrum mobilności w systemie Windows, które gromadzi w jednym miejscu wszystkie funkcje i opcje związane z korzystaniem z laptopów. Genialny tryb prezentacji, który zapobiega wyświetlaniu jakichkolwiek okienek dialogowych, włączaniu wygaszacza ekranu, wyświetlaniu alarmów i powiadomień oraz odtwarzaniu niepożądanych dźwięków w trakcie prezentacji.
- **SuperFetch** przyspiesza działanie komputera poprzez analizowanie, **kiedy** użytkownik korzysta z pewnych programów, dzięki czemu będą one już na niego czekały gotowe do użycia. Z kolei funkcja **ReadyBoost** pozwala wykorzystać pamięć RAM na dyskach Flash w celu powiększenia zasobów pamięci komputera i przyspieszenia jego pracy. (To jest świetne rozwiązanie!).

- **Pasek boczny** to, jak sama nazwa wskazuje, wąski pasek, na którym można umieszczać niewielkie programy nazywane gadżetami, realizujące jeden, ściśle określony cel. Gadżety mogą: prezentować wyniki giełdowe, prognozę pogody, ułatwiać przeszukiwanie książki adresowej i tak dalej.

Uwaga: Podobieństwo paska bocznego do narzędzia Dashboard w systemie Mac OS X jest niezaprzeczalne. Można stwierdzić, że także wiele innych programów i możliwości Windows Vista ma swoich poprzedników w programach dla komputerów Macintosh; oto kilka przykładów: Kalendarz systemu Windows, Galeria fotografii, trójwymiarowe szachy — program Chess Titans, pole błyskawicznego wyszukiwania, folder osobisty użytkownika oraz folder *Użytkownicy*, niewielkie trójkąciki w drzewie folderów, samo drzewo folderów, cienie okien, funkcja trójwymiarowego przerzucania okien, zaokrąglone rogi okien i tak dalej.

Zwolennicy systemu Windows mogą zapytać: „I co z tego?". Nie można opatentować pomysłu, a poza tym można mieć pewne wątpliwości, czy te wszystkie usprawnienia sprawią, że system Windows będzie lepszy.

Nowe cechy okna Eksploratora Windows

Okna Eksploratora Windows, programu używanego do przeglądania ikon plików i programów, są pełne nowych możliwości i cech:

- **Nowe panele**. W oknach Eksploratora można teraz wyświetlać panele informacyjne i kontrolki przy **wszystkich czterech** bokach; dostępne są: panel nawigacyjny (wyświetlany z lewej strony okna), pasek zadań (wyświetlany u góry okna), panel podglądu (wyświetlany z prawej strony okna) oraz panel szczegółów (wyświetlany u dołu okna). Wszystkie informacje o plikach i folderach (czyli właściwości) można edytować bezpośrednio w oknie Eksploratora, dotyczy to nawet dodawania znaczników.
- **Układanie w stos, grupowanie i filtrowanie**. Okna Eksploratora udostępniają obecnie trzy nowe sposoby segregowania, filtrowania, wyszukiwania i grupowania prezentowanych plików.
- **Podgląd dokumentów**. Teraz można przejrzeć zawartość dokumentu bez konieczności jego otwierania. Okazuje się, że sama ikona dokumentu **przedstawia** jego pierwszą stronę. Rozwiązanie to jest szczególnie przydatne w przypadku zdjęć. Można nawet odtwarzać klipy wideo i pliki muzyczne bezpośrednio w oknie Eksploratora lub na pulpicie — i nie trzeba już uruchamiać wcześniej odpowiedniego programu.
- **Pasek adresu**. Nowy pasek adresu prezentujący ścieżkę do aktualnie przeglądanego folderu zawiera wiele dodatków i miejsc, które można kliknąć, co znacznie ułatwia nawigowanie.

Koszmar wersji systemu

Uważałeś, że Windows XP jest okropny, gdyż wypuszczono go w dwóch różnych wersjach (Home oraz Professional)?

System Windows Vista jest dostępny w **pięciu** wersjach: Home Basic, Home Premium, Business, Enterprise oraz Ultimate. A nie wspomniano tu nawet o wersji Starter, sprzedawanej wyłącznie w biednych krajach poza Ameryką Północną, ani o dwóch wersjach „N" (na przykład: Home Basic N) sprzedawanych w Europie i przygotowanych z myślą o innych prawach antymonopolowych.

Firma Microsoft twierdzi, że każda z tych wersji jest doskonale dopasowana do konkretnej grupy odbiorców, jak gdyby każda z tych wersji została opracowana w nieco inny sposób. Jednak okazuje się, że głównym czynnikiem odróżniającym od siebie te poszczególne wersje systemu jest zestaw dostępnych programów.

Cecha	Home Basic	Home Premium	Business	Enterprise	Ultimate
Aero (nowy, śliczny wygląd systemu)		•	•	•	•
Podłączenie drugiego monitora		•	•	•	•
Automatyczne kopie zapasowe		•	•	•	•
Kopia zapasowa na drugi komputer podłączony do sieci		•	•	•	•
Szyfrowanie dysków funkcją BitLocker				•	•
Kopia całego komputera (obraz dysków)			•	•	•
Dołączanie do sieci z domenami			•	•	•
DVD Maker		•			•
System szyfrowania plików			•	•	•
Program Faksowane i skanowanie w systemie Windows			•	•	•
Wsparcie dla zasad grup (możliwość określania zasad bezpieczeństwa obejmujących wszystkie komputery w firmie)			•	•	•
Media Center		•			•
Centrum mobilności		•	•	•	•
Movie Maker	•	•			•
Ochrona dostępu do sieci (komputery bez programów antywirusowych nie mogą być podłączone do sieci)			•	•	•
Projektory sieciowe		•	•	•	•
Foldery i pliki trybut offline (automatyczna synchronizacja z folderami i plikami dostępnymi w sieci, po podłączeniu do niej)			•	•	•
Kontrola rodzicielska	•	•			•
Pulpit zdalny	C	C	•	•	•
Kopie w tle (automatyczne, codzienne tworzenie kopii pliku, które następnie można „przywrócić")			•	•	•
Narzędzia dla komputerów typu tablet		•	•	•	•
Windows Anytime Upgrade (możliwość zakupu przez internet licencji na wyższą wersję systemu Windows)	•	•	•		
Obszar spotkań w systemie Windows	T	•	•	•	•

Legenda:
C — Częściowo
T — Tylko możliwość podglądu

Wskazówka: Wersja Vista Enterprise nie jest sprzedawana w żadnym sklepie. Microsoft sprzedaje ją bezpośrednio firmom i korporacjom, w których system ten jest instalowany na wielu komputerach przez wysoko opłacanych specjalistów. Wersja ta jest bardzo podobna do wersji Business, lecz różni się od niej trzema wyspecjalizowanymi możliwościami: podsystemem do obsługi programów przeznaczonych dla systemów UNIX, szyfrowaniem dysków przy użyciu funkcji BitLocker (strona 687) oraz dołączonymi 35 pakietami językowymi (strona 319).

Na poprzedniej stronie zamieszczono dużą tabelę prezentującą programy i funkcje dostępne w poszczególnych wersjach systemu. Jednak by oszczędzić Czytelnikowi konieczności ciągłego wracania na tę stronę, pod wszystkimi głównymi nagłówkami w niniejszej książce zamieszczone zostały podpowiedzi takie jak poniższa:

Home Premium • Business • Enterprise • Ultimate

Dzięki temu wystarczy jeden rzut oka, by dowiedzieć się, czy opis konkretnej funkcji będzie dotyczył Czytelnika, czy też nie.

A jeśli opis jakiegoś programu lub funkcji wywoła u Ciebie niepohamowaną żądzę posiadania, nie obawiaj się. Microsoft z wielką radością pozwoli Ci uaktualnić swój system do lepszej (i droższej) wersji, co sprawi, że interesujące Cię funkcje zostaną „odblokowane". Szczegółowe informacje na ten temat znajdziesz na stronie 285.

Informacje na temat książki

Pomimo wielu ulepszeń wprowadzonych przez lata w systemie Windows jedna funkcja została rozwinięta w niewielkim stopniu. Jest nią dokumentacja tworzona przez Microsoft. Tak naprawdę w przypadku systemu Windows Vista w ogóle nie otrzymuje się dokumentacji w wersji papierowej. W celu uzyskania informacji na temat tysięcy komponentów tworzących system operacyjny należy skorzystać z pomocy elektronicznej.

Niestety, jak szybko się zorientujesz, dokumentacja dostępna w wersji online jest zwięźle napisana, oferuje niewiele szczegółów technicznych i brakuje w niej przykładów i rysunków. Nie można nawet zaznaczyć lub podkreślić miejsca, w którym przerwało się czytanie dokumentacji, ani zapoznawać się z jej treścią, będąc w wannie. W przypadku systemu Windows Vista wiele okien pomocy dostępnych jest właściwie dopiero po załadowaniu witryny WWW, do której nie można uzyskać dostępu, nie posiadając połączenia z internetem. Ma to szczególne znaczenie, gdy akurat leci się samolotem i korzysta z laptopa.

A zatem celem książki jest pełnienie roli podręcznika, który powinien zostać dołączony do systemu Windows Vista. Znajdziesz w niej krok po kroku omówione instrukcje dotyczące korzystania z prawie każdej funkcji systemu Windows, łącznie z tymi, które mogą nawet być dla Ciebie nie do końca zrozumiałe.

PRZYSPIESZAMY

Wersja 32-bitowa a 64-bitowa

Można by rzec, że system Windows Vista jest dostarczany w pięciu różnych wersjach. Można by też stwierdzić, że tych wersji jest tak naprawdę osiem (jeśli uwzględnimy wersje przeznaczone dla krajów europejskich).

Jednak liczby te można by także pomnożyć razy dwa, gdyż system Vista jest dostępny w wersjach przeznaczonych na komputery 32- oraz 64-bitowe. (Vista Ultimate jest z założenia udostępniana w obu wersjach; natomiast systemy Vista Home oraz Vista Business są sprzedawane w wersji 32-bitowej, jednak dostępny jest bezpłatny numer telefoniczny, pod który można zadzwonić, by bez dodatkowych opłat zamówić wersję 64-bitową).

Pozostaje tylko jedno pytanie: co to wszystko oznacza? Czy nie jest tak, że im więcej bitów ma procesor, tym lepiej?

Otóż niekoniecznie.

Teoretycznie rzecz biorąc, 64-bitowy komputer, na którym działa 64-bitowy system operacyjny, ma dwie podstawowe zalety. Przede wszystkim można w nim zainstalować **znacznie** więcej pamięci operacyjnej. W przypadku komputerów 32-bitowych istnieje możliwość zainstalowania maksymalnie 4 GB pamięci RAM; z kolei komputery 64-bitowe mogą korzystać aż z 128 GB. (Ta maksymalna wielkość obsługiwanej pamięci dotyczy wersji Business, Enterprise oraz Ultimate; wersja Home Basic może obsługiwać co najwyżej 8 GB pamięci RAM, a wersja Home Premium — 16 GB).

Po drugie, niektóre osoby o rzadkich profesjach — na przykład: korzystające w pracy z programu Photoshop, zajmujące się przetwarzaniem wideo lub projektowaniem napędów rakietowych — używają specjalistycznego, 64-bitowego oprogramowania, dzięki któremu mogą pracować szybciej i wydajniej. A 64-bitowe programy wymagają 64-bitowego komputera i 64-bitowego systemu operacyjnego.

No dobrze, załóżmy zatem, że faktycznie tak się złożyło, że posiadasz 64-bitowy **procesor**, taki jak Intel Core 2 Duo lub AMD Athlon 64 FX. Jednak nawet w takim przypadku możesz zdecydować się nie używać 64-bitowej wersji systemu Windows Vista.

Przed wszystkim 32-bitowa wersja systemu będzie wspaniale działać na 64-bitowym komputerze — nie odczujesz absolutnie żadnego zmniejszenia szybkości pracy systemu.

Po drugie, dla większości osób świat 64 bitów jest całkowicie nieznanym terytorium. Procesory i systemy operacyjne 64-bitowe przez długi czas były zarezerwowane do użycia w serwerach baz danych oraz innych komputerach, które musiały bardzo szybko przenosić znaczne ilości danych. Jednak historia stosowania 64-bitowej wersji systemu Windows do realizacji programów wspomagających codzienną pracę oraz gier komputerowych nie jest zbyt długa. Jeśli zdecydujesz się używać 64-bitowego systemu operacyjnego do wykonywania codziennej pracy i do rozrywki, to mimowolnie staniesz się testerem tej wersji systemu.

Wiele osób twierdzi, że używa 64-bitowej wersji systemu Windows od miesięcy i nie ma z tym żadnego problemu; jednak równie dużo osób przyznaje, że miało problemy ze znalezieniem odpowiednich, 64-bitowych sterowników. Taki podział zazwyczaj oznacza, że efekty prób korzystania z 64-bitowej wersji systemu mogą być bardzo różne.

A zatem, jeśli jesteś ciekawy i odważny, możesz wypróbować 64-bitową wersję systemu Windows Vista. Przygotuj się jednak na spędzenie pewnej ilości czasu na forach dyskusyjnych poświęconych Viście w poszukiwaniu problemów, jakie napotkasz, oraz na pełnienie roli pioniera wytyczającego szlak, który pozwoli innym „bezboleśnie" korzystać z 64-bitowej wersji Visty.

Wymagania dotyczące Czytelnika

Książka *Windows Vista: Nieoficjalny podręcznik* została stworzona z myślą o Czytelnikach na każdym poziomie zaawansowania technicznego (może z wyjątkiem administratorów systemów komputerowych, którzy zapewne byliby znacznie bardziej zadowoleni z książki całkowicie innego typu).

Podstawowe informacje zostały napisane pod kątem użytkowników początkujących oraz średnio zaawansowanych. Jeśli dopiero co zacząłeś korzystać z systemu Windows Vista, to zwróć uwagę na ramki zatytułowane *Przyspieszamy*, gdyż zawierają one informacje wprowadzające, niezbędne do dokładnego zrozumienia opisywanych zagadnień. Z drugiej strony, jeśli jesteś zaawansowanym użytkownikiem, zwracaj uwagę na umieszczone w tekście książki ramki zatytułowane *Poradnia dla zaawansowanych użytkowników*. Znajdziesz w nich ciekawe podpowiedzi, sztuczki oraz informacje o szybszych metodach wykonywania różnego typu operacji, które przydadzą się doświadczonym użytkownikom komputerów PC.

Struktura książki

Książka została podzielona na siedem części, z których każda składa się z kilku rozdziałów:

- Część I „Pulpit Visty". W tej części opisano wszystkie elementy widoczne po załadowaniu systemu Windows Vista, takie jak ikony, okna, menu, paski przewijania, kosz, skróty, menu *Start*, skróty menu itd. Zamieszczono w niej także informacje o doskonałym, nowym narzędziu systemowym — błyskawicznym wyszukiwaniu dostępnym w menu *Start*.
- Część II „Oprogramowanie Visty". Ta część służy udowodnieniu, że system operacyjny Windows Vista może służyć do czegoś więcej niż tylko uruchamiania **programów**. W rozdziale 6. opisano, w jaki sposób w systemie Windows Vista można korzystać z aplikacji i dokumentów — uruchamiać je, przełączać się pomiędzy nimi, przenosić dane, a także używać ich do tworzenia i otwierania plików itp., oraz jak używać **mikroprogramów** nazywanych **gadżetami**.

  W tej części krok po kroku omówiono też poszczególne komponenty oprogramowania tworzące system operacyjny Windows. Są to nie tylko aplety zawarte w oknie *Panel sterowania*, ale również długa lista darmowych programów dołączonych przez Microsoft, takich jak Windows Media Player, Movie Maker 2, WordPad, Rozpoznawanie mowy itd.
- Część III „Vista w internecie". Tę część poświęcono wszystkim specjalnym funkcjom systemu Windows powiązanym z internetem. Uwzględniają one konfigurację konta internetowego, program Poczta systemu Windows (do obsługi poczty elektronicznej), przeglądarkę Internet Explorer 7 (do przeglądania witryn WWW) itp. W obszernym rozdziale 10. zostały opisane liczne funkcje systemu Windows związane z zabezpieczeniem komputera podłączonego do internetu: zapora ogniowa, oprogramowanie antyspamowe, zabezpieczenia przed programami szpiegującymi, kontrola rodzicielska i tak dalej.
- Część IV „Obrazy, filmy i muzyka". Ta część książki wprowadzi Cię w świat multimediów. Zawarto w niej rozdziały poświęcone Galerii fotografii — nowemu programowi służącemu do edycji i organizacji zdjęć cyfrowych; programowi Media Player 11 (służącemu do odtwarzania muzyki), Media Center (umożliwiającemu rejestrowanie i odtwarzanie programów telewizyjnych) oraz DVD Maker (dzięki któremu nagrasz swoje własne płyty DVD).

- Część V „Sprzęt i urządzenia peryferyjne". Ta część książki opisuje związki systemu operacyjnego ze sprzętem dołączanym do komputera PC — skanerami, kamerami, dyskami, drukarkami i tak dalej. Zamieszczone w niej rozdziały opisują takie zagadnienia jak faksowanie, zarządzanie czcionkami, korzystanie z komputerów typu Tablet PC wyposażonych w ekrany dotykowe.
- Część VI „Pielęgnacja komputera". Zawiera informacje na temat rozbudowanych i usprawnionych mechanizmów tworzenia kopii zapasowych oraz rozwiązywania problemów. Można tu także znaleźć informacje o zaawansowanych sztuczkach związanych z formatowaniem dysków twardych oraz porady dotyczące poprawiania szybkości i jakości działania komputera.
- Część VII „Vista w sieci". Ta część książki jest przeznaczona dla milionów gospodarstw domowych, firm i biur, w których znajduje się więcej niż jeden komputer. Jeśli pracujesz w domu lub w niewielkiej firmie, to te rozdziały pokażą Ci, jak stworzyć swoją własną sieć; jeśli natomiast jesteś pracownikiem dużej korporacji, w której konfiguracją sieci i rozwiązywaniem wszelkich związanych z nią problemów zajmują się doskonale opłacani specjaliści, to w tych rozdziałach znajdziesz informacje o tym, w jaki sposób do maksimum wykorzystać nowe, sieciowe możliwości systemu Vista. W tej części książki zostały także opisane: udostępnianie plików, konta, hasła oraz nowy program do sieciowej współpracy: Obszar spotkań w systemie Windows.

Umieszczone na końcu książki dodatki zawierają: przewodnik po instalacji systemu Windows Vista, wprowadzenie do zagadnień edycji rejestru systemowego oraz przewodnik „Gdzie to się podziało?", zawierający wszystkie narzędzia, funkcje i programy, które firma Microsoft usunęła z systemu Windows Vista, przeniosła lub którym zmieniła nazwę.

Coś na temat znaków /

W tej książce (i innych należących do tej samej serii) często występuje zdanie podobne do tego: „Z menu *Start* należy wybrać opcję *Start/Komputer/Dysk lokalny (C:)/Windows*". Jest to skrócony zapis znacznie dłuższej instrukcji, która kolejno uaktywnia trzy zagnieżdżone ikony. Oto pełna wersja instrukcji „W celu wyświetlenia menu *Start* należy kliknąć przycisk *Start*. W menu należy kliknąć pozycję *Komputer*. W oknie *Komputer* znajduje się ikona dysku o nazwie *Dysk lokalny (C:)*, którą należy dwukrotnie kliknąć. Wewnątrz otwartego okna znajduje się kolejna ikona folderu o nazwie *Windows*. Aby wyświetlić jego zawartość, należy dwukrotnie kliknąć tę ikonę".

Skrócona notacja oparta na znaku / może też być pomocna w uproszczeniu zapisu operacji wybierania poleceń menu (rysunek W.1).

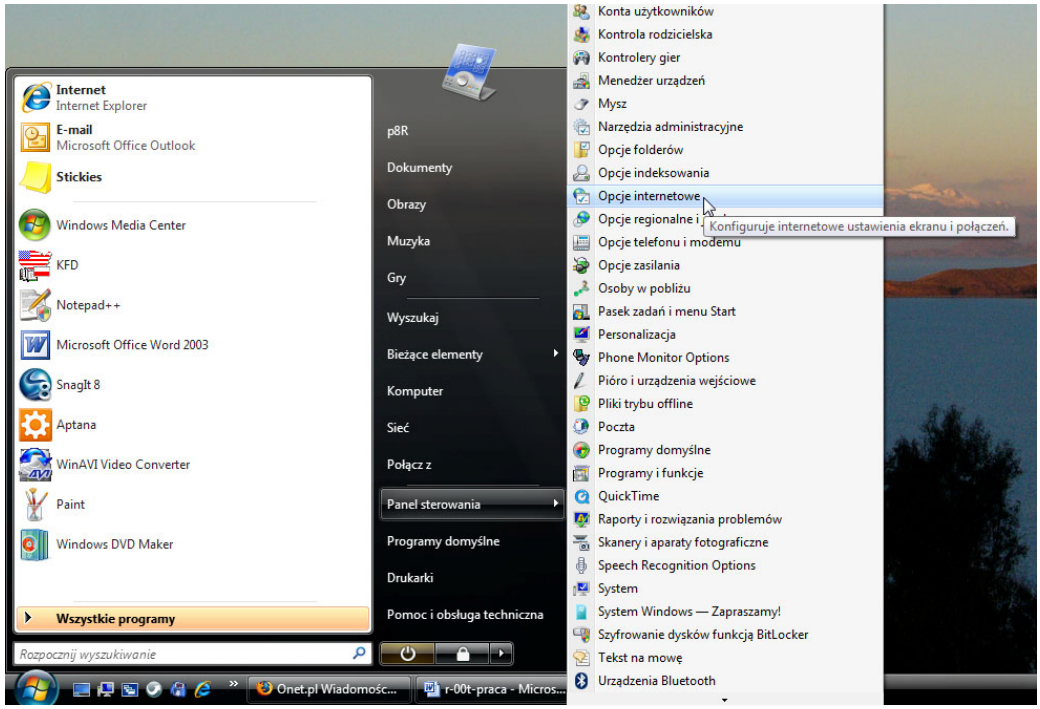

Rysunek W.1. *W książce stosowana jest notacja oparta na znaku /, upraszczająca zapis instrukcji związanych z otwieraniem katalogów i wybieraniem pozycji menu. Przykładowo, zapis Start/Panel sterowania/Opcje internetowe jest bardziej zwięzły od takiego: „W celu wyświetlenia menu Start należy kliknąć przycisk Start, a następnie kliknąć opcję Panel sterowania, a w kolejnym wyświetlonym menu kliknąć opcję Opcje internetowe. Jak pokazano na rysunku powyżej*

O witrynie MissingManuals.com

Gorąco zapraszamy i zachęcamy Czytelników do przesyłania informacji o błędach oraz wszelkich aktualizacji na witrynę o niniejszej książce — *www.missingmanuals.com*. Proszę kliknąć nazwę książki, a następnie łącze *Errata*). Aby książka była możliwie jak najbardziej aktualna i pozbawiona błędów, za każdym razem, gdy będziemy drukować większą partię egzemplarzy, wprowadzimy w tekście sugerowanie poprawki i poprawimy zauważone błędy.

Nawet jeśli nie masz żadnych sugestii ani nie zauważyłeś błędów w tekście, to warto, byś od czasu do czasu zaglądał na stronę erraty. Będziemy na niej na bieżąco publikować listę poprawek i aktualizacji, abyś mógł nanosić je w posiadanym egzemplarzu książki (jeśli będziesz mieć na to ochotę).

Bardzo byśmy jednak chcieli poznać Twoje opinie i sugestie dotyczące książek serii „Missing Manual". Możesz je podać na naszej witrynie; znajdziesz na niej także specjalny mechanizm, który pozwoli Ci otrzymywać powiadomienia o ukazaniu się kolejnych książek tej serii.

Informacje podstawowe

Aby w jak najbardziej bezproblemowy sposób wykorzystać możliwości systemu Windows, warto zapoznać się z poniższymi zagadnieniami i terminami. Jeśli jesteś nowym użytkownikiem systemu, bądź przygotowany na ciągłe natykanie się w pomocy systemowej, czasopismach komputerowych i w tej książce na wymienione niżej słowa i stwierdzenia.

Definicja systemu Windows

Windows jest **systemem operacyjnym**, czyli oprogramowaniem kontrolującym pracę komputera. System zaprojektowano tak, aby spełniał kilka następujących zadań:

- **Umożliwianie uruchamiania programów**. Przede wszystkim system Windows spełnia rolę fundamentu lub zdalnego pilota pozwalającego uruchomić różne aplikacje (oprogramowanie), z którego się korzysta w pracy lub w wolnym czasie. Ogólnie rzecz biorąc, to aplikacje są prawdziwym powodem, dla którego kupiłeś komputer PC.

  Sam system Windows Vista jest dobrze wyposażonym magazynem oprogramowania. Przykładowo, oferuje takie podstawowe aplikacje jak przeglądarka internetowa, program pocztowy, prosty edytor tekstu i kalkulator. Do systemu Windows Vista dołączono też kilka gier (w rozdziale 7. omówiono wszystkie te darmowe programy).

  Jeśli zostałbyś wyrzucony na bezludnej wyspie, oprogramowanie wbudowane w system Windows Vista byłoby wystarczające do wykonania codziennych standardowych operacji. Jeśli jednak przypominasz większość osób, wcześniej czy później zakupisz i zainstalujesz dodatkowe aplikacje. Jest to jeden z luksusów wynikających ze stosowania systemu Windows. Dostępna jest zadziwiająca liczba dodatkowych programów, spośród których można wybierać. Niezależnie od tego, czy jesteś leworęcznym pszczelarzem, czy mówiącym po niemiecku zakonnikiem, jakieś firmy w jakimś miejscu sprzedają oprogramowanie zgodne z systemem Windows, które akurat idealnie spełnia Twoje oczekiwania.
- **Spełnianie roli magazynu plików**. Każda aplikacja zainstalowana na komputerze, a także każdy utworzony dokument reprezentowany jest przez **ikonę**. Ikony można organizować, umieszczając je w niewielkich katalogach plików. Przeciągając ikony plików na ikonę dyskietki lub pustego dysku CD bądź przesyłając je innym osobom za pośrednictwem poczty elektronicznej, można wykonywać ich kopie zapasowe (bezpieczeństwa). Możliwe jest też usunięcie obiektów, które nie są już potrzebne. W tym celu ich ikony należy przeciągnąć do kosza.
- **Spełnianie roli magazynu sprzętu**. Tak naprawdę część systemu Windows, z którą ma się bezpośrednio do czynienia, jest tylko czubkiem góry lodowej. Ukryta jest ogromna jego część kontrolująca pracę urządzeń takich jak modem, monitor, klawiatura, drukarka itp.

Tu rządzi prawy przycisk myszy

Jedna z najważniejszych funkcji systemu nie jest widoczna na ekranie, lecz powiązana z myszą, którą mamy w dłoni. Typowa mysz posiada dwa przyciski. Lewy używany jest do klikania przycisków, zaznaczania tekstu i przeciągania elementów po ekranie.

Z kolei po kliknięciu prawego przycisku myszy na ekranie pojawi się **menu podręczne**. Trzeba przywyknąć do **klikania prawym przyciskiem myszy** różnych obiektów, takich jak ikony, katalogi, dyski, tekst w oknie edytora, przyciski paska menu, obrazy na stronie internetowej itd. Polecenia zawarte w menu podręcznym pozwalają na bardziej wydajną pracę i zapoznanie się z przydatnymi funkcjami, o których istnieniu się nie wiedziało.

Badania przeprowadzone przez Microsoft pokazały, że niemal 75% użytkowników systemu Windows nie korzysta z prawego przycisku myszy, a zatem także z setek skrótów pozwalających zyskać na czasie. Po części powodem przebudowy interfejsu systemu Windows Vista było większe uwidocznienie menu podręcznych. Pomimo to nadal wiele skrótów dostępnych będzie tylko po zastosowaniu prawego przycisku myszy.

Wskazówka: Microsoft nie dyskryminuje jakoś szczególnie użytkowników leworęcznych. Dość łatwo w miejsce prawego zastosować lewy przycisk myszy.

By zamienić przyciski myszy, wybierz opcję *Start/Panel sterowania*. W oknie *Panelu sterowania* kliknij łącze *Wygląd klasyczny* umieszczone w lewej kolumnie. Następnie kliknij ikonę *Mysz*. Gdy na ekranie zostanie wyświetlone okno dialogowe *Właściwości: Mysz*, kliknij zakładkę *Przyciski* i zaznacz opcję *Przełącz przycisk podstawowy i pomocniczy*, i w końcu kliknij przycisk *OK*. System Windows przyjmie, że zamierzasz uaktywniać menu podręczne za pomocą **lewego** przycisku myszy.

Kreatory, czyli wywiad z użytkownikiem

Kreator złożony jest z serii okien przeprowadzających krok po kroku przez zadanie, które użytkownik próbuje wykonać. Kreatory, dzieląc zadania konfiguracyjne i instalacyjne na mniejsze i bardziej skrócone kroki, ułatwiają ich realizację. Na rysunku W.2 przedstawiono przykładowy kreator.

Każde zadanie można wykonać na kilka sposobów

Niezależnie od tego, które ustawienie zamierzasz zmodyfikować lub jaki program otworzyć, Microsoft oferuje pięć lub sześć metod zrealizowania takich operacji. Przykładowo, w celu usunięcia pliku można wcisnąć klawisz *Delete*, wybrać z menu *Plik* widocznego w górnej części okna pozycję *Usuń*, przeciągnąć plik do kosza lub prawym przyciskiem myszy kliknąć nazwę pliku, a następnie z menu podręcznego wybrać opcję *Usuń*.

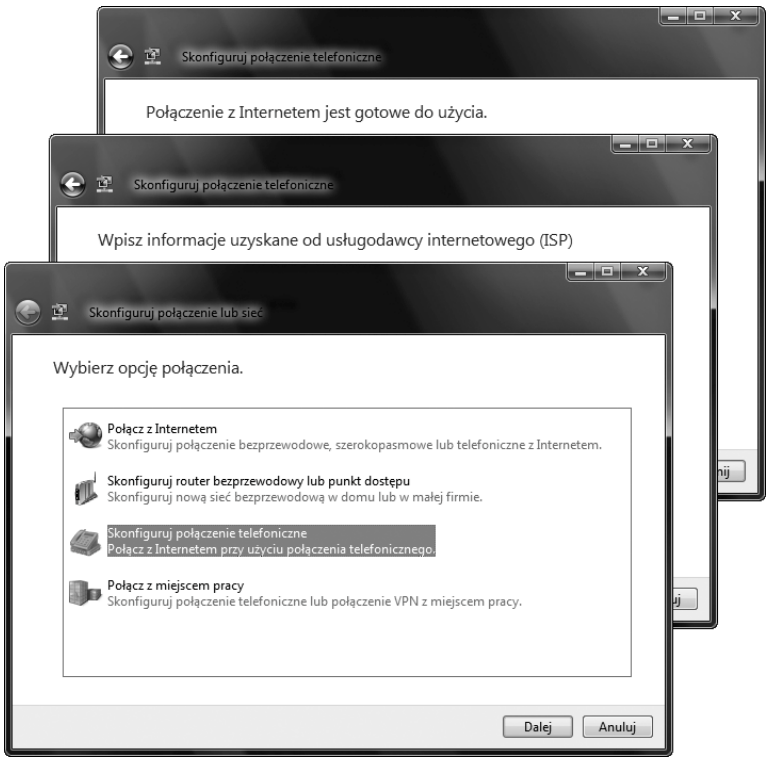

Rysunek W.2. *Kreatory (okna zawierające kolejne pytania wywiadu) znajdują się w różnych miejscach systemu Windows. W każdym oknie kreator oczekuje od użytkownika odpowiedzi na pytanie dotyczące jego komputera lub preferencji, a następnie kliknięcia przycisku Dalej. Po kliknięciu w ostatnim oknie przycisku Zakończ system Windows automatycznie zakończy proces instalacji lub konfiguracji*

Pesymiści narzekają, że do każdego celu prowadzi zbyt wiele ścieżek, na skutek czego znacznie trudniej opanować obsługę systemu Windows. Z kolei optymiści podkreślają, że to bogactwo środków sprawia, że prawie każdy znajdzie metodę wykonania dowolnego zadania, która go będzie satysfakcjonowała. Trzeba pamiętać o tym, że zawsze, gdy uznasz, że jedna metoda wykonania zadania jest niewygodna, dostępne będą inne.

Do wszystkiego wystarczy klawiatura

W starszych wersjach systemu Windows w nazwach elementów menu i okien dialogowych podkreśleniem zaznaczano niektóre litery. Ułatwiały one pracę użytkownikom, którzy uznali, że określone zadanie szybciej wykonają przy użyciu klawiatury niż myszy.

W systemie Windows Vista podkreślenia liter zostały ukryte, przynajmniej w oknach z zawartością folderów i dysków. (Wciąż są one jednak widoczne w oknach poszczególnych aplikacji). Jeśli ich nie ma, możesz je wyświetlić, wykonując jedną z następujących operacji: nacisnąć klawisz *Alt*, klawisz *Tab* lub klawisz strzałki za każdym razem, gdy widoczny jest pasek menu. (W razie korzystania z menu klawisz *Alt* możesz zwolnić od razu po jego wciśnięciu). W tej książce, w oknie pomocy

PRZYSPIESZAMY

Przewijanie. Nieoficjalny podręcznik

Obecnie monitory są większe niż kiedykolwiek wcześniej, jednak to samo dotyczy także wyświetlanych stron WWW oraz dokumentów.

Paski przewijania to, jak każdy wie, wąskie paski wyświetlane z prawej strony okna programu oraz u jego dołu i sygnalizujące, że jest ono zbyt małe, by można w nim jednocześnie wyświetlić całą zawartość.

Kliknij strzałkę umieszczoną na jednym z końców paska, by powoli przesuwać zawartość okna; możesz także przeciągnąć prostokątny suwak, by szybciej dotrzeć do wybranego miejsca dokumentu. (Położenie suwaka na pasku odpowiada względnemu położeniu aktualnie prezentowanego fragmentu w całości dokumentu lub okna). Aby szybko przesunąć się do wybranego fragmentu dokumentu, możesz także umieścić wskaźnik myszy w odpowiednim miejscu paska przewijania i wcisnąć jej lewy przycisk. Spowoduje to rozpoczęcie szybkiego przewijania dokumentu w oknie, które zakończy się w chwili, gdy suwak paska przewijania dotrze do wskaźnika myszy.

Przewijanie jest tak powszechnie wykonywaną i niezbędną czynnością, iż opracowano wiele różnego typu urządzeń służących do przewijania.

Z dużą dozą prawdopodobieństwa można założyć, że mysz, której używasz, będzie wyposażona w niewielkie kółeczko. Większość programów pozwala na przewijanie prezentowanej zawartości poprzez kręcenie tym kółkiem, i to nawet wtedy, gdy wskaźnik myszy nie znajduje się na pasku przewijania. Można także zwiększyć szybkość przewijania poprzez wciśnięcie tego kółka i przesuwanie wskaźnika myszy w górę i w dół.

Także laptopy są powszechnie wyposażane w przeróżne urządzenia ułatwiające przewijanie. Mogą to być kółeczka do przewijania lub specjalny pasek umieszczony wzdłuż prawej i dolnej krawędzi tabliczki dotykowej.

Oczywiście osoby preferujące stosowanie klawiatury powinny pamiętać, że zawartość okna zawsze można przewijać bez wykorzystania myszy. Służą do tego klawisze *PageUp* oraz *PageDown*, przesuwające zawartość dokumentu o całą wysokość okna odpowiednio w górę i w dół, oraz klawisze strzałek w górę i w dół, które przesuwają zawartość okna o jeden wiersz.

i czasopismach komputerowych napotka się na zapis identyfikujący kombinację wciskanych klawiszy. Przykładem jest *Alt*+*S* (zamiast *S* można wcisnąć dowolną inną literę).

Uwaga: W niektórych programach systemu Windows Vista cały **pasek menu** jest ukryty i pojawia się dopiero po naciśnięciu klawisza *Alt* (lub *F10*). Dotyczy to także używanego bardzo często programu Eksplorator Windows.

Po pojawieniu się podkreśleń liter, wciskając klawisz jednej z nich, można wyświetlić żądane menu. (Przykładowo, w przypadku menu *Plik* należy wcisnąć klawisz *P*). Po rozwinięciu menu należy wcisnąć klawisz litery, którą podkreślono w nazwie żądanej pozycji. W celu zwinięcia menu bez wykonywania żadnej operacji należy wcisnąć klawisz *Esc*. W systemie Windows wciśnięcie klawisza *Esc* zawsze oznacza **anulowanie** lub **przerwanie** operacji.

Jeśli po wybraniu pozycji menu zostanie otwarte okno dialogowe, można też uaktywnić zawarte w nim opcje. W tym celu należy wcisnąć klawisz *Alt* i klawisz odpowiedniej podkreślonej litery. (W przypadku okien dialogowych po wciśnięciu klawisza *Alt* nie można go zwolnić, ponieważ wówczas nie będzie możliwe uaktywnienie pozycji, w której nazwie znajduje się podkreślona litera).

Klikanie przy wciśniętym klawiszu Shift

Oto kolejny szybki sposób wykonywania operacji, o którym informacje można znaleźć w tej (oraz w innych) książce: kliknięcie czegoś przy wciśniętym klawiszu *Shift*. Oznacza to, że należy najpierw wcisnąć klawisz *Shift*, a następnie kliknąć jakiś obiekt na ekranie; potem można zwolnić klawisz. Jeśli zrozumiałeś, o co chodzi, to nie będziesz mieć także problemów ze zrozumieniem takich wyrażeń jak: „kliknięcie przy wciśniętym klawiszu *Ctrl*" lub „kliknięcie przy wciśniętym klawiszu *Alt*".

Modyfikowanie właściwości mogłoby zająć całe życie

Choć nie jest możliwe stworzenie systemu operacyjnego, który uwzględnia potrzeby wszystkich użytkowników, Microsoft z pewnością próbował tego dokonać. Możliwe jest zmodyfikowanie prawie każdego elementu systemu Windows wpływającego na sposób jego działania i wygląd. Szare tło ekranu (**tapeta**) można zastąpić ulubioną fotografią. Możliwa jest zmiana kroju czcionki stosowanej w nazwach ikon lub określenie konkretnego programu, który będzie automatycznie uruchamiany każdorazowo podczas ładowania systemu.

Gdy zaistnieje potrzeba dokonania zmian związanych z **ogólnym** działaniem komputera PC, decydujących o sposobie połączenia z internetem, czasie, po jakim monitor przełączy się w stan energooszczędny, lub o tym, jak szybko kolejny znak zostanie wprowadzony w trakcie przytrzymywania wciśniętego klawisza, należy skorzystać z Panelu sterowania (rozdział 8.).

Jednak w wielu innych sytuacjach może Ci zależeć na zmodyfikowaniu ustawień powiązanych wyłącznie z wybranym komponentem komputera, takim jak dysk twardy, kosz lub aplikacja. W tych przypadkach wystarczy prawym przyciskiem myszy kliknąć odpowiednią ikonę. W wyświetlonym menu podręcznym będzie znajdowała się pozycja *Właściwości*. Po jej wybraniu zostanie otwarte okno dialogowe zawierające ustawienia lub informacje powiązane z obiektem (rysunek W.3).

Wskazówka: Aby szybko wybrać pozycję *Właściwości*, wystarczy zaznaczyć ikonę i wcisnąć kombinację klawiszy *Alt+Enter*.

Warto też wiedzieć, jak posługiwać się **oknami dialogowymi z zakładkami** — przykład takiego okna pokazano na rysunku W.3. W tego typu oknach znajduje się tak wiele opcji, że Microsoft musiał podzielić je na oddzielne panele, inaczej nazywane **zakładkami**. Aby uzyskać dostęp do nowego zestawu opcji, wystarczy kliknąć inną zakładkę (w oknie na rysunku W.3 są to takie zakładki jak *Ogólne*, *Narzędzia*, *Sprzęt*, *Udostępnianie*, *Zabezpieczenia*, *Poprzednie wersje* i *Przydział*). Zakładki okien dialogowych były tak projektowane, aby przypominały zakładki widoczne w górnej części ikony katalogów.

Wskazówka: Między zakładkami można się przemieszczać bez użycia myszy, wciskając kombinację klawiszy *Ctrl+Tab* (uaktywnia kolejną zakładkę po prawej stronie) lub *Ctrl+Shift+Tab* (uaktywnia poprzednią zakładkę).

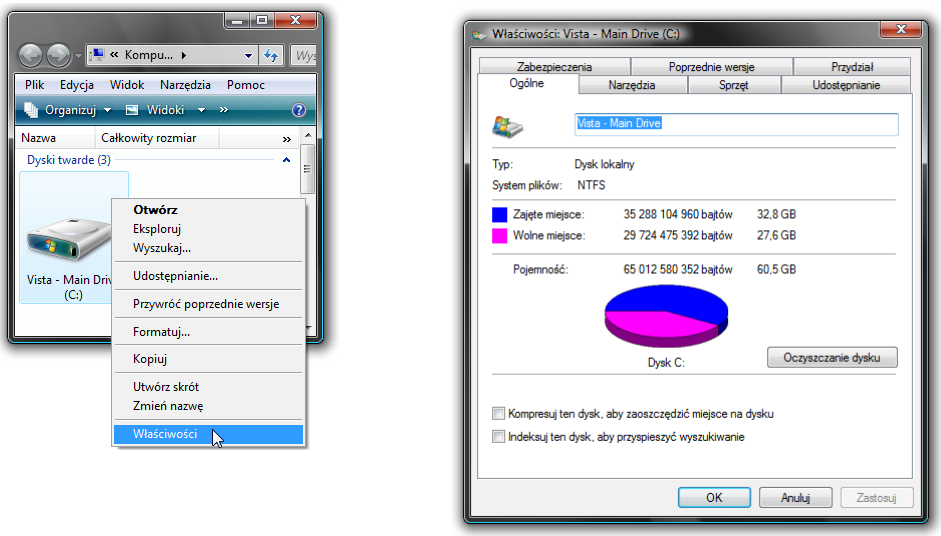

Rysunek W.3. *Metoda pozwalająca szybko sprawdzić, ile wolnego miejsca pozostało na dysku twardym, polega na kliknięciu prawym przyciskiem myszy odpowiedniej ikony i wybraniu z menu polecenia Właściwości (lewa część rysunku). Zostanie otwarte okno dialogowe Właściwości (prawa część rysunku) zawierające poręczny wykres kołowy przestrzeni dyskowej*

Każde urządzenie wymaga oprogramowania

Gdy komputerowi eksperci rozmawiają o **sterownikach**, mają na myśli oprogramowanie sterujące wymagane przez każdy komponent sprzętowy komputera PC.

Sterownik spełnia rolę tłumacza między „mózgiem" komputera PC a podłączonymi do niego urządzeniami, takimi jak mysz, klawiatura, monitor, napęd CD-ROM, skaner, aparat cyfrowy, palmtop itd. Bez odpowiedniego sterownika powiązane z nim urządzenie nie będzie mogło w ogóle działać.

Gdy nabędzie się jedno z urządzeń komputerowych, otrzyma się dysk CD zawierający sterownik. Jeśli dołączony sterownik działa prawidłowo, wtedy nie ma powodów do zmartwień. Jednak gdy tak nie będzie, trzeba pamiętać, że producenci sprzętu regularnie udostępniają nowsze (czytaj: mające mniej błędów) wersje sterowników. (Takie sterowniki zazwyczaj można znaleźć na stronie internetowej producenta urządzenia).

Na szczęście do systemu Windows Vista dołączono sterowniki obsługujące ponad 12 000 komponentów, dzięki czemu nie trzeba wyszukiwać ich na dysku lub w internecie. Ta gigantyczna biblioteka jest „sercem" funkcji Plug and Play (rozdział 18.) umożliwiającej podłączenie nowego urządzenia do komputera PC nawet bez potrzeby myślenia o sterowniku.

To nie miało być przytłaczające

System Windows dysponuje imponującym zestawem możliwości. Można przejść przez sześć kolejnych poziomów okien dialogowych i nie znaleźć końca. W systemie znajduje się wystarczająca liczba programów, poleceń i okien pomocy, aby zapoznawać się z nimi przez resztę życia.

Ważne jest, aby pamiętać, że programiści Microsoftu tworzą system Windows w oparciu o moduły. Jeden zespół zajmuje się fotografią cyfrową, inny zagadnieniami sieciowymi. Każdy z nich ma na myśli inną grupę docelową. Oczywiście ma to na celu uzyskanie pewności, że żadna grupa potencjalnych klientów nie stwierdzi, że w systemie nie ma czegoś, czego oni oczekiwali.

Jeśli nie posiadasz cyfrowego aparatu, karty sieciowej lub czegoś innego, absolutnie nie będzie w tym nic złego, gdy zignorujesz w systemie to, co nie ma związku z aktualnie wykonywaną instalacją czy pracą. Nawet Bill Gates nie korzysta z każdej funkcji systemu Windows Vista.

I

CZĘŚĆ

Pulpit Visty

- Rozdział 1. Ekran powitalny, pulpit i menu Start
- Rozdział 2. Eksplorator, okna i pasek zadań
- Rozdział 3. Wyszukiwanie i organizowanie plików
- Rozdział 4. Vista — dekoracja wnętrz
- Rozdział 5. Uzyskiwanie pomocy

ROZDZIAŁ 1

Ekran powitalny, pulpit i menu Start

Microsoft chce, aby jedno było jasne: Windows Vista to coś zupełnie nowego. W porównaniu z Windows XP Vista jest inna na wierzchu, inna pod spodem i wszędzie pomiędzy (w istocie różni się do tego stopnia, że do książki dołączono dodatek „Gdzie to się podziało?", w którym można wyszukać znajomy punkt orientacyjny Windows i dowiedzieć się, gdzie Microsoft umieścił go w Viście).

Wszystko to jednak odkryjesz na własną rękę, zaczynając od pierwszego włączenia komputera z Vistą.

Trudno przewidzieć, co dokładnie zobaczysz w tym pamiętnym momencie. Może to być ekran z logo firmy Dell albo innego producenta komputerów; może to być kreator instalacji Visty (dodatek A); może to być ekran **logowania** z prośbą o zarejestrowanie się w systemie przez kliknięcie nazwy użytkownika (więcej informacji o logowaniu można znaleźć na stronie 724).

Prędzej czy później dotrzesz jednak do czegoś, co pokazano na rysunku 1.1: lśniącego nowością ekranu powitalnego Windows Vista.

Ekran powitalny

Wszystkie wersje

Ekran powitalny ma być antidotum na chwilę dezorientacji, której doświadczasz, kiedy po raz pierwszy uruchamiasz Vistę. Jest to zasadniczo okno pełne łączy prowadzących do użytecznych miejsc w imperium Visty. Kliknij łącze **raz**, aby przeczytać jego opis w górnej części okna; kliknij je **dwukrotnie**, aby otworzyć panel sterowania albo inny program, który umożliwi Ci wprowadzenie zmian.

Oto kilka najważniejszych elementów (aby zobaczyć niektóre z nich, będziesz musiał kliknąć łącze *Pokaż wszystkie elementy (14)*):

Rysunek 1.1. *Ekran powitalny, nowość w Windows Vista, oferuje łącza do różnych interesujących zakątków systemu operacyjnego. Większość z nich służy do konfigurowania nowego komputera (kliknij ikonę raz, aby przeczytać opis, a następnie kliknij ją dwukrotnie, aby otworzyć łącze)*

- **Wyświetl szczegóły komputera** — kliknij tę ikonę, aby w górnej części ekranu powitalnego wyświetlić dane techniczne komputera: jego nazwę, ilość zainstalowanej pamięci, rodzaj procesora, typ karty graficznej itd.

  Aby uzyskać jeszcze obszerniejsze zestawienie danych, kliknij łącze *Pokaż więcej szczegółów*. Przejdziesz bezpośrednio do panelu sterowania *System* (strona 325). Znajdziesz tu indeks wydajności systemu Windows — jednocyfrową ocenę ogólnych możliwości komputera (więcej informacji na ten temat znajdziesz w ramce poniżej).

- **Transferuj pliki i ustawienia** — program o nazwie *Łatwy transfer w systemie Windows* to znacznie ulepszona wersja dawnego kreatora transferu plików i ustawień. Służy on do przenoszenia plików i ustawień ze starego komputera i jest opisany na stronie 849.

- **Dodaj nowych użytkowników** — jeśli jesteś panem na włościach, jedynym użytkownikiem swojego komputera, możesz zignorować ten niewielki program. Jeśli jednak z komputera korzystają członkowie Twojej rodziny, koledzy lub współpracownicy, zajrzyj do rozdziału 23., aby dowiedzieć się, jak skonfigurować oddzielne **konto** (nazwę użytkownika, hasło i środowisko robocze) dla każdej osoby.

- **Personalizuj system Windows** — tak, wiem, prędzej czy później przystąpisz do wykreślania trajektorii rakiet i mapowania genomu, ale nie oszukujmy się.

PRZYSPIESZAMY

Indeks wydajności systemu Windows

Szybko: czy lepszy jest komputer z procesorem AMD Turion 64 ML-34 taktowanym zegarem 1,8 GHz, ale zawierający tylko 512 MB pamięci RAM, czy z procesorem Intel Core Duo taktowanym zegarem 2,0 GHz oraz z 1 GB pamięci RAM, ale wyposażony w kartę graficzną Radeon Xpress 200M?

Jeśli potrafisz od razu odpowiedzieć na to pytanie, nie powinieneś czytać książki o Viście, ale pisać własną.

Oczywiście chodzi o to, że Vista jest niezwykle wymagającym systemem operacyjnym. Potrzebuje dużej mocy, szybkości i pamięci. Microsoft nie spodziewał się jednak, że przeciętne osoby, a nawet przeciętni informatycy będą mogli stwierdzić na pierwszy rzut oka, czy dany komputer sprosta wyzwaniom Visty.

Właśnie dlatego Vista analizuje wnętrzności komputera i prezentuje wynik w postaci jednocyfrowej oceny. Aby dowiedzieć się, jak został oceniony Twój komputer, wybierz polecenie *Start/Panel sterowania*. Kliknij łącze *System i konserwacja*, a następnie łącze *Sprawdź wynik podstawowy indeksu wydajności systemu Windows komputera*.

Ostateczny indeks jest najniższą spośród cząstkowych ocen. Jeśli na przykład pamięć, dysk twardy i karta graficzna zostaną ocenione na 4, ale procesor uzyska ocenę 3,1, to ogólny indeks wyniesie 3,1, dzięki czemu będzie łatwo znaleźć „wąskie gardło".

Indeks 5 jest najlepszy; oznacza on, że wszystkie funkcje Visty będą działały dobrze i szybko (z technicznego punktu widzenia można uzyskać ocenę **wyższą** niż 5; w takim przypadku należy się tylko cieszyć). Indeks 4 lub wyższy jest niezbędny do odtwarzania i edytowania plików wideo wysokiej rozdzielczości; indeks 3 to minimum wymagane do uruchomienia nowej graficznej kompozycji Aero (strona 40). Indeks 1 jest najgorszy; Vista będzie wlec się jak żółw, dopóki nie wyłączysz części „wodotrysków" (opisano to na stronie 661).

Nie ukrywajmy: odkrycie, że komputer zakupiony w zeszłym roku za 5000 złotych uzyskuje teraz na skali wydajności marną dwójkę, może być mocnym ciosem w Twoje ego.

Na szczęście Microsoft oferuje *Doradcę uaktualnienia systemu Windows Vista* (strona 601). Ten bezpłatny program wystawia komputerowi cenzurkę jeszcze **przed** zainstalowaniem Visty, co pozwoli Ci uniknąć nieprzyjemnych niespodzianek.

Pierwszym etapem będzie dekorowanie systemu: wybór wygaszacza ekranu, zmiana tła pulpitu (tapety), wybór innego kształtu wskaźnika myszy, dostosowanie rozdzielczości monitora itd. Kliknij dwukrotnie to łącze, aby otworzyć odpowiedni panel sterowania.

- **Podstawy systemu Windows** — kliknij dwukrotnie to łącze, aby otworzyć ekran pomocy z **bardzo** podstawowymi informacjami o korzystaniu z komputera: jak używać myszy, jak wyłączać komputer itd.

Pod poziomą linią znajdziesz kolejną grupę ikon zatytułowanych *Oferty firmy Microsoft*. Jak łatwo się domyślić, dzięki nim możesz wydać pieniądze na różne aplikacje i usługi Microsoftu oraz pobrać dodatkowe oprogramowanie.

Na samym dole ekranu powitalnego znajdziesz ważne pole wyboru o nazwie *Włącz przy uruchamianiu systemu*. Jeśli usuniesz zaznaczenie z tego pola, ekran powitalny przestanie pojawiać się po każdym włączeniu komputera (możesz wyświetlić go ponownie, klikając odpowiednie łącze w panelu sterowania, co opisano na stronie 327).

Aby chwilowo pozbyć się ekranu powitalnego, kliknij przycisk *Zamknij* w prawym górnym rogu okna albo naciśnij *Alt+F4* — uniwersalną kombinację klawiszy oznaczającą „zamknij to okno".

Pulpit Visty — teraz z Aero!

Home Premium • Business • Enterprise • Ultimate

Kiedy ochłoniesz po bliskim spotkaniu z ekranem powitalnym, po raz pierwszy ujrzysz pulpit Visty w całej jego okazałości (rysunek 1.2).

Rysunek 1.2. *Windows Vista ma nowe tło pulpitu (najwyraźniej w erze Windows XP Microsoftowi obrzydły żarty o teletubisiach) oraz rozjarzoną, bardziej nowoczesną kompozycję o nazwie Aero. Jedynym naprawdę nowym elementem jest pasek boczny — małe pływające okna po prawej stronie ekranu (pasek boczny zostanie opisany szczegółowo w rozdziale 6.)*

Są na nim wszystkie znajome elementy Windows — menu *Start*, pasek zadań i kosz — ale wyglądają one zupełnie inaczej.

Jeśli należysz do dociekliwych, oto pełna lista cech kompozycji Aero:

- Krawędzie okien są grubsze (aby ułatwić wskazywanie ich za pomocą myszy). Część menu *Start* oraz krawędzie okien są półprzezroczyste. Okna i okienka dialogowe rzucają cienie, jak gdyby unosiły się ponad pulpitem.
- Menu i etykiety są pisane nową, większą, bardziej nowoczesną czcionką.
- Kiedy wskażesz przycisk okna, nie klikając go, przycisk „zapali się". Przyciski *Minimalizuj* i *Maksymalizuj* świecą na niebiesko; przycisk *Zamknij* — na czerwono.
- Przycisk **domyślny** okna dialogowego — ten, który według Microsoftu jest najważniejszy, na przykład *Zapisz* lub *Drukuj* — delikatnie pulsuje, przyciągając oko zmieniającym się nasyceniem koloru.
- Pracę ożywiają animacje, zwłaszcza podczas minimalizowania, maksymalizowania i zamykania okien.

Aero to nie tylko nowy wygląd — interfejs oferuje kilka nowych funkcji, takich jak Flip3D oraz aktywne ikony na pasku zadań. Więcej informacji na ten temat podano w rozdziale 2.

KĄCIK WSPOMNIEŃ

Przywracanie ikon pulpitu

Pulpit Visty, jak wcześniej pulpit XP, padł ofiarą maniaków czystości zatrudnionych w Microsofcie. Jest bardzo elegancki — i bardzo pusty. Weterani Windows mogą tęsknić za ikonami, które kiedyś zapewniały szybki dostęp do ważnych lokacji i programów, takich jak *Mój komputer*, *Moje dokumenty*, *Moje miejsca sieciowe* i Internet Explorer.

Elementy te nadal są osiągalne — można znaleźć je w menu *Start* — ale otwarcie ich wymaga dwóch kliknięć myszą (w tym jednego w celu otwarcia menu *Start*), co jest skandalicznym marnotrawstwem kalorii.

Jeśli preferujesz stary układ, możesz umieścić te ikony z powrotem na pulpicie. W tym celu kliknij prawym przyciskiem myszy puste miejsce na pulpicie i z podręcznego menu wybierz polecenie *Personalizuj*.

Pojawi się okno dialogowe *Personalizacja*. Na pasku zadań po lewej stronie okna kliknij łącze *Zmień ikony pulpitu*.

Jak pokazano na rysunku, na Twoje wezwanie oczekują tutaj dobrze znane ikony pulpitu: *Komputer*, *Sieć*, *Kosz*, *Panel sterowania* oraz *Pliki użytkownika* (tzn. folder osobisty — więcej informacji na ten temat można znaleźć na stronie 57).

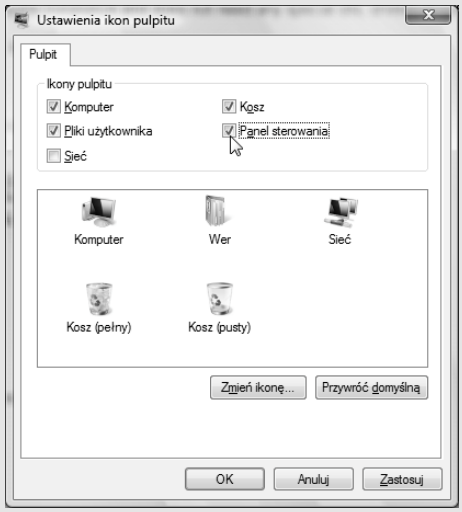

Zaznacz ikony, które chcesz umieścić na pulpicie, a następnie kliknij przycisk *OK*. Twoje ulubione ikony wrócą tam, gdzie ich miejsce.

Wskazówka: Windows Vista zawiera też zupełnie nowe dźwięki odtwarzane podczas włączania i wyłączania komputera lub wyświetlania komunikatu o błędzie.

Microsoft chce też, abyśmy wiedzieli, że nowy dźwięk startowy Windows „zawiera dwie równoległe melodie odtwarzane w międzynarodowym rytmie „Win-dows Vis-ta"; składa się z czterech akordów, po jednym na każdy kolor flagi Windows; trwa 4 sekundy i jest owocem współpracy między Robertem Frippem (melodia podstawowa), Tuckerem Martine (rytm) oraz Steve'em Ballem (harmonia i ostateczna orkiestracja). Jakieś pytania?

To, co widzisz, to nowa twarz Windows znana jako **Aero** (podobno jest to skrót od *autentyczny*, *energetyczny*, *refleksyjny* i *otwarty*, ale trudno pozbyć się podejrzeń, że ktoś z Microsoftu już po fakcie dobrał słowa do inicjałów).

Kompozycja Aero może nie jest autentyczna czy energetyczna, ale z pewnością wygląda elegancko i nowocześnie. Pojawi się jednak tylko pod warunkiem, że masz w miarę szybki i nowy komputer. Zasadniczo oznacza to, że potrzebujesz indeksu wydajności równego 3 lub więcej (strona 39), czyli odpowiedniej ilości pamięci oraz nowoczesnej karty graficznej ze sterownikami do Visty.

Wskazówka: Program *Doradca uaktualnienia systemu Windows Vista* opisany na stronie 601 może powiedzieć Ci zawczasu, czy Twój komputer spełnia wymagania kompozycji Aero.

Co więcej, kompozycja Aero jest dostępna tylko w droższych wersjach Visty: Home Premium, Business, Enterprise i Ultimate.

Jeśli masz wolniejszy komputer albo wersję Home Basic, będziesz mógł korzystać ze wszystkich funkcji Visty, ale nie będą one wyglądały tak ładnie. Będziesz musiał pogodzić się z brakiem przezroczystości, animacji i innych wizualnych atrakcji. Przyciski i teksty widoczne na Twoim ekranie będą odpowiadać rysunkom zamieszczonym w książce, ale z mniejszą ilością ozdobników.

Nikt nie powiedział, że Microsoft celuje w prostocie.

Menu Start

Wszystkie wersje

Windows Vista składa się z 50 milionów wierszy kodu rozproszonych po tysiącach plików na dysku komputera. Większość z nich to pliki pomocnicze używane przez sam system i aplikacje. Każdy z nich można by opatrzyć etykietką: „Nie zawiera żadnych części przeznaczonych do wymiany przez użytkownika".

Właśnie dlatego tak istotne jest menu *Start*. Wymienione w nim są wszystkie **użyteczne** komponenty systemu, w tym polecenia, programy i pliki. Niemal wszystko, co robimy na komputerze, zaczyna się — lub może zaczynać — od menu *Start*.

Jak łatwo zauważyć, w systemie Vista menu *Start* nie jest już oznaczone słowem „Start"; jest to okrągły, podświetlony szklany paciorek z logo Windows w środku. Pomimo to nadal określa się je mianem menu *Start* i nadal jest to portal wiodący do wszystkich funkcji komputera.

Jeśli jesteś typem flegmatyka, możesz otworzyć menu *Start* (rysunek 1.3), klikając je myszą. Jeśli jednak uważasz, że życie jest na to za krótkie, skorzystaj z klawisza ⊞ (jeżeli masz antyczną, działającą na parę klawiaturę bez klawisza ⊞, osiągniesz ten sam efekt przez naciśnięcie klawiszy *Ctrl+Esc*).

Wskazówka: Aby dowiedzieć się, czym jest jakiś element — czy to w menu *Start*, czy *Wszystkie programy*, czy gdziekolwiek na pulpicie komputera — wskaż go myszą, ale nie klikaj. Po chwili ukaże się tzw. podpowiedź ekranowa — prostokąt z tekstem na żółtym tle (podpowiedź może nie zostać wyświetlona, jeśli wskazywane okno nie jest oknem **aktywnym**. Kliknij okno i spróbuj jeszcze raz).

Anatomia menu Start

Nowe menu *Start* jest podzielone na dwie kolumny:

- **Lewa strona (biała)** — na górze, ponad cienką linią, znajduje się **lista elementów przypiętych**, którą możesz samodzielnie modyfikować; znajdują się na niej programy, foldery, dokumenty i inne elementy, do których chcesz mieć szybki dostęp. Tylko ty możesz zmienić zawartość tej listy.

  Poniżej znajduje się standardowa lista **najczęściej używanych programów**. Jest ona tworzona automatycznie przez Windows i może zmieniać się z dnia na dzień.

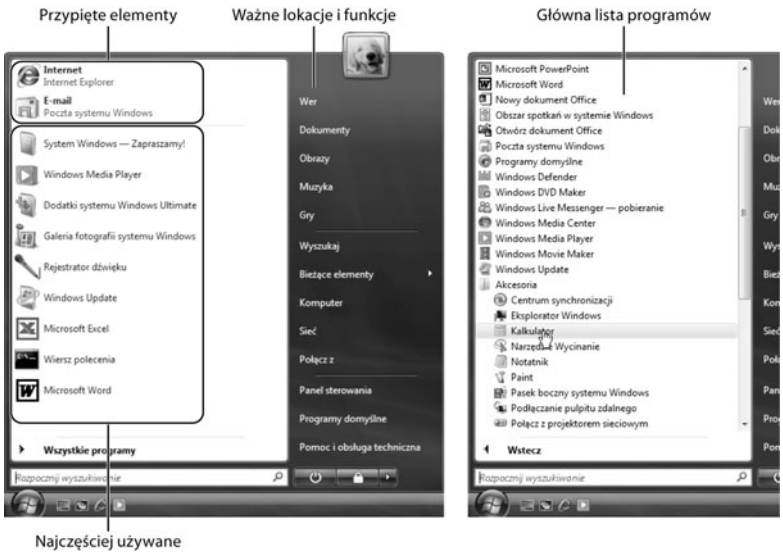

Rysunek 1.3. *Lewa strona: górna lewa część menu Start jest przeznaczona dla użytkownika. Możesz „przypiąć" tu dowolne programy, w dowolnej kolejności. W dolnej lewej części wymienione są programy, których używasz najczęściej (możesz usuwać stąd pojedyncze elementy — więcej informacji na ten temat podano na stronie 69 — nie możesz dodawać ich ręcznie ani zmieniać ich układu). W prawej kolumnie znajdują się łącza do ważnych funkcji i folderów Windows.*

Prawa strona: menu Wszystkie programy zastępuje lewą kolumnę menu Start i wyświetla niemal wszystkie programy zainstalowane w komputerze. Możesz zmieniać układ tej listy, usuwać elementy i dodawać nowe

Wskazówka: Jeśli chcesz, możesz nakazać, aby Vista **nie wyświetlała** listy najczęściej używanych programów. Bywa to przydatne, jeśli byłoby lepiej, gdyby szef albo małżonka nie wiedzieli, co ostatnio porabiałeś.

Jeśli jesteś w takiej sytuacji (albo masz takiego szefa), kliknij prawym przyciskiem myszy sam przycisk *Start* i z podręcznego menu wybierz polecenie *Właściwości*. W wyświetlonym oknie dialogowym usuń zaznaczenie z pola *Przechowuj i wyświetlaj listę niedawno otwieranych programów*. Kliknij przycisk *OK*.

Kiedy następnym razem otworzysz menu *Start*, ze zdziwieniem — ale i zadowoleniem — zauważysz, że lewy dolny obszar, w którym zwykle wyświetlona jest lista ostatnio używanych programów, jest uderzająco pusty.

- **Prawa strona (czarna)** — ogólnie rzecz biorąc, po prawej stronie menu *Start* wymienione są ważne **miejsca** w komputerze: foldery takie jak *Dokumenty*, *Obrazy* i *Muzyka* oraz specjalne okna takie jak *Sieć*, *Panel sterowania* i *Komputer*.

W menu *Start* znajduje się również nowe polecenie wyszukiwania (rozdział 3.), a na dole po prawej stronie są przyciski, które umożliwiają wyłączenie komputera albo — jeśli zamierzasz udać się na kawę — zablokowanie go w taki sposób, aby kontynuowanie pracy wymagało wprowadzenia hasła.

Wskazówka: Po 20 latach Microsoft usunął przedrostek „Mój" z nazw ważnych folderów w komputerze (*Moje obrazy*, *Moja muzyka*, *Moje dokumenty*, *Mój komputer* itd.). Może firma miała dość pozwów sądowych zgłaszanych przez Fisher-Price.

Tak czy owak, jeśli jesteś sentymentalny, możesz łatwo wrócić do przeszłości, zmieniając nazwy tych specjalnych ikon w zwykły sposób (strona 148). Możesz wybrać nazwę *Mój komputer*, *Twój komputer* albo *Jar Jar Binks* — Viście jest wszystko jedno.

Nawigacja z wykorzystaniem klawiatury

Nowym, ulepszonym menu *Start* można sterować na dwa sposoby:

Używanie klawiszy strzałek

Kiedy menu *Start* jest otwarte, użyj klawiszy strzałek, aby „wędrować" w górę i w dół menu. Naciśnij na przykład strzałkę w górę, aby znaleźć się na dole lewej kolumny, albo strzałkę w prawo, aby przejść do prawej kolumny.

Tak czy inaczej, po wyróżnieniu jakiejś pozycji w którejkolwiek kolumnie można nacisnąć strzałkę w lewo lub w prawo, aby przejść na przeciwną stronę menu; nacisnąć strzałkę w górę lub w dół, aby wyróżnić inne polecenie w danej kolumnie

KĄCIK WSPOMNIEŃ

Przywrócenie klasycznego menu Start

Przeprojektowane menu *Start* systemu Vista ma swój urok, który przejawia się m.in. w postaci efektu przezroczystości. Może jednak dezorientować weteranów Windows, a w starszych komputerach znacznie wolniej się otwiera.

Na szczęście dość prosto można przywrócić organizację i wygląd tradycyjnego jednokolumnowego menu Start z ery poprzedzającej systemy Vista i XP. W tym celu wystarczy prawym przyciskiem myszy kliknąć przycisk *Start* i z menu podręcznego wybrać pozycję *Właściwości*.

W wyświetlonym oknie dialogowym widoczna jest opcja powrotu do starszego układu menu *Start*, który Microsoft nazywa klasycznym. Wystarczy zaznaczyć tę opcję i kliknąć przycisk *OK*, aby wrócić do przeszłości.

Po włączeniu klasycznego menu *Start* będzie można zaobserwować kilka różnic. Powrócą kaskadowe podmenu, a wszystkie pozycje będą wymienione w jednej kolumnie, a nie w dwóch (oczywiście dobrze o tym wiesz, ponieważ jesteś przyzwyczajony do starego menu *Start*).

Włączenie klasycznego menu *Start* przywróci również na pulpit ikonę *Panel sterowania*; widocznie projektanci Windows zakładają, że naprawdę wolisz stary styl.

Aby przywrócić nowe menu *Start*, powtórz powyższą procedurę, ale tym razem w pokazanym tu oknie dialogowym zaznacz opcję *Menu Start*.

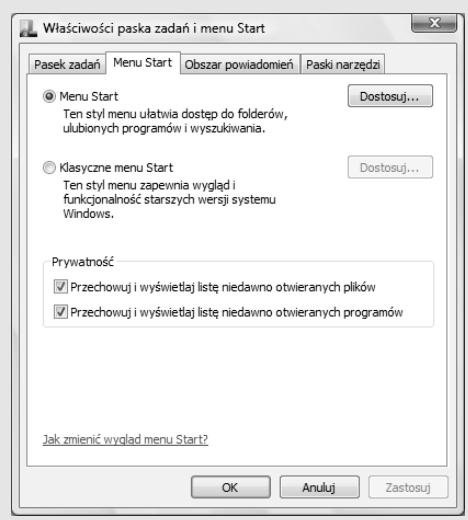

(łącznie z przyciskami *Wyłącz* i *Zablokuj*); albo wyróżnić jakiś element przez wpisanie pierwszej litery jego nazwy (jeśli jest więcej niż jedno polecenie o nazwie zaczynającej się na przykład na *W*, kolejne naciśnięcia klawisza *W* będą wyróżniać je cyklicznie).

Po wyróżnieniu wybranej pozycji można nacisnąć klawisz *Enter*, aby ją „kliknąć" (otworzyć), albo nacisnąć klawisz lub *Esc*, aby zamknąć menu *Start* bez uruchamiania czegokolwiek.

Używanie pola wyszukiwania

Ta funkcja jest **niesamowita**.

Kiedy tylko otworzysz menu *Start*, zauważysz migający kursor w polu *Rozpocznij wyszukiwanie* na dole menu (rysunek 1.4). Jest to wskazówka, że możesz przystąpić do wpisywania nazwy dowolnego elementu, który chcesz otworzyć.

Rysunek 1.4. *W miarę pisania Vista zawęża listę pasujących elementów, litera po literze (nie trzeba wpisywać całej frazy i naciskać klawisza Enter). Jeśli lista wyników nie mieści się w menu Start, kliknij łącze Zobacz wszystkie wyniki znajdujące się pod listą. Tak czy owak, Vista wyróżnia pierwszy element na liście. Jeśli chcesz otworzyć właśnie ten element, naciśnij klawisz Enter. W przeciwnym razie możesz kliknąć żądany element albo przejść do niego za pomocą klawiszy strzałek i nacisnąć klawisz Enter*

Kiedy tylko zaczniesz pisać, uruchomisz nową, bardzo szybką funkcję przeszukiwania całego komputera. Znajduje ona (między innymi) wszystkie pasujące elementy menu *Start*, dzięki czemu można szybko otworzyć jakiś program bez przedzierania się przez kilka podmenu.

Szczegółowy opis funkcji wyszukiwania znajdziesz w rozdziale 3.

Co znajduje się w menu Start?

Wszystkie wersje

Na kolejnych stronach znajdziesz krótki przewodnik po elementach menu *Start* — od dołu w górę i od lewej do prawej strony, w takiej kolejności, w jakiej napotyka je wskaźnik myszy podczas wędrówki po menu.

Wszystkie programy

Kiedy klikasz łącze *Wszystkie programy*, pojawia się bardzo ważna lista: główny katalog całego oprogramowania zainstalowanego w komputerze. Możesz przejść bezpośrednio do edytora tekstu, kalendarza albo ulubionej gry, po prostu wybierając jej nazwę z menu *Start/Wszystkie programy*.

Jak się szybko przekonasz, w systemie Vista Microsoft zrezygnował z efektu nakładających się menu znanego z Windows XP. Zamiast przykrywać zwykłe menu *Start*, lista *Wszystkie programy* **zastępuje** je (a przynajmniej jego lewą kolumnę).

Aby przywrócić pierwotną zawartość lewej kolumny, kliknij łącze *Wstecz* (znajdujące się na dole listy) albo naciśnij klawisz *Esc*.

Wskazówka: Kiedy menu *Start* jest otwarte, możesz otworzyć listę *Wszystkie programy* na kilka różnych sposobów: klikając frazę *Wszystkie programy*, wskazując ją przez krótką chwilę bez poruszania myszą, albo najpierw naciskając klawisz strzałki w górę (w celu wyróżnienia pozycji *Wszystkie programy*), a następnie klawisz *Enter*, klawisz strzałki w prawo albo klawisz spacji.

Coś dla fanów klawiatury — po otworzeniu listy programów również można wybrać z niej dowolną pozycję bez używania myszy. Wystarczy wpisać kilka pierwszych liter nazwy programu lub folderu albo wyróżnić żądany element za pomocą klawiszy strzałek, a następnie nacisnąć klawisz *Enter*, aby przypieczętować wybór.

Foldery

Jak łatwo zauważyć, lista *Wszystkie programy* w systemie Vista nie obejmuje tylko programów. Znajduje się na niej również kilka **folderów**.

Foldery producentów oprogramowania

Niektóre z folderów noszą nazwy firm, których oprogramowanie jest zainstalowane w komputerze, na przykład Urge (partner Microsoftu prowadzący internetowy sklep z muzyką) albo Logitech. Foldery te zwykle zawierają programy, deinstalatory, podręczniki użytkownika i inne pliki.

Foldery grup programów

Kolejny zbiór folderów ogranicza objętość menu *Start* przez grupowanie pokrewnych programów i składa się z pozycji takich jak *Gry*, *Akcesoria* (niewielkie programy przeznaczone do jednego celu) oraz *Dodatki i uaktualnienia*. Zawartość tych folderów zostanie opisana w rozdziale 7.

Wskazówka: Podmenu, zwane też menu kaskadowymi, zostały usunięte z menu *Start*. Kiedy otwierasz coś, co zawiera inne rzeczy — na przykład folder wymieniony w menu *Start* — zawartość jest wyświetlana poniżej z lekkim wcięciem, jak pokazano wcześniej na rysunku 1.2. Kliknij ponownie nazwę folderu, aby ukryć jego zawartość.

Zwolennicy klawiatury powinni wiedzieć, że wyróżniony folder można również otworzyć przez naciśnięcie klawisza *Enter* (albo klawisza strzałki w prawo). Aby zamknąć folder, należy ponownie nacisnąć klawisz *Enter* (albo klawisz strzałki w lewo).

Folder Autostart

Ten folder zawiera programy, które uruchamiają się automatycznie podczas każdego rozruchu systemu Windows Vista. Bywa to bardzo przydatne. Jeśli na przykład co rano sprawdzasz pocztę e-mail, możesz zaoszczędzić sobie kilku kliknięć, umieszczając program pocztowy w folderze *Autostart*. Jeśli przez całe dnie ślęczysz nad tekstami, możesz umieścić w nim Worda.

W istocie, choć większość osób o tym nie wie, w folderze *Autostart* można umieścić nie tylko aplikacje. Równie dobrze może to być **dokument** wykorzystywany w codziennej pracy, a nawet ikona folderu lub dysku, którego okno powinno się otwierać po każdym uruchomieniu komputera (dobrym przykładem jest folder *Dokumenty*).

Oczywiście może się zdarzyć, że folder *Autostart* zainteresuje Cię z innego powodu: kiedy będziesz chciał **zapobiec** automatycznemu uruchamianiu jakiegoś programu. Bywa tak zwłaszcza wtedy, gdy ktoś inny skonfigurował Twój system: jakieś programy uruchamiają się nieproszone za każdym razem, kiedy włączasz komputer.

Wskazówka: Wiele różnych aplikacji umieszcza swoje komponenty w tym folderze. Z czasem mogą one znacznie spowolnić komputer. Jeśli nie wiesz, do czego służy ten czy inny element folderu *Autostart*, odwiedź stronę WWW, na której wymienione są wszystkie znane programy startowe wraz z instrukcjami dotyczącymi ich usuwania: *http://www.sysinfo.org/startupinfo.html*.

Na szczęście można łatwo dodawać i usuwać elementy folderu *Autostart*:

- **Usuwanie elementu** — kiedy w menu *Wszystkie programy* widoczna jest zawartość folderu *Autostart*, kliknij prawym przyciskiem myszy element, który chcesz usunąć. Z podręcznego menu wybierz polecenie *Usuń*. Kliknij przycisk *Tak*, aby wysłać element do kosza.

  W ten sposób możesz uwolnić się od automatycznie uruchamiających się programów.

- **Dodawanie elementu** — po otwarciu menu *Wszystkie programy* kliknij prawym przyciskiem myszy folder *Autostart* i z podręcznego menu wybierz polecenie *Otwórz*. W ten sposób otworzysz sam folder *Autostart*.

  Kiedy pojawi się okno folderu, w innym oknie znajdź ikonę dysku, folderu, aplikacji lub dokumentu, który chcesz dodać do folderu *Autostart* (nawigacja po plikach i folderach zostanie opisana w kolejnych rozdziałach).

  Za pomocą prawego przycisku myszy przeciągnij ikonę bezpośrednio do okna *Autostart*, jak pokazano na rysunku 1.5. Kiedy zwolnisz przycisk, ukaże się podręczne menu; wybierz z niego polecenie *Utwórz skróty tutaj*.

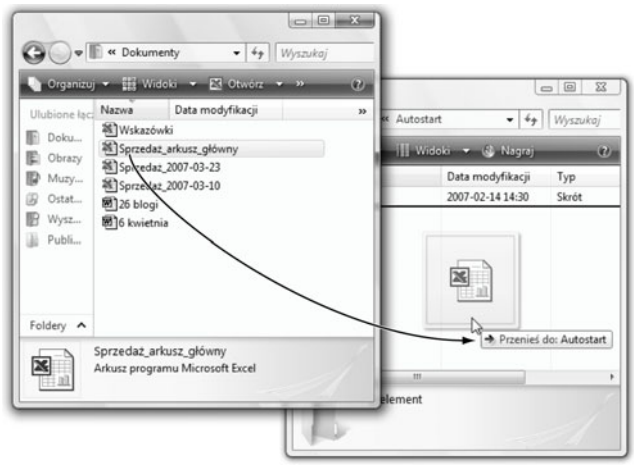

Rysunek 1.5. *Można łatwo dodać program lub dokument do menu Autostart tak, aby uruchamiał się automatycznie po każdym włączeniu komputera. Na rysunku przedstawiono dodawanie dokumentu z folderu Dokumenty. Można również dodać skrót do samego folderu Dokumenty, aby jego okno otwierało się podczas każdego uruchamiania systemu*

Zamknij wszystkie okna, które otworzyłeś. Od teraz, kiedy ponownie włączysz komputer, przeciągnięty program, plik, dysk lub folder otworzy się automatycznie.

Start/⏻ (Wstrzymaj)

Wszystkie wersje

Przycisk ⏻ znajdujący się na dole prawej kolumny menu *Start* uruchamia jedną z najprzydatniejszych nowych funkcji Visty: tryb wstrzymania. Tak, to nie żart: jedną z największych zalet Visty jest sposób, w jaki się ją **wyłącza**.

Miliony osób na całym świecie codziennie wyłączają swoje komputery, choć byłoby lepiej, gdyby tego nie robiły: jest to kolosalna strata czasu. Kiedy zamykasz komputer, musisz zaczekać, aż zamkną się wszystkie programy — a następnego ranka musisz znów wszystko pootwierać, porozmieszczać okna i przywrócić system do stanu z poprzedniego dnia.

Miliony innych osób unikają zatem problemu, pozostawiając swoje komputery **włączone** przez cały czas. To z kolei jest kolosalnym marnotrawstwem energii i nie służy dobrze środowisku.

Tylko nieliczne osoby znają i wykorzystują tryb gotowości. Ten specjalny tryb zmniejsza ilość zużywanej energii, zawieszając działanie komputera, dopóki użytkownik nie poruszy myszą albo nie naciśnie klawisza, aby kontynuować pracę. Otwarte programy i dokumenty pozostają w pamięci.

W laptopach na zasilaniu bateryjnym tryb gotowości był bardzo przydatny. Kiedy stewardesa rozdawała kurczaki z mikrofalówki, można było zrobić sobie przerwę bez zamykania wszystkich programów i wyłączania komputera.

Niestety, tryb ten powodował dwa poważne problemy, zwłaszcza w przypadku laptopów:

- Komputer nadal pobierał odrobinę energii. Jeśli użytkownik nie korzystał z komputera przez kilka dni, bateria wyczerpywała się, co powodowało utratę wszystkich niezapisanych zmian w otwartych dokumentach.
- Sterowniki lub programy czasem zakłócały tryb gotowości i laptop pozostawał włączony nawet wtedy, gdy znajdował się w walizce. Samolot lądował po drugiej stronie oceanu i tuż przed ważnym spotkaniem okazywało się, że (a) na laptopie można smażyć jajka albo (b) bateria „padła".

W systemie Windows Vista Microsoft poprawił działanie trybu gotowości. Obecnie nosi on nazwę trybu wstrzymania i nie powoduje takich problemów.

Po pierwsze, sterowniki i aplikacje nie zakłócają już trybu gotowości. Syndrom Gorącego Laptopa należy do przeszłości.

Po drugie, kiedy tylko komputer zostanie przełączony w tryb wstrzymania, Vista po cichu przenosi całą zawartość pamięci na dysk. Jednocześnie podtrzymuje zawartość pamięci na wypadek, gdyby użytkownik wrócił do laptopa (albo komputera stacjonarnego) i chciał kontynuować pracę.

W takim przypadku — jeśli wrócisz przed upływem mniej więcej 15 minut — rozruch systemu jest błyskawiczny. Wszystko pojawia się na ekranie szybciej, niż zdążysz powiedzieć „Redmond, Waszyngton". Kiedy przyzwyczaisz się do rozruchu z trybu wstrzymania, zwykłe uruchamianie systemu będzie wydawało się nieznośnie powolne.

Przypuśćmy teraz, że **nie** wrócisz w ciągu 15 minut. W takim przypadku Vista założy, że rzeczywiście przerwałeś pracę, i odetnie zasilanie, co spowoduje utratę całej zawartości pamięci. Teraz komputer nie będzie w ogóle zużywał prądu. Bateria laptopa nie będzie się z wolna wyczerpywać; komputer stacjonarny nie będzie przyczyniał się do globalnego ocieplenia.

Na szczęście Vista będzie nadal dysponować kopią środowiska pracy zapisaną na dysku twardym. Kiedy **teraz** naciśniesz wyłącznik komputera, będziesz musiał zaczekać około 30 sekund — więcej niż dwie sekundy, ale z pewnością mniej niż pięć minut, które musiałbyś poświęcić na uruchomienie systemu, ponowne otworzenie wszystkich programów, rozmieszczenie okien itd.

Podsumowując: kiedy skończysz pracę, wstrzymaj komputer, zamiast go zamykać. Zaoszczędzisz prąd i czas, nie ryzykując utraty danych.

Aby przełączyć laptop w tryb wstrzymania, wystarczy zamknąć jego pokrywę. Każdy komputer można wstrzymać za pomocą polecenia *Start/*⏻.

Wskazówka: Maniacy klawiatury powinni wiedzieć, że zarówno laptop, jak i komputer stacjonarny można wstrzymać bez użycia myszy, naciskając kolejno następujące klawisze: ⊞, strzałkę w prawo i *Enter*.

Start/🔒 (Zablokuj)

Wszystkie wersje

Na dole prawej kolumny menu *Start* znajduje się również niewielki przycisk z ikoną kłódki. Kliknięcie go powoduje zablokowanie komputera — zarzucenie kurtyny na wszystko, co użytkownik robi w danym momencie, czyli ukrycie zawartości ekranu. Jest to idealny sposób zabezpieczenia komputera przed ciekawskimi współpracownikami, którzy kręcą się obok Twojego biurka, kiedy idziesz na kawę lub lunch.

Wszystko, co zobaczą na Twoim ekranie, to standardowy ekran logowania opisany na stronie 745. Aby się go pozbyć, musieliby wprowadzić hasło do konta (strona 740).

Wskazówka: Również tę funkcję można uruchomić z klawiatury. Naciśnij kolejno następujące klawisze: ⊞, strzałkę w prawo (dwa razy) i *Enter*.

Start/Wyloguj, Uruchom ponownie, Hibernacja, Zamknij

Wszystkie wersje

Po prawej stronie ikony 🔒 na dole menu *Start* znajduje się mały przycisk ze strzałką. Jak pokazano na rysunku 1.6, oferuje on więcej sposobów kończenia sesji roboczej.

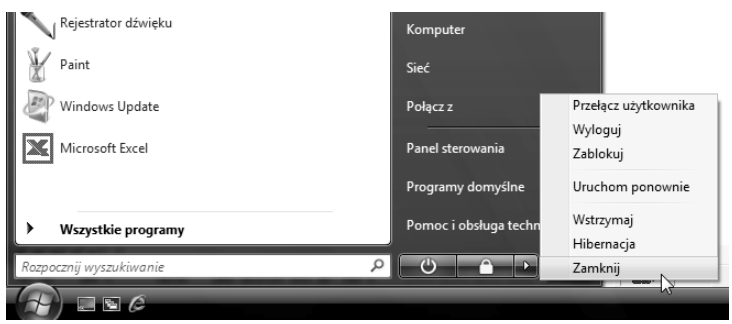

Rysunek 1.6. *Microsoft nie byłby sobą, gdyby nie zaoferował dziewięciu różnych sposobów kończenia sesji roboczej. Dwa spośród nich, Wstrzymaj i Zablokuj, są powielone jako przyciski ⏻ oraz 🔒 umieszczone po lewej stronie małego przycisku ▶*

Masz do wyboru następujące opcje:

- **Przełącz użytkownika** — to polecenie odnosi się do mechanizmu **kont** Visty, dzięki któremu każdy użytkownik komputera może mieć własne tło pulpitu, konto e-mail, pliki itd. (rozdział 23.).

  Kiedy wybierasz polecenie *Przełącz użytkownika*, ktoś inny może zalogować się w komputerze z wykorzystaniem własnej nazwy i hasła — na przykład po to, żeby szybko sprawdzić kalendarz lub pocztę. Jednak uruchomione przez Ciebie programy pozostają otwarte, choć ukryte. Kiedy drugi użytkownik skończy pracę, będziesz mógł znów się zalogować, a wszystkie otwarte programy i dokumenty będą dokładnie w takim stanie, w jakim je zostawiłeś.

NAJCZĘŚCIEJ ZADAWANE PYTANIA

Wstrzymanie a hibernacja

Skoro tryb wstrzymania jest tak fantastyczny, po co jeszcze polecenie Hibernacja?

Tryb wstrzymania składa się z dwóch etapów (strona 48). Jeśli wrócisz do pracy przed upływem mniej więcej 15 minut od wstrzymania komputera, wszystkie programy i okna pojawią się natychmiast, ponieważ komputer będzie zużywał odrobinę energii w celu podtrzymania zawartości pamięci.

Jeśli „obudzisz" komputer po 15 minutach, będziesz musiał zaczekać nieco dłużej (około 30 sekund), ponieważ komputer wczyta zapamiętane środowisko z dysku twardego, co zajmuje więcej czasu.

Innymi słowy, hibernacja to po prostu **drugi** etap wstrzymania. Kiedy nakazujesz komputerowi przejść w stan hibernacji, zapisuje on kopię wszystkich otwartych programów na dysku i odcina zasilanie **natychmiast** — bez 15 minut oczekiwania w stanie gotowości.

Wracając do pytania — dlaczego?

Po pierwsze, bezpośrednie przejście w stan hibernacji oszczędza nieco prądu, ponieważ eliminuje 15 minut podtrzymywania zawartości pamięci RAM. Po drugie, unikasz 15 minut nagrzewania torby z laptopem.

Różnica jest zatem niewielka, ale warto ją znać.

Uwaga: W Windows XP polecenie *Przełącz użytkownika* było dostępne tylko w razie włączenia funkcji o nazwie *Szybkie przełączanie użytkowników*. W Windows Vista szybkie przełączanie użytkowników jest aktywne przez cały czas.

- **Wyloguj** — jeśli klikniesz polecenie *Wyloguj*, Windows zamknie wszystkie otwarte programy i dokumenty (najpierw dając Ci szansę zapisania wszystkich zmodyfikowanych dokumentów). Następnie wyświetli ekran logowania (strona 745), aby następny użytkownik mógł zalogować się w systemie.
- **Zablokuj** — kiedy na chwilę odchodzisz od komputera, użyj tego polecenia, aby zabezpieczyć to, nad czym akurat pracujesz (jak opisano wyżej).
- **Uruchom ponownie** — to polecenie zamyka wszystkie otwarte programy, a następnie kończy pracę systemu Windows i uruchamia go ponownie. Komputer w rzeczywistości nie wyłącza się. (Polecenia tego możesz użyć do „odświeżenia" systemu, na przykład wtedy, kiedy zauważysz, że zaczyna działać coraz wolniej).
- **Wstrzymaj** — to polecenie zostało opisane na stronie 48.
- **Hibernacja** — tryb hibernacji jest bardzo podobny do trybu wstrzymania, ale nie oferuje 15-minutowego okresu, w którym komputer uaktywnia się natychmiastowo (ponieważ utrzymuje otwarte pliki i programy w pamięci RAM). Tryb hibernacji jest równoważny **drugiej** fazie trybu wstrzymania, w której całe środowisko robocze zostaje zapisane na dysku. Budzenie komputera z hibernacji zajmuje około 30 sekund — dłużej niż w pierwszej fazie wstrzymania, ale znacznie krócej niż podczas włączania komputera i ponownego otwierania wszystkich programów.

Wskazówka: Możesz skonfigurować komputer tak, aby przełączał się w tryb wstrzymania lub hibernacji po pewnym okresie braku aktywności albo żeby ponowna aktywacja systemu wymagała podania hasła. Informacje na ten temat można znaleźć na stronie 315.

NAJCZĘŚCIEJ ZADAWANE PYTANIA

Start/Stop

Czy ktoś może mi wyjaśnić, czemu wszystkie sposoby wyłączania komputera znajdują się w menu o nazwie Start?

Komitet ds. nazywania przycisków w Microsofcie najwyraźniej uznał, że użytkownicy będą interpretować słowo „Start" jako „Zacznij tutaj, żeby coś osiągnąć".

Nie jesteś jednak pierwszą osobą, która uważa, że nielogicznie jest klikać *Start*, żeby zatrzymać komputer. Microsoft prawdopodobnie powinien po prostu nazwać ten przycisk „Menu" i oszczędzić nam nieporozumień.

- **Zamknij** — to polecenie większość osób nazwałaby „prawdziwym wyłączeniem". Kiedy zamykasz komputer, Windows przerywa działanie wszystkich otwartych programów, oferuje Ci szansę zapisania zmodyfikowanych dokumentów, po czym wyłącza komputer.

Wskazówka: Ponownie warto zauważyć, że każde z tych poleceń można wydać bezpośrednio z klawiatury; mysz lepiej oszczędzić do pracy w Photoshopie.

Naciśnij klawisz ⊞, aby otworzyć menu *Start*. Następnie naciśnij trzykrotnie klawisz strzałki w prawo, aby otworzyć menu pokazane na rysunku 1.6. Teraz wystarczy wpisać podkreśloną literę w żądanym poleceniu: *W* w *Wyloguj*, *U* w *Uruchom* itd.

Start/Pomoc i obsługa techniczna

Wszystkie wersje

Polecenie *Start/Pomoc i obsługa techniczna* otwiera nowe, ulepszone centrum pomocy i obsługi technicznej systemu Windows (opisane w rozdziale 5.).

Wskazówka: I w tym przypadku fani prędkości mogą obyć się bez myszy — okno pomocy można otworzyć za pomocą klawisza *F1*. (Jeśli to nie zadziała, prawdopodobnie naciśnięcia klawiszy są przechwytywane przez jakiś aktywny program. Należy kliknąć pulpit i spróbować jeszcze raz).

Start/Programy domyślne

Wszystkie wersje

To polecenie jest po prostu skrótem do panelu sterowania *Programy domyślne*.

Pełni on dwie funkcje:

- Pozwala określić, jakiej aplikacji (niekoniecznie napisanej przez Microsoft) chcesz używać jako przeglądarki WWW, czytnika poczty, komunikatora internetowego, modułu Javy i odtwarzacza multimedialnego — Microsoft musiał zaoferować taki wybór, aby ułagodzić amerykański Departament Sprawiedliwości. Więcej informacji na ten temat znajduje się na stronie 238.

- Umożliwia wskazanie programu otwieranego w razie dwukrotnego kliknięcia pewnego rodzaju dokumentu. Jeśli na przykład klikasz dwukrotnie obraz JPEG, to czy ma on otwierać się w Photoshopie, czy może w Galerii zdjęć Windows? Więcej informacji na ten temat znajduje się na stronie 235.

Wskazówka: Weterani Windows mogą pamiętać, że funkcja ta nosiła nazwę *Typy plików* i znajdowała się w oknie *Opcje folderów*.

Start/Panel sterowania

Wszystkie wersje

To niezwykle ważne polecenie otwiera niezwykle ważne okno: panel sterowania, który zawiera ponad 50 miniprogramów służących do zmiany wszystkich istotnych ustawień komputera. W istocie panel sterowania jest tak ważny, że zasługuje na własny rozdział (rozdział 8.).

Start/Połącz z

Wszystkie wersje

To polecenie otwiera okno dialogowe *Połącz z siecią* — prostą listę wszystkich sieci telefonicznych, VPN (ang. *virtual private network* — wirtualna sieć prywatna) oraz bezprzewodowych, które komputer „widzi" w danym momencie.

Szczególną uwagę na to okno powinni zwrócić posiadacze laptopów i innych komputerów mobilnych, ponieważ oferuje ono podgląd wszystkich dostępnych sieci (i możliwość połączenia się z najlepszą z nich). Więcej informacji o łączeniu się z siecią bezprzewodową można znaleźć w rozdziale 9.

Start/Sieć

Wszystkie wersje

Wiele zmieniło się od czasu, kiedy ikona *Moje miejsca sieciowe* ozdabiała każdy pulpit Windows.

Teraz polecenie *Start/Sieć* otwiera pojedyncze, wygodne okno z ikonami wszystkich pobliskich komputerów. Możesz je otworzyć i przeglądać w poszukiwaniu plików i folderów udostępnionych przez kolegów lub współpracowników (jest to odpowiednik polecenia *Wyświetl komputery grupy roboczej* z systemu Windows XP).

Opis funkcji sieciowych systemu Vista znajduje się w rozdziałach 23., 24., 25. i 26.

Start/Komputer

Wszystkie wersje

Polecenie *Komputer* można porównać do wieka skrzyni albo bramy prowadzącej do wszystkich programów i plików przechowywanych w komputerze. Kiedy wybierasz to polecenie, pojawia się okno z ikonami reprezentującymi wszystkie zainstalowanie dyski (albo partycje dysków), jak pokazano na rysunku 1.7.

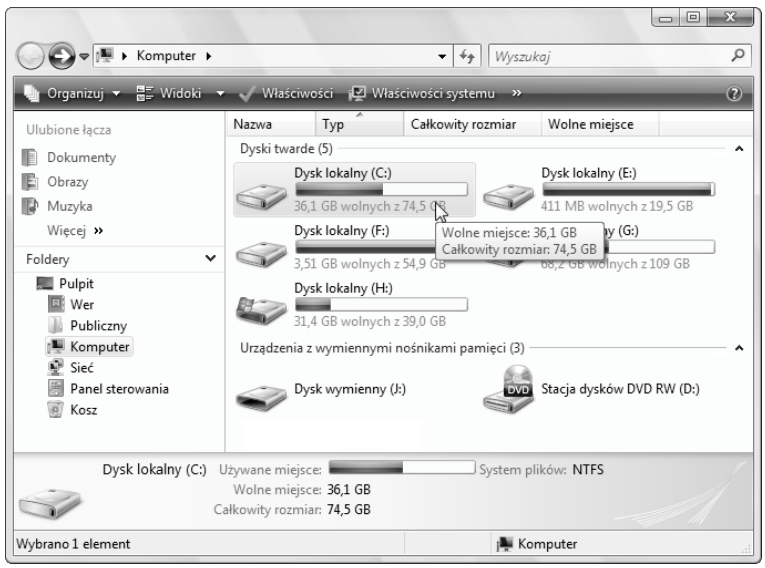

Rysunek 1.7. *W oknie Komputer wymienione są wszystkie urządzenia pamięciowe — dyski twarde, stacje CD, karty pamięci USB itd.; mogą tu również widnieć dyski sieciowe. Ten komputer ma pięć dysków twardych, kartę pamięci USB i stację DVD (gdyby w stacji znajdowała się płyta CD, widać byłoby również jej nazwę, a nie tylko literę dysku). Kiedy zaznaczysz ikonę dysku, umieszczone na dole okienko szczegółów (jeśli jest włączone) pokaże całkowity rozmiar dysku i ilość wolnego miejsca*

Jeśli klikniesz dwukrotnie ikonę dysku twardego, a następnie niektóre spośród ikon zawartych na nim folderów, w końcu dotrzesz do ikon każdego pliku i folderu w komputerze (ikona *Komputer* nie jest już wyświetlana na pulpicie — chyba że umieścisz ją tam z powrotem w sposób opisany na stronie 40).

KĄCIK WSPOMNIEŃ

Przywracanie tradycyjnego podglądu folderów

Niektóre polecenia, które znajdowały się w menu *Start* poprzednich wersji Windows, nie pojawiają się już w menu *Start* Visty. Microsoft stara się, aby nowy system operacyjny nie przytłaczał użytkownika nadmiarem opcji.

Jeśli jednak brakuje Ci niektórych starych folderów — takich jak *Ulubione*, *Drukarki* i polecenie *Uruchom* — możesz je łatwo przywrócić.

Kliknij prawym przyciskiem myszy menu *Start*. Z menu podręcznego wybierz polecenie *Właściwości*. Pojawi się okno dialogowe *Właściwości paska zadań i menu Start*; kliknij przycisk *Dostosuj*.

Na przewijanej liście znajdziesz pola wyboru i opcji, które pokazują lub ukrywają różne elementy prawej kolumny menu *Start*: *Komputer*, *Połącz z*, *Panel sterowania*, *Programy domyślne*, *Dokumenty*, *Ulubione*, *Gry*, *Pomoc*, *Muzyka*, *Sieć*, *Obrazy*, *Drukarki*, *Uruchom*, *Wyszukaj* oraz *Systemowe narzędzia administracyjne* (zbiór programów narzędziowych opisanych w rozdziale 20.).

Kliknij dwa razy przycisk *OK*, aby wrócić do pulpitu i wypróbować wprowadzone zmiany.

Start/Bieżące elementy

Wszystkie wersje

Kiedy klikniesz lub wyróżnisz to polecenie, po prawej stronie pojawi się podmenu z listą 15 ostatnio otwartych dokumentów. Oczywiście chodzi o to, abyś mógł otworzyć je **ponownie**, po prostu klikając ich nazwy.

Lista może zaoszczędzić Ci czasu, kiedy chcesz kontynuować pracę nad dokumentem, który niedawno otworzyłeś, a nie masz ochoty przedzierać się przez kilka folderów, aby znaleźć jego ikonę.

Pamiętaj jednak, że:

- Dokumenty pojawiają się na liście *Bieżące elementy* tylko pod warunkiem, że używana aplikacja ją aktualizuje. Większość współczesnych programów (w tym wszystkie Microsoftu) wykonuje tę czynność administracyjną, ale nie wszystkie.
- Lista *Bieżące elementy* nie uwzględnia usuwania dokumentów ani przenoszenia ich do innych folderów; nawet jeśli plik zostanie usunięty, nadal pojawia się na liście. W takim przypadku kliknięcie jego nazwy powoduje tylko wyświetlenie komunikatu o błędzie (okno komunikatu oferuje możliwość usunięcia dokumentu z listy *Bieżące elementy*, abyś nie pomylił się następnym razem).
- Niektórzy uważają, że lista *Bieżące elementy* jest zagrożeniem dla prywatności, ponieważ może ujawnić wszystko, co ostatnio robiłeś, Twojemu małżonkowi lub współpracownikom. Musisz sam ocenić stopień ryzyka.

  Jeśli chcesz, możesz całkowicie usunąć listę *Bieżące elementy* z menu *Start*. Kliknij prawym przyciskiem myszy przycisk *Start* i z podręcznego menu wybierz polecenie *Właściwości*. W wyświetlonym oknie dialogowym wyłącz opcję *Przechowuj i wyświetlaj listę niedawno otwieranych plików*. Kliknij przycisk *OK*.

Wskazówka: Oczywiście istnieje inny łatwy sposób otwierania dokumentów, nad którymi ostatnio pracowałeś. Najpierw po prostu otwórz program, w którym utworzyłeś plik. Wiele programów wyświetla listę ostatnio otwieranych dokumentów na dole menu *Plik*; wybierz żądaną nazwę, aby otworzyć odpowiedni plik.

Start/Wyszukaj

Wszystkie wersje

Ta niezwykle użyteczna nowa funkcja jest jednym z głównych powodów, dla którego warto zmienić system na Windows Vista. Nowa, superszybka, ogólnosystemowa funkcja wyszukiwania zostanie opisana szczegółowo w rozdziale 3.

Uwaga: Polecenie *Wyszukaj* to nie to samo, co pole *Rozpocznij wyszukiwanie* na dole menu *Start*. Polecenie *Wyszukaj* zapewnia większą kontrolę nad operacją wyszukiwania. W wyświetlonym oknie dialogowym możesz na przykład ograniczyć wyszukiwanie do zdjęć, dokumentów, wiadomości e-mail itd.

Start/Gry

Wszystkie wersje

Ten element jest po prostu skrótem do folderu *Gry* w systemie Vista (strona 286). Warto o tym pamiętać, kiedy akurat nie ma nic lepszego do roboty.

Start/Muzyka, Obrazy

Wszystkie wersje

Microsoft słusznie zakłada, że obecnie większość osób używa swoich komputerów domowych do zarządzania zdjęciami cyfrowymi oraz albumami muzycznymi pobranymi z internetu lub skopiowanymi z płyt CD. Jak łatwo zgadnąć, foldery *Obrazy* i *Muzyka* są przeznaczone do przechowywania kolekcji zdjęć i piosenek — a te polecenia *Menu* dają do nich szybki dostęp.

W istocie prawdopodobnie odkryjesz, że oprogramowanie dołączone do aparatu cyfrowego lub odtwarzacza MP3 automatycznie zapisuje zdjęcia i pobiera pliki muzyczne z tych folderów. Zagadnienia te zostaną opisane bliżej w rozdziałach 13. i 14.

NAJCZĘŚCIEJ ZADAWANE PYTANIA

Sekrety folderu osobistego

Dlaczego Microsoft zagrzebał pliki użytkownika w folderze znajdującym się trzy poziomy poniżej głównego folderu dysku?

Dlatego, że system Vista był projektowany od początku z myślą o **współużytkowaniu komputera**. Jest to idealne rozwiązanie w sytuacjach, w których różni członkowie rodziny, uczniowie lub pracownicy korzystają z tego samego komputera.

Każda osoba używająca komputera po zalogowaniu się zobaczy własne tło pulpitu, zbiór plików, zakładek WWW, czcionek i preferowanych ustawień (więcej informacji na ten temat znajdziesz w rozdziale 23.).

Czy Ci się to podoba czy nie, Vista uważa Cię za jedną z tych osób. Jeśli jesteś jedynym użytkownikiem komputera, nie ma sprawy — możesz po prostu zignorować funkcje współużytkowania. Jednak w swoim małym, elektronicznym móżdżku Vista nadal będzie traktować Cię jak posiadacza konta i pozostanie gotowa do przyjęcia innych użytkowników, gdyby tacy się pojawili.

Tak czy owak, powinieneś teraz rozumieć przeznaczenie folderu *Użytkownicy* w głównym oknie dysku. Wewnątrz znajdują się foldery — foldery osobiste — różnych osób korzystających z komputera. Ogólnie rzecz biorąc, nikt nie ma dostępu do zawartości folderów innych użytkowników.

Oczywiście jeśli jesteś jedynym użytkownikiem komputera, w folderze *Użytkownicy* znajduje się tylko jeden folder osobisty o nazwie takiej jak Twoje konto (na razie możesz zignorować folder *Publiczny*, który zostanie opisany na stronie 789).

Jest to tylko pierwsza spośród wielu sytuacji, w których Vista narzuca dość rygorystyczną strukturę folderów. Niemniej jednak podejście to ma pewne zalety. Zachowując kontrolę nad miejscem przechowywania różnych plików, Vista pozostaje „czysta" — i bardzo, bardzo stabilna (inne systemy operacyjne znane ze stabilności, takie jak Windows 2000 i Mac OS X, działają w ten sam sposób).

Co więcej, przechowywanie wszystkich plików w jednym folderze bardzo ułatwia tworzenie kopii zapasowej dokumentów. Upraszcza także pracę, kiedy łączysz się z komputerem z innego miejsca w biurze (przez sieć lokalną) albo na świecie (przez internet), co zostanie opisane w rozdziałach 26. i 27.

Start/Dokumenty

Wszystkie wersje

To polecenie otwiera niezwykle ważny folder *Dokumenty*. Przechowuje on niemal wszystkie pliki, które tworzysz w swoim komputerze — z wyjątkiem muzyki, obrazów i plików wideo, które mają własne foldery.

Oczywiście możesz zapisywać dokumenty w **dowolnym** folderze dysku, ale większość programów proponuje folder *Dokumenty* jako docelową lokalizację nowo tworzonych dokumentów.

Trzymanie się tej zasady ma sens, ponieważ ułatwia to nawigację. Nie musisz się zastanawiać, gdzie zapisałeś jakiś dokument, ponieważ wszystkie Twoje pliki znajdują się w folderze *Dokumenty*.

Uwaga: Folder *Dokumenty* w istocie znajduje się w folderze *Komputer/Dysk lokalny (C:)/Użytkownicy/[Nazwa Twojego konta]*.

Jeśli uważnie przestudiujesz tę ścieżkę, stanie się jasne, że to, co **Ty** znajdujesz w folderze *Dokumenty* po zalogowaniu się (strona 745), nie jest tym samym, co widzą inne osoby, kiedy **one** się zalogują. Innymi słowy, każdy posiadacz konta (rozdział 23.) ma inny folder *Dokumenty*, którego zawartość zależy od aktualnie zalogowanego użytkownika.

Start/[Nazwa Twojego konta]: folder osobisty

Wszystkie wersje

Jak wyjaśniono w ramce „Sekrety folderu osobistego", Windows Vista przechowuje **wszystko**, co należy do Ciebie — pliki, foldery, wiadomości e-mail, obrazy, muzykę, zakładki, a nawet ustawienia i preferencje — w jednej centralnej lokalizacji: **folderze osobistym**. Nazwą tego folderu jest Twoje imię (albo jakaś inna nazwa konta, którą wpisałeś podczas instalacji Visty).

Każdy posiadacz konta w komputerze ma folder osobisty — nawet wtedy, gdy komputer ma tylko jednego użytkownika.

Uwaga: Więcej informacji o kontach użytkowników znajdziesz w rozdziale 23.

Z technicznego punktu widzenia folder osobisty znajduje się w folderze *C:\Users* (którego nazwę Vista wyświetla w spolszczonej postaci: *Użytkownicy*). Z pewnością nie chciałbyś jednak przekopywać się tak głęboko tylko po to, aby zobaczyć swoje imperium.

Właśnie dlatego folder osobisty jest wymieniony również tutaj, na górze prawej kolumny menu *Start*. Wybierz tę pozycję, aby otworzyć folder, który z czasem wypełnisz nowymi plikami, będziesz organizował, tworzył jego kopie zapasowe itd.

Start/Uruchom

Wszystkie wersje

W menu nowo zainstalowanej Visty nie ma polecenia *Uruchom*, ale każdy zaawansowany użytkownik i maniak komputerowy z pewnością zechce je przywrócić zgodnie z instrukcjami na stronie 64 (choć nie jest to konieczne; kiedy zechcesz uzyskać dostęp do polecenia *Uruchom*, po prostu naciśnij klawisze ⊞+*R* albo wpisz `uruchom` w polu wyszukiwania menu *Start* i naciśnij klawisz *Enter*).

Polecenie *Uruchom* wyświetla **wiersz poleceń** pokazany na rysunku 1.8. Wiersz poleceń to tekstowa metoda wykonywania zadań. Wpisujesz polecenie, klikasz *OK* i coś się dzieje.

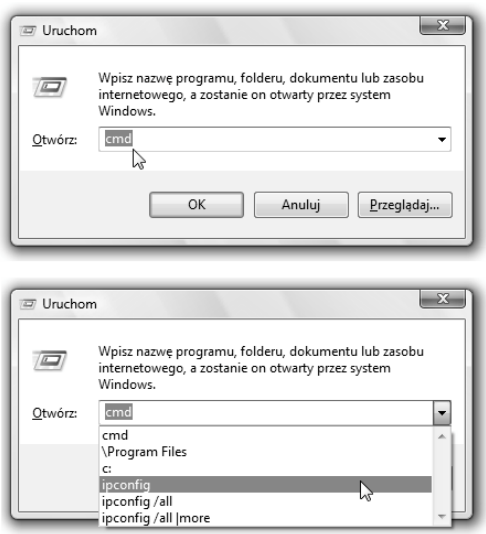

Rysunek 1.8. *Na górze: ostatnio wpisane polecenie pojawia się automatycznie w polu tekstowym Otwórz. Możesz użyć listy rozwijanej, aby zobaczyć listę poprzednio wprowadzonych poleceń. Na dole: polecenie Uruchom rozpoznaje nazwy folderów i zapamiętuje kilka ostatnio wpisanych poleceń. W miarę jak piszesz, prezentowane są łańcuchy najlepiej pasujące do wprowadzonych liter. Kiedy na liście pojawi się nazwa żądanego folderu, kliknij ją, aby uniknąć dalszego pisania*

Uwaga: Wiersz poleceń w oknie dialogowym *Uruchom* służy przede wszystkim do otwierania programów i plików. Vista zawiera również program o nazwie *Wiersz polecenia*, który oferuje dużo bardziej rozbudowane środowisko — nie tylko do otwierania, ale również do sterowania i manipulowania programami i plikami. Zaawansowani użytkownicy mogą wpisywać w oknie *Wiersz polecenia* długie sekwencje poleceń i symboli.

Praca w wierszu poleceń Windows staje się zaginioną sztuką, ponieważ większość osób woli wydawać polecenia przez wybieranie ich z menu za pomocą myszy. Jednakże wielu weteranów darzy wiersz poleceń niesłabnącym uczuciem, a nawet miłośnicy myszy czasem napotykają zadania, które można zrealizować **wyłącznie** przez wpisanie polecenia.

Jeśli pracujesz z komputerem od dłuższego czasu, zapewne masz w głowie mnóstwo poleceń, których nauczyłeś się z biegiem lat. Jeśli jednak słyszysz o tym po raz pierwszy, poniżej zaprezentowano kilka użytecznych zadań, które możesz wykonać za pomocą okna dialogowego *Uruchom*.

Otwieranie programu

Polecenia *Uruchom* możesz używać do uruchamiania programów. Po prostu wpisz **nazwę pliku programu** w polu tekstowym *Otwórz* i naciśnij klawisz *Enter*. Jest to przydatny skrót zarówno dla profesjonalistów, jak i nowicjuszy, ponieważ w ten sposób wiele programów można uruchomić szybciej niż przez klikanie menu *Start/Wszystkie programy*.

Niestety, nazwa pliku programu to nie to samo co jego zwykła, polska nazwa — jest to wersja skrócona, w dodatku pochodząca z języka angielskiego. Jeśli na przykład chcesz uruchomić Worda, musisz wpisać `winword`. Właśnie taką nazwę nosi plik programu przechowywany w folderze *Komputer/Dysk lokalny (C:)/Program Files/Microsoft Office/Office*. Poniżej pokazano kilka innych nazw plików często używanych programów:

Rzeczywista nazwa programu	Znajoma nazwa programu
iexplore	Internet Explorer
explorer	Eksplorator Windows
write	WordPad
msworks	Microsoft Works
msimn	Poczta systemu Windows
wmplayer	Windows Media Player
palm	Palm Desktop
control	Panel sterowania
regedit	Edytor rejestru
cleanmgr	Oczyszczanie dysku
defrag	Defragmentator dysku
calc	Kalkulator

Jeśli chcesz dowiedzieć się, jaką nazwę ma plik Twojego ulubionego programu, przeczytaj ramkę „Jaki to program?" na stronie 59.

PRZYSPIESZAMY

Ścieżka oświecenia

System Windows jest zbyt zajęty, żeby myśleć o jakimś programie „ten program do przeglądania zdjęć przechowywany w folderze *PhotoAlbum*, który znajduje się w folderze *Program Files* na dysku *C:*". Położenie każdego pliku na dysku twardym określa się za pomocą skrótowej notacji — serii nazw dysków i folderów oddzielonych znakami lewego ukośnika, na przykład *C:\program files\pbsoftware\beekeeperpro.exe*.

Tego rodzaju kod lokalizacji określa się mianem **ścieżki** do pliku (wielkość liter nie ma znaczenia, choć w przykładach Microsoftu pojawiają się wielkie litery).

Ścieżki do plików można napotkać podczas korzystania z kilku ważnych funkcji systemu Windows. Jedną z nich jest opisywane tu okno dialogowe *Uruchom*. Kolejną jest pasek adresu umieszczony na górze każdego okna Eksploratora Windows, choć tutaj Microsoft ułatwił odczytywanie adresów przez wyświetlanie trójkątów zamiast ukośników (tzn. zamiast *Użytkownicy\Janek* na pasku adresu pojawia się *Użytkownicy* ▶ *Janek*).

Uwaga: To prawda, pole *Rozpocznij wyszukiwanie* na dole menu *Start* systemu Vista również oferuje sposób znalezienia i otwarcia dowolnego programu bez odrywania rąk od klawiatury. Polecenie *Uruchom* jest jednak bardziej precyzyjne i często mniej pracochłonne, ponieważ nie musisz wpisywać **całej** nazwy programu.

A teraz prawdziwa gratka dla fanów klawiatury: cały proces uruchamiania aplikacji można przeprowadzić bez użycia myszy. Wykonaj następujące czynności:

1. **Naciśnij klawisze ⊞+*R*.**

   Jest to skrót klawiaturowy polecenia *Uruchom*. Pojawi się okno dialogowe *Uruchom*.

2. **Wpisz nazwę pliku programu w polu *Otwórz*.**

   Jeśli wcześniej wpisałeś nazwę danego pliku programu, wprowadź tylko kilka pierwszych liter; Vista automatycznie uzupełni nazwę.

3. **Naciśnij klawisz *Enter*.**

   Windows natychmiast otworzy żądany program. Naciśnięcia klawiszy: 3, kliknięcia myszą: 0.

Otwieranie dowolnego programu lub dokumentu

Okno dialogowe *Uruchom* przydaje się do uruchamiania ulubionych aplikacji, ponieważ pozwala zrobić to kilkoma naciśnięciami klawiszy. Można jednak również użyć go do otwarcia **dowolnego** pliku w komputerze.

Aby to zrobić, należy wpisać całą **ścieżkę** do żądanego programu lub pliku (jeśli nie znasz pojęcia ścieżki, zajrzyj do ramki na stronie 59). Na przykład w celu otworzenia arkusza kalkulacyjnego z budżetem domowym znajdującego się w folderze dokumentów Jakuba mógłbyś wpisać `C:\Users\Jakub\Documents\budżet.xls`. Zauważ, że zamiast `Użytkownicy` i `Dokumenty` musisz napisać `Users` i `Documents`; choć Vista wyświetla spolszczone nazwy tych folderów, ich rzeczywiste nazwy na dysku nie zostały przetłumaczone.

(Prawdopodobnie nie będziesz musiał wpisywać tego **wszystkiego**, ponieważ funkcja automatycznego uzupełniania wyświetli listę pasujących folderów po wprowadzeniu pierwszych kilku liter nazwy).

Wskazówka: Ten sposób wpisywania ścieżek przydaje się również do otwierania aplikacji, które nie widnieją w menu *Start* (jeśli jakiś program nie znajduje się w menu *Start*, musisz wprowadzić pełną ścieżkę do niego — albo kliknąć przycisk *Przeglądaj* i poszukać jego ikony).

Na przykład niektóre zaawansowane narzędzia systemu Windows Vista (w tym program Edytor rejestru) są dostępne tylko z poziomu wiersza poleceń. Polecenia *Uruchom* trzeba również używać do otwierania starszych programów DOS-owych, które nie są wymienione w menu *Start*.

Otwieranie okna dysku

Kiedy klikniesz pozycję *Komputer* w menu *Start*, zauważysz, że Windows przypisuje literę alfabetu każdej stacji dysków podłączonej do komputera — dyskowi twardemu, stacji CD-ROM, stacji dyskietek itd. Stacja dyskietek to *A:*, dysk twardy to zwykle *C:* itd. (dysku *B:* nie ma od czasów, w których zaprzestano sprzedaży komputerów z dwiema stacjami dyskietek).

Jeśli w oknie dialogowym *Uruchom* wpiszesz literę dysku i dwukropek (na przykład `C:`), a następnie naciśniesz klawisz *Enter*, pojawi się okno z zawartością odpowiedniego dysku.

Otwieranie okna folderu

Za pomocą okna dialogowego *Uruchom* możesz również otworzyć okno dowolnego folderu. W tym celu wpisz ukośnik lewy, a następnie nazwę folderu (rysunek 1.9, dół ekranu). Możesz na przykład wpisać `\Program Files`, aby obejrzeć całą swoją kolekcję oprogramowania.

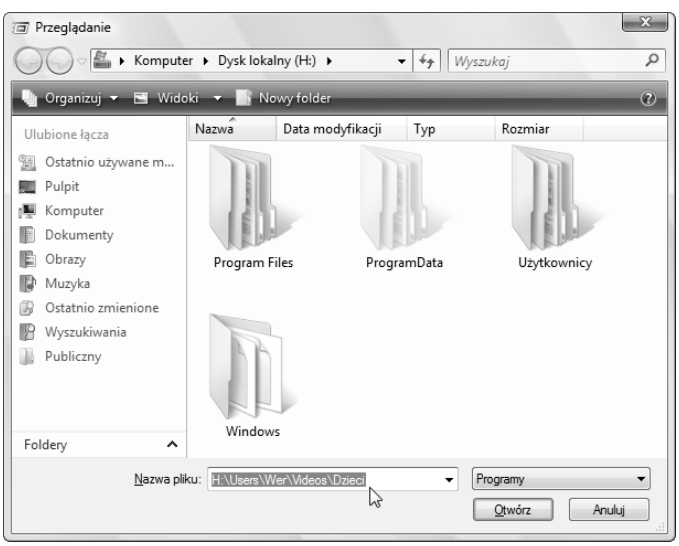

Rysunek 1.9. *Okno dialogowe Przeglądaj, które pojawia się w wielu różnych sytuacjach, pozwala na poruszanie się między folderami komputera w celu znalezienia żądanego pliku. Łącza po lewej stronie szybko przenoszą Cię do miejsc, w których znalezienie dokumentu jest najbardziej prawdopodobne. Jeśli przed kliknięciem przycisku Przeglądaj w oknie dialogowym Uruchom wpiszesz literę dysku i dwukropek (na przykład C:), okno dialogowe Przeglądaj wyświetli zawartość tego dysku*

Jeśli jesteś podłączony do sieci, możesz nawet otworzyć folder znajdujący się w innym komputerze. W tym celu wpisz **dwa** ukośniki lewe, nazwę komputera, a następnie nazwę udostępnionego folderu. Na przykład w celu uzyskania dostępu do folderu o nazwie *Budżet* znajdującego się w komputerze o nazwie *Admin*, wpisz `\\admin\budżet` (więcej informacji o udostępnianiu folderów w sieci znajdziesz w rozdziale 26.).

Być może poczujesz się bardziej uświadomiony, jeśli dowiesz się, że właśnie określiłeś nazwę zdalnego folderu według zasad **uniwersalnej konwencji nazewniczej** (ang. *Universal Naming Convention*, UNC). UNC to po prostu format: dwa ukośniki, nazwa komputera, ukośnik i nazwa folderu (*NazwaKomputera**NazwaFolderu*).

Wskazówka: We wszystkich tych przypadkach, jeśli nie pamiętasz dokładnej nazwy pliku lub folderu, który chcesz otworzyć za pomocą okna dialogowego *Uruchom*, kliknij przycisk *Przeglądaj*, aby otworzyć okno dialogowe *Przeglądaj* pokazane na rysunku 1.9).

Łączenie się ze stroną WWW

Aby przejść do określonej strony WWW, możesz wpisać w oknie dialogowym *Uruchom* jej adres URL — taki jak *www.wielkafirma.com* — a następnie nacisnąć klawisz *Enter*. Nie musisz nawet najpierw otwierać przeglądarki.

I w tym przypadku prawdopodobnie nie będziesz miał wiele pisania — lista rozwijana w oknie dialogowym *Uruchom* zawiera każdy uprzednio wpisany adres URL. Po prostu kliknij jeden z nich (albo naciśnij klawisz strzałki w dół, aby wyróżnić żądany adres, i naciśnij klawisz *Enter*), a przejdziesz do określonej witryny.

Dostosowywanie menu Start

Wszystkie wersje

Można żyć długo i szczęśliwie bez zmieniania czegokolwiek w menu *Start*. W istocie dla wielu osób sam pomysł zmiany wyglądu lub działania tego menu jest równoznaczny z wkraczaniem na terytorium komputerowych maniaków.

Pomimo to umiejętność manipulowania zawartością menu *Start* może kiedyś okazać się przydatna, a poza tym pozwala uzyskać wgląd w funkcjonowanie systemu Windows. Jeśli zaś zmodyfikujesz je zgodnie ze swoim stylem pracy, możesz znacznie zwiększyć jej efektywność.

Uwaga: Dzięki funkcji kont użytkowników opisanej w rozdziale 23. wszystkie zmiany, które wprowadzisz w menu *Start*, będą dotyczyły tylko Ciebie. Każdy posiadacz konta ma niezależne, osobiste menu *Start*. Kiedy logujesz się w komputerze z wykorzystaniem swojej nazwy użytkownika i hasła, Windows Vista wczytuje **Twoje** ustawienia menu *Start*.

Ustawienia menu Start

Microsoft oferuje fascynujący zbiór opcji dostosowywania menu *Start*. Trudno stwierdzić, czy opcje te wybrano w naukowych badaniach ergonomii, czy też przez rzucanie rzutkami, ale prawdopodobnie znajdziesz wśród nich coś, co będzie Ci odpowiadać.

Aby obejrzeć i zmienić podstawowe opcje, kliknij menu *Start* prawym przyciskiem myszy i z podręcznego menu wybierz polecenie *Właściwości*. Pojawi się okno dialogowe *Właściwości paska zadań i menu Start* pokazane na rysunku 1.10.

Kiedy klikniesz przycisk *Dostosuj*, pojawi się okno dialogowe pokazane po prawej stronie rysunku 1.10.

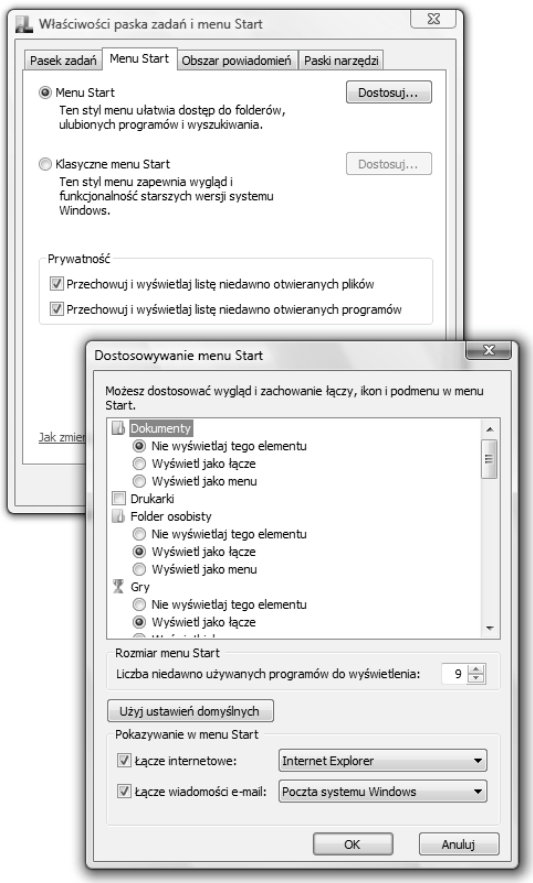

Rysunek 1.10. *Na górze: w tym oknie możesz wyłączyć nowe, ulepszone dwukolumnowe menu Start systemu Vista i wrócić do jednokolumnowego, klasycznego menu Start znanego z poprzednich wersji Windows. Kliknij przycisk Dostosuj, aby dostać się do bardziej zaawansowanych ustawień. (Pola opcji w ramce Prywatność odnoszą się do dolnej lewej części menu Start, w której wymienione są najczęściej używane programy, oraz do podmenu Bieżące elementy, w którym znajdują się ostatnio otwarte dokumenty. Wyłącz te opcje, jeśli boisz się, że kiedy zrobisz sobie przerwę na kawę, Twój kierownik siądzie przy komputerze i zobaczy, że wśród ostatnio otwartych programów są Tetris Max, Myst IV, Tomb Raider i Quake).*

Na dole: okno dialogowe Dostosowywanie menu Start

Opcje na przewijanej liście

Tutaj znajduje się zbiór różnych ustawień menu *Start* wymienionych w kolejności alfabetycznej; wpływają one na menu *Start* w prosty, ale znaczący sposób. Znajdziesz tu m.in. polecenia do ukrywania i pokazywania poleceń wyświetlanych po **prawej** stronie menu *Start*.

- ***Dokumenty, Folder osobisty, Gry, Komputer, Muzyka, Panel sterowania.*** Pod każdym z tych nagłówków znajdziesz trzy opcje. Ostatnia, *Wyświetl jako menu*, jest bardzo użyteczna. Oznacza ona, że zamiast samej nazwy folderu (jak w przypadku opcji *Wyświetl jako łącze*) menu *Start* będzie pokazywać podmenu z **zawartością** tego folderu, jak pokazano na dole rysunku 1.11.

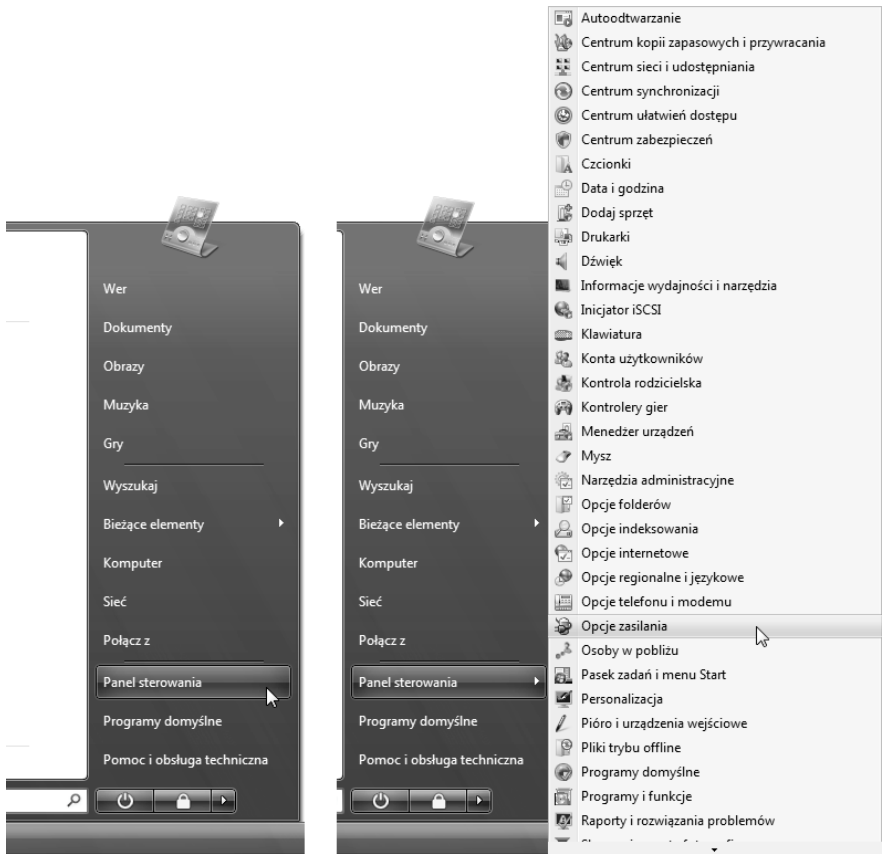

Rysunek 1.11. *Po lewej stronie: jeśli wybierzesz opcję Wyświetl jako łącze dla Panelu sterowania, nie będziesz mógł bezpośrednio otworzyć żadnego z narzędzi Panelu sterowania. Po wybraniu polecenia Start/Panel sterowania otworzy się okno dialogowe Panel sterowania, z którego będziesz musiał wybrać żądany program.*

Po prawej stronie: Włączenie opcji Wyświetl jak menu oszczędza Ci jednego etapu tej procedury; uzyskujesz podmenu, w którym wymienione są wszystkie programy Panelu sterowania. Klikając jeden z elementów tego podmenu, możesz bezpośrednio otworzyć odpowiedni program. Nie musisz otwierać okna dialogowego (takiego jak Panel sterowania lub Dokumenty), klikać dwukrotnie jednej z zawartych w nim ikon, a następnie go zamykać

Oczywiście opcja *Nie wyświetlaj tego elementu* całkowicie usuwa dany element z menu *Start*. Pamiętaj o tym, jeśli kiedyś usiądziesz przy komputerze i okaże się, że *Panel sterowania* gdzieś zniknął.

- ***Drukarki***, ***Menu Ulubione***, ***Polecenie uruchom***, ***Połącz z***, ***Pomoc***, ***Programy domyślne***, ***Sieć***, ***Wyszukaj***. Wszystkie te elementy mogą pojawiać się w prawej kolumnie menu *Start*. W zależności od preferencji możesz je wyświetlić lub ukryć; po prostu usuń zaznaczenie z pól wyboru obok elementów, które uważasz za niepotrzebne.

  Jeśli na przykład pamiętasz, że naciśnięcie klawisza *F1* powoduje wyświetlenie pomocy Windows, możesz odzyskać miejsce zajmowane przez to polecenie, wyłączając je w tym oknie.

NAJCZĘŚCIEJ ZADAWANE PYTANIA

Nie można otworzyć okna Panelu sterowania

OK, postąpiłem według waszej rady — włączyłem opcję Wyświetl jako menu dla Panelu sterowania i mogę bezpośrednio otwierać programy Panelu sterowania z menu Start. Problem w tym, że nie mogę otworzyć samego okna dialogowego Panel sterowania! Kiedy klikam polecenie Start/Panel sterowania, nic się nie dzieje. Jak otworzyć to okno?

Cóż, w każdej klasie jest jakiś rozrabiaka.

Otwórz menu *Start* i kliknij pozycję *Panel sterowania* prawym przyciskiem myszy. Z podręcznego menu wybierz polecenie *Otwórz*. W ten sposób zawsze możesz uzyskać dostęp do tego okna.

Uwaga: Menu *Ulubione*, o którym wspomniano powyżej, to lista ulubionych witryn WWW — tych, które oznaczyłeś zakładkami podczas korzystania z Internet Explorera (strona 395). Jeśli je włączysz, będziesz mógł użyć menu *Start*, aby uruchomić Internet Explorera i przejść bezpośrednio do żądanej witryny.

- ***Włącz menu kontekstowe oraz przeciąganie i upuszczanie*** — zaznaczenie tego pola wyboru przynosi dwie korzyści. Po pierwsze, pozwala dostosowywać menu *Start* przez przeciąganie do niego ikon, co opisano w następnym punkcie. Po drugie, pozwala klikać elementy menu *Start* prawym przyciskiem myszy, co powoduje wyświetlenie podręcznego menu z poleceniami takimi jak *Zmień nazwę* i *Usuń z tej listy* (jeśli ta opcja jest wyłączona, klikanie elementów menu *Start* prawym przyciskiem myszy nie daje żadnego efektu).
- ***Wyróżnij nowo zainstalowane programy*** — kiedy zainstalujesz nowy program w menu *Start* (albo poprosisz o to zaprzyjaźnionego informatyka), przez kilka dni jego nazwa będzie wyświetlana na kolorowym tle. Oczywiście chodzi o to, aby przyciągnąć Twoją uwagę do nowo zainstalowanego elementu. Jeśli możesz się obejść bez tego rodzaju wskazówek, po prostu usuń zaznaczenie z tego pola.
- ***Otwórz podmenu po zatrzymaniu na nim wskaźnika myszy*** — kiedy to pole jest zaznaczone, nie musisz klikać menu, aby zobaczyć jego zawartość.
- ***Wyszukaj w folderze Komunikacja, Wyszukaj w folderze Ulubione i historia, Wyszukaj w folderze Programy*** — te opcje informują Vistę, jakie elementy mają być przeszukiwane, kiedy używasz polecenia *Wyszukaj*. Wyłączenie niektórych z nich przyspieszy wyszukiwanie i prawdopodobnie pozwoli uzyskać lepsze wyniki, ponieważ nie będziesz musiał przeglądać danych, wśród których i tak nie ma tego, czego szukasz.

  „Komunikacja" oznacza pocztę e-mail i transkrypcje czatów; „Ulubione i historia" — zakładki WWW oraz listę historii w Internet Explorerze; „Programy" — nazwy programów. (Co więc pozostaje? Na przykład dokumenty).
- ***Sortuj menu Wszystkie programy według nazw*** — tak, to właśnie jest nowa funkcja Visty, na którą niecierpliwie czekały wszystkie osoby z syndromem obsesyjno-kompulsywnym: lista *Wszystkie programy* automatycznie sortowana w kolejności alfabetycznej (no dobrze, to było niesprawiedliwe; prawda jest taka, że lista programów uporządkowana od A do Z może ułatwić pracę każdemu użytkownikowi komputera).

KĄCIK WSPOMNIEŃ

Opcje klasycznego menu Start

Jeśli włączyłeś klasyczne (jednokolumnowe) menu *Start* w sposób opisany na stronie 44, kliknięcie jego przycisku *Dostosuj* pokazanego na rysunku 1.10 spowoduje wyświetlenie innego okna dialogowego z oddzielnym zbiorem opcji.

Na przykład przyciski *Dodaj*, *Usuń* i *Zaawansowane* pozwalają dodać dowolne ikony (dysków, folderów, programów, dokumentów) do górnej części menu *Start* lub je stamtąd usunąć. Przycisk *Sortuj* sortuje je, a przycisk *Wyczyść* opróżnia listę ostatnio otwieranych elementów (zapewne dla ochrony prywatności).

Wiele pól wyboru na przewijanej liście odpowiada opisanym wcześniej opcjom. Pozostałe określają, czy jakiś element będzie pojawiał się w menu (te, które zaczynają się od słowa *Wyświetl*) albo przekształcają niektóre polecenia w podmenu (te, które zaczynają się od słowa *Rozwiń*). Jest to bardzo przydatne na przykład w przypadku Panelu sterowania.

Zwróć wreszcie uwagę na opcję *Używaj menu spersonalizowanych*. Kiedy to pole jest zaznaczone, Windows monitoruje działania użytkownika (tzn. w jeszcze większym stopniu niż zwykle). Jeśli system wykryje, że nie używasz niektórych poleceń menu, ukryje je, aby skrócić wyświetlaną listę.

Przycisk >> na dole menu *Wszystkie programy* wskazuje, że lista zawiera dodatkowe elementy; kliknij go, aby zobaczyć pełne menu.

Niektórym nie podoba się, że opcja menu spersonalizowanych często zmienia menu *Start*, utrudniając przywyknięcie do układu znajomych elementów. Inni uważają, że funkcja ta ułatwia korzystanie z menu *Wszystkie programy* i jego podmenu, ponieważ nie zmusza do przedzierania się przez rzadko używane polecenia.

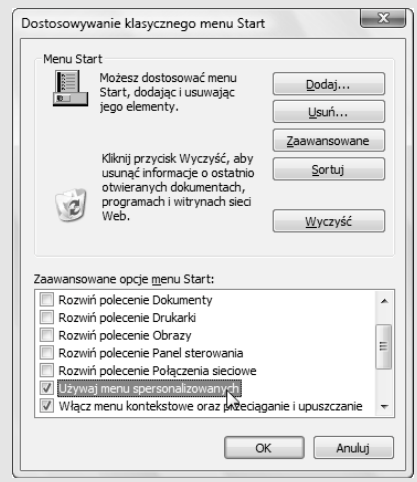

Uwaga: Jeśli wyłączysz tę opcję, będziesz mógł porządkować listę *Wszystkie programy* ręcznie w sposób opisany we wskazówce na stronie 70.

- ***Użyj dużych ikon*** — nie potrzebujesz książki, aby domyślić się, do czego służy ta opcja. Wpływa ona na ikony, które pojawiają się po lewej stronie każdego elementu menu (w lewej kolumnie — albo w zwykłym menu *Start*, albo na liście *Wszystkie programy*). Większe ikony wyglądają ładniej, ale oczywiście ograniczają liczbę wyświetlanych elementów.

Opcje pod listą przewijaną

Pod długą listą opcji w oknie *Dostosowywanie menu Start* znajdują się dodatkowe kontrolki:

- ***Liczba niedawno używanych programów do wyświetlenia*** — ta opcja odnosi się do lewej dolnej części menu *Start*, tej, która wyświetla niedawno używane programy. Jeśli zwiększysz tę liczbę, menu Start stanie się wyższe, ale będzie pokazywać więcej programów gotowych do uruchomienia. Pole to będzie nieaktywne, jeśli wyłączona została opcja *Przechowuj i wyświetlaj listę niedawno otwieranych programów* (strona 55).

- ***Łącze internetowe, Łącze wiadomości e-mail*** — użyj tych pól wyboru i rozwijanych menu, aby określić, czy przeglądarka WWW i program pocztowy mają być pokazywane na górze lewej kolumny menu *Start* — a jeśli tak, to jakie.
- ***Użyj ustawień domyślnych*** — jeśli eksperymentowałeś z różnymi przyciskami oraz opcjami i narobiłeś bałaganu w menu *Start*, kliknij ten przycisk, aby wszystko wróciło do stanu, w jakim było zaraz po instalacji systemu.

Dodawanie ikon do menu Start

Kiedy instalujesz nowe oprogramowanie, program instalacyjny zwykle automatycznie wstawia ikonę i nazwę programu do menu *Start/Wszystkie programy*. Może się jednak zdarzyć, że zechcesz sam dodać do menu *Start* jakiś folder, dokument, a nawet dysk.

„Wolna" część menu Start

Na kolejnych stronach znajdziesz wzmianki o „wolnych" częściach menu *Start*. Są dwa obszary, które zwykli śmiertelnicy mogą modyfikować: dodawać i usuwać elementy, zmieniać ich nazwy, sortować itd.:

- **Lewa górna część menu *Start*** — w tym niewielkim obszarze znajdują się programy i pliki, które Microsoft nazywa **przypiętymi** — elementy, których używasz na tyle często, że chcesz mieć do nich stały dostęp.
- **Menu *Wszystkie programy*** — oczywiście jest to główny katalog oprogramowania (oraz innych obiektów — dokumentów, folderów, dysków — które mają się pojawiać w menu).

Te dwa obszary wyróżniono na zamieszczonym wcześniej rysunku 1.3.

Innymi słowy, opisywane niżej techniki nie działają na elementach w **prawej** kolumnie ani w **dolnej lewej** ćwiartce menu *Start*, w której Vista wyświetla niedawno używane programy.

Metoda pierwsza: bezpośrednie przeciąganie ikony

Microsoft nie byłby Microsoftem, gdyby nie zaoferował przynajmniej 437 różnych sposobów wykonywania tego zadania. Oto trzy najpopularniejsze:

1. **Zlokalizuj ikonę, którą chcesz dodać do menu *Start*.**

   Może to być aplikacja (ramka na stronie 70), dokument, często używany folder, jedno z narzędzi Panelu sterowania, a nawet ikona dysku twardego lub stacji CD-ROM (dodawanie dysków i folderów do menu *Start* jest bardzo użyteczne, ponieważ pozwala bezpośrednio dostać się do ich zawartości bez otwierania okna *Komputer*).

Wskazówka: Aby dodać nazwę aplikacji do menu *Wszystkie programy*, musisz znaleźć plik aplikacji, co opisano na stronie 70. W tym celu użyj polecenia *Wyszukaj* opisywanego w rozdziale 3. albo po prostu przetrząśnij dysk w oknie Eksploratora. Pliki programów znajdziesz w folderze *Komputer/Dysk lokalny (C:)/Program Files*.

2. **Przeciągnij ikonę bezpośrednio na przycisk *Start*.**

   Jeśli teraz zwolnisz przycisk myszy, Windows doda nazwę właśnie przeciągniętej ikony na dole listy „elementów przypiętych" (prawa strona rysunku 1.12). Następnie będziesz mógł przeciągnąć nowy element w górę lub w dół listy.

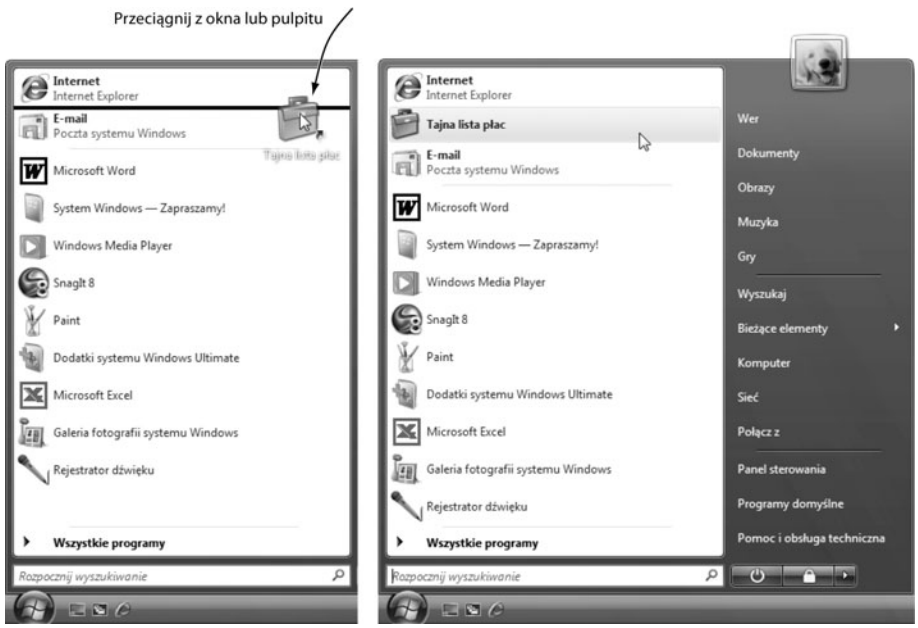

Rysunek 1.12. *Po lewej stronie: aby dodać element do górnej części menu Start, przeciągnij go (z jego folderu) na przycisk menu Start; kiedy menu się otworzy, będziesz mógł przeciągnąć go bezpośrednio w żądane położenie (możesz również przeciągnąć element na łącze Wszystkie programy; kiedy otworzy się to menu, będziesz mógł przeciągnąć go w dowolne miejsce na liście).*

Po prawej stronie: kiedy zwolnisz przycisk myszy, element pozostanie tam, gdzie go upuściłeś. Pamiętaj też, że możesz zawsze przeciągać elementy w górę lub w dół „wolnych" części menu: obszaru zakreślonego na niniejszym rysunku oraz listy Wszystkie programy

Jeśli **przytrzymasz przycisk myszy** po przeciągnięciu ikony na przycisk *Start*, otworzy się samo menu *Start*. Jeśli nadal nie zwolnisz przycisku, będziesz mógł przeciągnąć nową ikonę w miejsce, w którym ma się ona pojawiać wśród elementów wymienionych w lewej górnej części menu (lewa strona rysunku 1.12).

Uwaga: Jeśli przeciąganie i upuszczanie nie działa, to dlatego, że wyłączyłeś opcję *Włącz menu kontekstowe oraz przeciąganie i upuszczanie* opisaną w poprzednim podpunkcie.

Podobnie, jeśli przeciągniesz ikonę na przycisk *Start*, a następnie — bez zwalniania przycisku myszy — na łącze *Wszystkie programy*, będziesz mógł umieścić ją w dowolnym miejscu menu *Start/Wszystkie programy* (jeśli Vista nie pozwala przeciągnąć ikony w dowolne miejsce, to dlatego, że włączyłeś opisywaną wcześniej opcję *Sortuj menu Wszystkie programy według nazw*).

Wskazówka: Jeśli opcja *Sortuj menu Wszystkie programy według nazw* **nie jest** włączona, z czasem na liście *Wszystkie programy* może zapanować chaos.

Jeśli zechcesz ją uporządkować — mówiąc ściślej, ułożyć w kolejności alfabetycznej — po prostu kliknij otwarte menu *Wszystkie programy* prawym przyciskiem myszy i z podręcznego menu wybierz polecenie *Sortuj według nazw* (polecenie to nie pojawia się, jeśli włączona jest opcja *Sortuj menu Wszystkie programy według nazw*).

Metoda druga: użycie kreatora

Jeśli przełączyłeś menu *Start* w jednokolumnowy tryb klasyczny, możesz dodawać nowe programy za pomocą tej samej techniki przeciągania i upuszczania. Możesz również wykorzystać jeden z kreatorów Microsoftu. Kliknij prawym przyciskiem myszy przycisk *Start*; z podręcznego menu wybierz polecenie *Właściwości*, kliknij przycisk *Dostosuj*, a następnie skorzystaj z przycisków *Dodaj*, *Usuń* i *Sortuj*.

Metoda trzecia: użycie folderów menu Start

Windows Vista konstruuje menu *Start* na podstawie zawartości dwóch kluczowych folderów:

- **Dysk lokalny *(C:)/ProgramData/Microsoft/Windows/Menu Start/Programy*** — ten folder zawiera skróty do programów, które są dostępne dla wszystkich posiadaczy kont w komputerze (rozdział 23.).
- **Dysk lokalny *(C:)/Użytkownicy/[Twoja nazwa użytkownika]/AppData/Roaming/Microsoft/Windows/Menu Start/Programy*** — ten niewidoczny folder zawiera skróty do programów, które sam dodałeś do menu *Start* — pojawiają się one tylko wtedy, kiedy jesteś zalogowany w komputerze.

Zamiast korzystać z wyszukanych kreatorów dodawania ikon oraz technik przeciągania i upuszczania, możesz dostosować menu *Start* w prostszy sposób. Po prostu otwórz odpowiedni folder menu *Start*. Nie musisz nawet szukać niewidocznych folderów; przyjrzyj się rysunkowi 1.13.

Usuwanie ikon z menu Start

Kiedy przyjdzie czas przerzedzić menu *Start*, będziesz musiał wykonać różne czynności w zależności od tego, która część menu będzie wymagać uporządkowania.

- **Lewa kolumna i lista *Wszystkie programy*** — kliknij prawym przyciskiem myszy element, którego chcesz się pozbyć, i z podręcznego menu wybierz polecenie *Usuń z tej listy* albo *Usuń*.

  W obu przypadkach usuwasz tylko **skrót** wyświetlany w menu. Usuwanie elementów menu *Start* nie powoduje odinstalowania żadnego programu.

- **Prawa kolumna** — otwórz okno dialogowe *Właściwości/Dostosuj* menu *Start* (strona 62), a następnie wyłącz pola wyboru tych elementów, które chcesz usunąć.

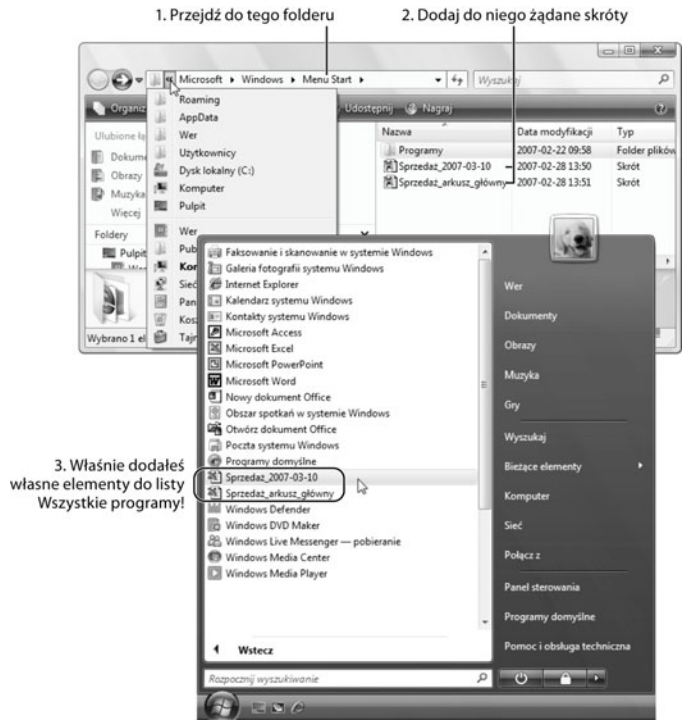

Rysunek 1.13. *Aby zmienić menu Wszystkie programy, możesz zmodyfikować jego foldery źródłowe.*

Najpierw kliknij prawym przyciskiem myszy przycisk Start; z podręcznego menu wybierz polecenie Otwórz wszystkich użytkowników (aby obejrzeć listę programów dostępnych dla wszystkich użytkowników komputera) albo Otwórz (aby zobaczyć listę osobistych programów). Polecenia te bezpośrednio otwierają głęboko zagrzebane foldery Programy.

Otwórz osobisty folder Programy.

Możesz dodawać ikony skrótów do menu Wszystkie programy, usuwać je i zmieniać ich nazwy, po prostu manipulując zawartością tego folderu

Wskazówka: Możesz szybko utworzyć skrót (strona 164) do dowolnego elementu pojawiającego się w lewej kolumnie menu *Start*, po prostu przeciągając ten element poza menu — na przykład na pulpit. Jest to przydatne, jeśli używasz jakiejś ikony bardzo często i chcesz ją mieć na pulpicie, aby móc ją uruchamiać nawet bez otwierania menu *Start*.

Zmiana nazwy elementu menu Start

Choć mało kto o tym wie, można zmienić nazwę każdego elementu wyświetlanego po lewej stronie menu *Start*. Kliknij przycisk *Start*, aby otworzyć menu; kliknij prawym przyciskiem myszy element, którego nazwę chcesz zmienić, i wybierz polecenie *Zmień nazwę* z podręcznego menu. W miejscu nazwy elementu pojawi się niewielkie pole edycji. Wpisz nową nazwę i naciśnij klawisz *Enter*.

Reorganizacja menu Start

Aby zmienić kolejność elementów wyświetlanych w „wolnej" części menu *Start*, w tym na liście *Wszystkie programy*, po prostu poprzeciągaj je w górę lub w dół listy. Kiedy przeciągasz element, pojawia się gruba czarna linia, która wskazuje docelowe miejsce operacji przeciągania. Zwolnij przycisk myszy, kiedy linia znajdzie się w żądanym miejscu.

Wskazówka: Jeśli zmienisz zdanie podczas przeciągania, naciśnij klawisz *Esc*, a wszystko pozostanie tak, jak było.

Możesz również przeciągać nazwy programów z lewej dolnej części menu *Start* — ale tylko do jednego z „wolnych" obszarów.

Wskazówka: Pamiętaj — jeśli nie możesz przeciągać elementów na liście *Wszystkie programy*, to prawdopodobnie dlatego, że nakazałeś automatycznie sortować tę listę w kolejności alfabetycznej (strona 65).

Dodawanie folderów jako podmenu

Jak już wspomniano, niektóre elementy listy *Wszystkie programy* są w rzeczywistości folderami. Na przykład po kliknięciu elementu *Gry* pojawia się podmenu, w którym wymienione są wszystkie gry dołączone do Windows (rysunek 1.14).

Rysunek 1.14. *Niektóre elementy listy Wszystkie programy są folderami i zawierają podmenu oraz podpodmenu. Aby dotrzeć do żądanego programu, czasem musisz przejść przez jeden lub dwa dodatkowe poziomy menu*

W poprzednich wersjach Windows klikanie takich folderów powodowało wyświetlenie **podmenu**, które czasem zawierało kolejne podmenu itd. W systemie Vista foldery nie rozwijają się już poziomo, ale pionowo, jak pokazano na rysunku 1.14.

Warto wiedzieć, że w menu *Wszystkie programy* można tworzyć własne foldery i wypełniać je dowolnymi ikonami. Możesz na przykład utworzyć folder dla gier uruchamianych z dysku CD-ROM, aby nieco skrócić długą listę *Wszystkie programy*.

Aby dodać folder do menu *Wszystkie programy*, wykonaj poniższe czynności:

1. **Kliknij przycisk *Start* prawym przyciskiem myszy. Z podręcznego menu wybierz polecenie *Eksploruj*.**

   Podfoldery, które za chwilę utworzysz w menu *Wszystkie programy*, będą pojawiać się tylko wtedy, gdy **Ty** zalogujesz się w komputerze (jeśli chcesz wprowadzić zmianę, która wpłynie na **wszystkich** posiadaczy kont w komputerze, wybierz z podręcznego menu polecenie *Eksploruj wszystkich użytkowników*).

   W obu przypadkach pojawi się okno *Menu Start* Eksploratora Windows.

2. **Otwórz folder *Programy*.**

   W oknie pojawi się zawartość folderu, jak pokazano na rysunku 1.15.

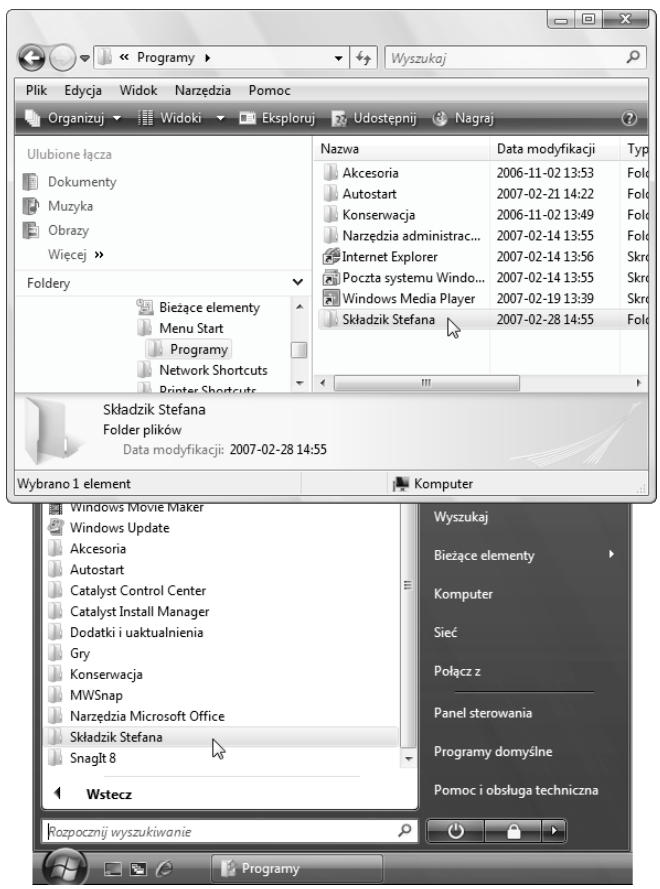

Rysunek 1.15. *Zauważ, że niektóre elementy w menu Wszystkie programy są ikonami folderów; zawierają one podmenu. Aby utworzyć własne podmenu, kliknij folder Programy (w lewym okienku), a następnie utwórz nowy folder*

3. **Wybierz z menu polecenie *Organizuj/Nowy folder*.**

   Jeśli uważasz, że prawemu przyciskowi myszy przydałoby się trochę więcej ćwiczeń, możesz również kliknąć nim puste miejsce w prawym okienku i wybrać z podręcznego menu polecenie *Nowy/Folder*.

4. **Kiedy pojawi się nowy folder, wpisz jego nazwę i naciśnij klawisz *Enter*.**
   Jeśli chcesz, możesz teraz zamknąć okno.

Wskazówka: Możesz nawet tworzyć foldery **wewnątrz** innych folderów menu *Start/Wszystkie programy*. Po prostu kliknij dwukrotnie jeden z istniejących podfolderów w folderze *Programy*, a następnie kontynuuj powyższą procedurę od etapu 3.

Twój nowy folder pojawi się na liście *Start/Wszystkie programy* już posortowany w kolejności alfabetycznej.

Teraz możesz umieścić ikony ulubionych plików, folderów, dysków lub aplikacji **wewnątrz** nowego folderu. W tym celu przeciągnij ikonę na przycisk *Start*, po czym — nie zwalniając przycisku myszy — na łącze *Wszystkie programy*, a wreszcie na nowo utworzony folder (podmenu).

2

ROZDZIAŁ

Eksplorator, okna i pasek zadań

System Windows wziął swoją nazwę od prostokątów widocznych na ekranie, czyli okien, w których komputer wykonuje każdą operację. W oknie przegląda się strony internetowe, wprowadza tekst, odczytuje wiadomości pocztowe i wyświetla zawartość katalogu. Jeśli jednak tworzonych będzie coraz więcej plików, umieszczanych w rosnącej liczbie katalogów, i uruchamianych coraz więcej programów, łatwo można stracić możliwość dalszej pracy, siedząc przed ekranem pokrytym losowo rozmieszczonymi i nachodzącymi na siebie prostokątami.

Na szczęście, w celu ułatwienia użytkownikowi kontrolowania okien, system Windows zawsze oferował ikony, przyciski i inne rozwiązania — a w Viście po prostu od nich się roi.

Sterowanie oknami

Wszystkie wersje

W systemie Windows można wyróżnić dwie kategorie okien:

- **Okna Eksploratora**. **Eksplorator Windows** to nazwa, jaką Microsoft nadał pulpitowemu światu okien i folderów. Jest to podstawowy program, który wita Cię, kiedy włączasz komputer. Kiedy klikasz dwukrotnie ikonę folderu lub dysku umieszczoną na pulpicie, otwiera się właśnie okno Eksploratora. To w nim organizujesz pliki i programy.
- **Okna aplikacji**. Są to okna, w których wykonuje się zadania związane z codzienną pracą. Przykładami są okna takich aplikacji jak Word i Internet Explorer.

Wszystkie te okna mają wspólne elementy, ale — jak pokazano na rysunku 2.1 — w porównaniu z poprzednią wersją Windows wiele się zmieniło. Jeśli czujesz się zdezorientowany, przytrzymaj się najbliższego stabilnego obiektu i przeczytaj poniższy opis.

Rysunek 2.1. *Wszystkie okna zawierają te same podstawowe składniki, więc szybko nauczysz się nimi manipulować. Na tym rysunku pokazano okno Eksploratora (pulpitu) — dysku lub folderu — ale te same elementy napotkasz również w oknach aplikacji*

Oto elementy sterujące, które pojawiają się w niemal każdym oknie — Eksploratora czy aplikacji:

- **Pasek tytułu**. Właściwie nie jest to już pasek tytułu, ponieważ nie pojawia się na nim tytuł okna. Pomimo to nadal możesz przesuwać okna na ekranie, posługując się tym paskiem jak uchwytem.

Wskazówka: Jeśli klikniesz dwukrotnie pasek tytułu, okno zostanie **zmaksymalizowane**, tzn. wypełni cały ekran, dokładnie tak, jakbyś kliknął opisywany niżej przycisk *Maksymalizuj*. Kolejne dwukrotne kliknięcie paska tytułu przywróci okno do pierwotnego rozmiaru.

- **Krawędzie okna**. Teraz są grubsze, więc łatwiej jest uchwycić je wskaźnikiem myszy. Ponadto w większości komputerów są przezroczyste i widać przez nie nieco rozmazany obraz tego, co znajduje się pod spodem (to zasługa interfejsu Aero; strona 40).

  Prawdę mówiąc, możliwość oglądania (do pewnego stopnia) tego, co znajduje się pod krawędziami okien, nie zwiększa szczególnie produktywności. Ale wygląda to świetnie.

  Tak czy owak, możesz zmienić rozmiar okna, przeciągając którąkolwiek z jego krawędzi (oprócz górnej). W tym celu umieść wskaźnik myszy na jednej z krawędzi i poczekaj, aż przyjmie postać strzałki z dwoma grotami. Gdy to nastąpi, w celu zmiany rozmiaru okna przeciągnij krawędź na zewnątrz lub do wewnątrz. Aby zmienić rozmiar zmaksymalizowanego okna, najpierw kliknij przycisk *Przywrócenie w dół*.

Wskazówka: Przeciągając jeden z narożników okna, możesz jednocześnie zmienić oba jego wymiary. Choć ukośne kreski znajdujące się w prawym dolnym narożniku okna mogą sugerować, że jest to jedyny narożnik, który można przeciągnąć, tak naprawdę pod tym względem wszystkie cztery funkcjonują identycznie.

- ***Minimalizuj, Maksymalizuj, [Przywrócenie w dół]***. Te trzy przyciski sterujące, które pojawiają się na górze każdego okna Windows, są teraz znacznie większe, co ma ułatwiać ich klikanie. Przełączają one okno między trzema trybami — zminimalizowanym, zmaksymalizowanym i przywróconym — które są opisane na stronie 103.
- **Przycisk *Zamknij***. Aby zamknąć okno, kliknij ikonę z krzyżykiem. *Skrót klawiaturowy — kombinacja Alt+F4.*

Wskazówka: Zauważ, że przyciski *Minimalizuj*, *Maksymalizuj* i *Zamknij* „zapalają się", kiedy przesuwa się nad nimi wskaźnik myszy.

W istocie nie jest to tylko ciekawostka, lecz wskazówka, że przycisk można kliknąć. Gdyby nie to, może nie odkryłbyś, że możesz zamykać, maksymalizować i minimalizować okna znajdujące się **w tle** bez uprzedniego przenoszenia ich na pierwszy plan. Kiedy jednak przycisk *Zamknij* przykrytego okna zapali się na czerwono, będziesz wiedział, że jest to możliwe.

- **Pasek przewijania**. Element ten pojawia się po prawej stronie okna lub w jego dolnej części, gdy okno nie jest wystarczająco duże, aby pokazać całą swoją zawartość (więcej informacji na ten temat znajdziesz w ramce na stronie 30).
- **Menu sterowania**. Dopóki nie nastały czasy Visty, w lewym górnym rogu każdego okna Eksploratora znajdowała się niewielka ikona (rysunek 2.1). W istocie było to menu z poleceniami zmiany rozmiaru, przeniesienia i zamknięcia okna.

  Menu sterowania w Viście ma trzy zdumiewające cechy. Po pierwsze, jest **niewidoczne**. Nie ma żadnej ikony, która świadczyłaby o jego istnieniu. Jeśli jednak klikniesz prawy górny róg okna, menu się otworzy. Najwyraźniej jest ono przeznaczone tylko dla wtajemniczonych, którzy będą przekazywać sekret z pokolenia na pokolenie.

  Po drugie, jednym z poleceń menu sterowania jest *Przenieś*. Zmienia ono wskaźnik myszy w strzałkę o czterech grotach, co umożliwia przesunięcie okna przez przeciągnięcie jego **dowolnej** części, nawet środka. (Po co to robić, skoro wystarczy przeciągnąć górną krawędź okna? Ponieważ czasem okno może przesunąć się **poza** górną krawędź ekranu. W takim przypadku możesz nacisnąć klawisze *Alt*+Spacja, aby otworzyć menu sterowania, nacisnąć klawisz *E*, aby uaktywnić polecenie *Przenieś*, a następnie kliknąć dowolną część okna i przeciągnąć je z powrotem na ekran).

  Po trzecie, warto zauważyć, że możesz otworzyć identyczne menu, klikając prawym przyciskiem myszy dowolną część paska tytułu.

Wskazówka: Możesz kliknąć dwukrotnie menu sterowania, aby zamknąć okno.

Kontrolki w oknach Eksploratora

Wszystkie wersje

Kiedy pracujesz na pulpicie — tzn. otwierasz okna Eksploratora — na krawędziach okien pojawia się kilka dodatkowych kontrolek. One również znacznie się różnią od elementów sterujących znanych z systemu Windows XP i jego poprzedników.

Pasek adresu

Pasek adresu przeglądarki internetowej służy do wprowadzania adresu witryny WWW, która ma zostać wyświetlona. Z kolei pasek adresu w oknach Eksploratora można nazwać „paskiem okruszków" (w hołdzie dla bajki „Jaś i Małgosia"). Pokazuje on ścieżkę, którą przeszedłeś — to znaczy foldery, które kolejno otwierałeś — aby trafić w miejsce, w którym znajdujesz się obecnie (rysunek 2.2).

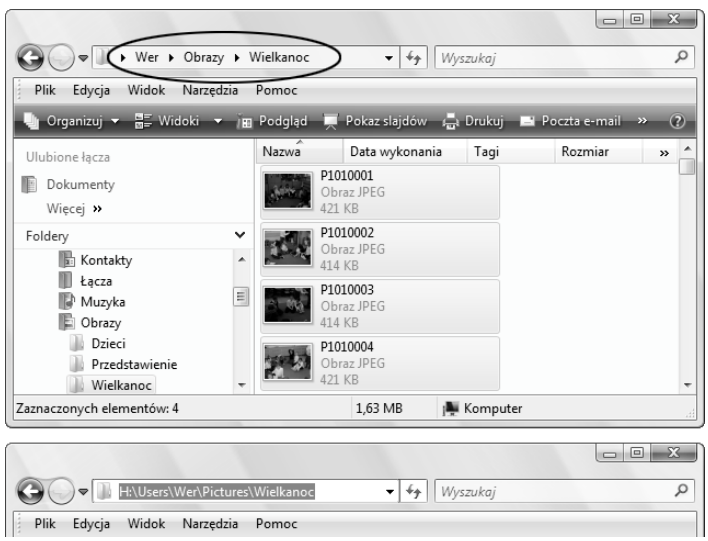

Rysunek 2.2. *Na górze: ścieżka Wer > Obrazy > Wielkanoc w pasku adresu wskazuje, że użytkownik Wer otworzył swój folder osobisty (strona 57), następnie otworzył zawarty w nim folder Obrazy, a wreszcie otworzył folder Wielkanoc znajdujący się w folderze Obrazy.*

Na dole: jeśli naciśniesz kombinację klawiszy Alt+A, na pasku adresu pojawi się notacja „ukośnikowa" znana z poprzednich wersji Windows i będziesz mógł wpisać inny adres

Nowy pasek adresu Visty ma trzy godne uwagi cechy:

- **Jest znacznie czytelniejszy**. Te ▶ małe ▶ trójkąty wyraźniej oddzielają nazwy folderów niż stara\notacja\ukośnikowa. A zamiast liter dysku, takich jak *C:*, pojawiają się **nazwy** dysków.

Wskazówka: Jeśli ciąg nazw zagnieżdżonych folderów nie mieści się w oknie, po lewej stronie adresu pojawia się mała ikona <<. Kliknij ją, aby wyświetlić menu z nazwami wszystkich folderów, przez które przeszedłeś, aby dostać się w bieżące miejsce (od ostatniego do pierwszego).

(Elementy, które powinny znajdować się w tym menu — niedawno odwiedzone miejsca — pojawiają się na dole listy, oddzielone poziomą linią).

- **Rozpoznaje kliknięcia myszą**. Można kliknąć dowolny „okruszek" w celu otworzenia odpowiedniego folderu. Jeśli na przykład oglądasz folder *Wer* ▶ *Obrazy* ▶ *Wielkanoc*, kliknij **słowo** *Obrazy*, aby wrócić do folderu *Obrazy*.
- **Nadal można go edytować**. Stary pasek adresu był bardzo użytecznym narzędziem, ponieważ umożliwiał bezpośrednie wpisywanie adresów folderów (w notacji ukośnikowej).

  W rzeczywistości nadal jest to możliwe. Możesz „otworzyć" pasek adresu do edycji na cztery różne sposoby. (1) Naciśnij *Alt+A*. (2) Kliknij małą ikonę po lewej stronie adresu. (3) Kliknij dowolne puste miejsce. (4) Kliknij dowolne

miejsce prawym przyciskiem myszy i z podręcznego menu wybierz polecenie *Edytuj adres*.

W każdym przypadku pasek adresu przełączy się na starą notację ukośnikową, która umożliwia edycję adresu (rysunek 2.2, na dole).

Wskazówka: Kiedy już się napatrzysz na ukośniki, naciśnij klawisz *Esc*, aby przywrócić notację z trójkątami (▶).

Składniki paska adresu

Oprócz wszystkich tych funkcji pasek adresu oferuje kilka dodatkowych kontrolek, które ułatwiają poruszanie się po dysku (rysunek 2.3).

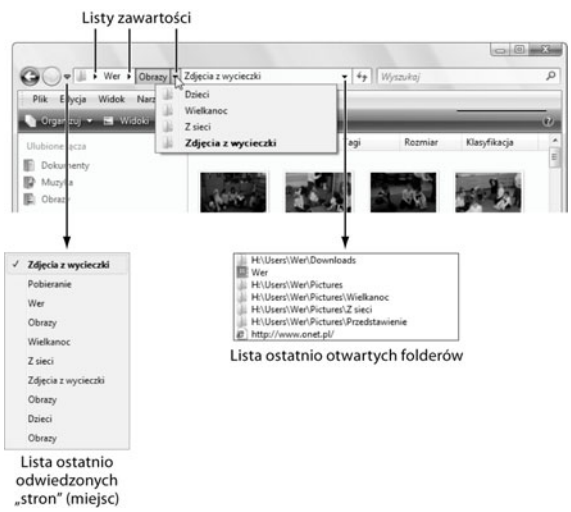

Rysunek 2.3. *Nowy pasek adresu roi się od przydatnych kontrolek i innych elementów, które można klikać myszą. Może minąć trochę czasu, zanim zorientujesz się, jaka jest różnica między małą strzałką ▼ po lewej stronie paska a tą po prawej. Lewa strzałka pokazuje listę niedawno otworzonych folderów; prawa pokazuje adresy, które wpisałeś w pasku (a nie otworzyłeś przez klikanie)*

- ***Wstecz***, ***Dalej***. Tak jak w przeglądarce WWW, przycisk *Wstecz* otwiera okno, w którym znajdowałeś się poprzednio. Kiedy użyjesz przycisku *Wstecz*, będziesz mógł kliknąć *Dalej*, aby wrócić tam, skąd zacząłeś. Skróty klawiaturowe: *Alt*+strzałka w lewo, *Alt*+strzałka w prawo.
- **Lista folderów**. Kliknij strzałkę ▼ (po lewej stronie paska adresu), aby zobaczyć listę folderów, które niedawno otworzyłeś; działa ona jak wielopoziomowy przycisk *Wstecz*.
- **Lista adresów**. Kliknij strzałkę ▼ (po prawej stronie paska adresu), aby zobaczyć listę adresów, które niedawno wpisałeś.
- **Lista zawartości**. Ta funkcja wymaga bliższego wyjaśnienia, ale dla maniaków wydajności jest prawdziwym darem niebios.

  Okazuje się, że mała strzałka ▶ obok każdego „okruszka" (nazwy folderu) w rzeczywistości jest rozwijanym menu. Kliknij ją, aby zobaczyć, co znajduje się **wewnątrz** folderu po lewej stronie.

  Do czego to się przydaje? Przypuśćmy, że przeglądasz zawartość folderu *Polska* ▶ *Mazowieckie* ▶ *Warszawa* i dochodzisz do wniosku, że to, czego szukasz,

w rzeczywistości znajduje się w folderze *Polska* ▶ *Śląskie*. Czy musisz dwa razy kliknąć przycisk *Wstecz*, aby wrócić do folderu *Polska*, a następnie przejść do innej gałęzi drzewa folderów? Otóż nie. Po prostu kliknij strzałkę ▶ znajdującą się obok folderu *Polska* i wybierz z listy pozycję *Śląskie*.

- ***Odśwież* (przycisk z dwiema zakręconymi strzałkami)**. Jeśli podejrzewasz, że zawartość okna jest nieaktualna (może ktoś właśnie przesłał Ci plik przez sieć), kliknij ten przycisk albo naciśnij klawisz *F5*, aby Vista odświeżyła wyświetlane dane.
- **Pole *Wyszukaj***. Wpisz w tym polu szukaną frazę, aby znaleźć ją w nazwach plików **zawartych w danym oknie**. Więcej informacji na ten temat znajduje się na stronie 137.

Co można wpisać w pasku adresu?

Kiedy klikasz małą ikonę folderu po lewej stronie paska adresu (albo naciśniesz kombinację klawiszy *Alt+A*), notacja ▶ trójkątna zmienia się w notację\ukośnikową i możesz przystąpić do edycji adresu. W tym momencie pasek adresu przypomina małą szczelinę, przez którą rozmawia się z nowojorskimi taksówkarzami: po prostu powiedz, gdzie chcesz się udać. W pasku adresu możesz wpisać następujące informacje (kiedy skończysz, naciśnij klawisz *Enter*):

- **Adres strony internetowej**. Można pominąć identyfikator *http://*. Wystarczy wprowadzić sam adres witryny WWW, taki jak *www.sony.com*. Po wciśnięciu klawisza *Enter* (lub kliknięciu przycisku → nazywanego *Przejdź*) żądana strona otworzy się w programie Internet Explorer.

Wskazówka: Jeśli naciśniesz kombinację klawiszy *Ctrl+Enter* zamiast samego *Enter*, otoczysz tekst wpisany w pasku adresu ciągami *http://www.* oraz *.com*. Więcej takich skrótów znajdziesz w rozdziale 11.

- **Szukaną frazę**. Jeśli na pasku adresu zostanie wprowadzony tekst, który nie jest adresem witryny WWW, system Windows przyjmie, że nakazujesz mu połączyć się z internetem w celu wyszukania podanego łańcucha. Od tego momentu operacja przebiega tak jak w przypadku funkcji wyszukiwania internetowego omówionej na stronie 391.
- **Nazwę folderu**. Możliwe jest też podanie nazwy jednego z kilku ważnych folderów, takich jak *Komputer*, *Dokumenty*, *Muzyka* itp. Po wciśnięciu klawisza *Enter* zostanie otwarte okno konkretnego katalogu.

Wskazówka: Pasek adresu oferuje funkcję autouzupełniania. Kiedy wpiszesz `ob` i naciśniesz klawisz *Tab*, w pasku automatycznie pojawi się słowo *Obrazy* (jeśli zamiast tego zostanie wyświetlona nazwa innego folderu, naciśnij ponownie klawisz *Tab*).

- **Nazwę programu lub ścieżkę**. W tym przypadku pasek adresu działa dokładnie tak jak polecenie *Uruchom* omówione na stronie 58.

W każdym z powyższych przypadków, kiedy tylko zaczniesz pisać, poniżej paska adresu pojawi się lista rozwijana zawierająca ostatnio przeglądane strony interne-

towe, pliki lub katalogi. Vista próbuje oszczędzić Ci pisania. Jeśli na liście pojawi się żądana lokalizacja, kliknij ją myszą albo wyróżnij ją za pomocą klawisza strzałki w dół, a następnie wciśnij klawisz *Enter*.

Pasek akcji

Czy widzisz kolorowy pas (*Organizuj*, *Widoki*…) wyświetlany tuż pod paskiem adresu? Jest to nowy **pasek akcji**. Przypomina nieco pasek menu, ponieważ niektóre jego elementy (w tym *Organizuj* i *Widoki*) są w istocie oddzielnymi menu, ale zarazem jest podobny do okienek zadań z Windows XP pod tym względem, że jego zawartość zmienia się w zależności od wyświetlanego folderu. W folderze ze zdjęciami znajdziesz na nim przyciski takie jak *Pokaz slajdów* i *Poczta e-mail*; w folderze z plikami muzycznymi pojawią się przyciski *Odtwórz wszystko* i *Nagraj*.

W dalszej części rozdziału przeczytasz o niektórych poleceniach wyświetlanych na pasku akcji.

Uwaga: Nie można ukryć paska akcji.

Nagłówki kolumn

W każdym oknie Eksploratora tuż poniżej paska akcji znajduje się kolejny poziomy pasek, którego nie można ukryć: rząd nagłówków kolumn takich jak *Nazwa*, *Data modyfikacji*, *Rozmiar* itd. Jak się okazuje, są to ważne narzędzia do sortowania i grupowania ikon, co zostanie opisane na stronie 92.

Opcjonalne okienka

Wszystkie wersje

Na górze większości okien Eksploratora wyświetlane są pewne podstawowe elementy, a przynajmniej pasek adresu i pasek akcji.

To jednak dopiero początek. Jak pokazano na rysunku 2.4, menu *Organizuj* na pasku akcji pozwala ukryć lub wyświetlić aż cztery **inne** paski informacyjne. Jeśli włączysz je wszystkie naraz, okna będą sprawiały wrażenie dość klaustrofobiczne, ale za to dowiesz się absolutnie wszystkiego o swoich plikach i folderach.

Aby włączyć lub wyłączyć któreś z dodatkowych okienek, wybierz jego nazwę z menu *Organizuj/Układ*, jak pokazano na rysunku 2.4. Oto opcje, które znajdziesz w tym menu:

Wskazówka: Możesz zmienić rozmiar dowolnego okienka przez przeciągnięcie linii, która oddziela je od głównego okna (kiedy wskaźnik myszy znajdzie się w odpowiednim miejscu, zmieni się w strzałkę z dwoma grotami).

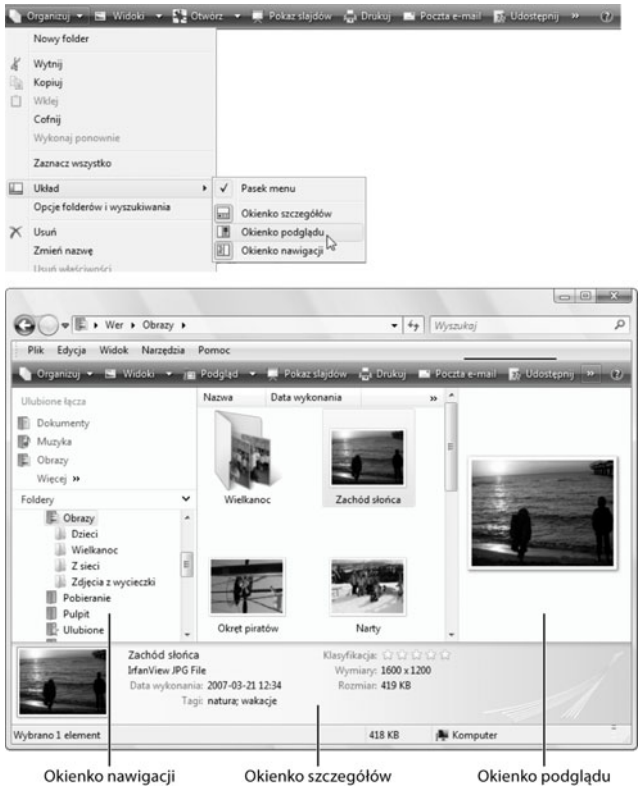

Rysunek 2.4. *Jesteś otoczony! A przynajmniej Twoje okno Eksploratora...*

Użyj menu Organizuj, aby wyświetlić lub ukryć dowolne spośród opcjonalnych okienek. Ikona włączonego okienka jest otoczona cienkim obramowaniem. Kliknij nazwę okienka, aby je wyświetlić, i kliknij ją ponownie, aby je ukryć

Okienko wyszukiwania

Jak pokazano na rysunku 2.1, okienko wyszukiwania pojawia się na górze okna, tuż pod paskiem adresu. Oczywiście w każdym oknie Eksploratora obok paska adresu znajduje się już **pole** wyszukiwania — więc po co jeszcze **okienko**?

Otóż oferuje ono znacznie większą kontrolę. Można w nim określić bardziej zaawansowane kryteria wyszukiwania, m.in. **miejsce**, które Windows ma przeszukać. Okienko to włącza się inaczej niż trzy pozostałe; więcej informacji znajdziesz na stronie 138.

Okienko szczegółów

To okienko pojawia się **na dole** okna i bywa bardzo przydatne. Podaje różne informacje o ikonie zaznaczonej w górnej części okna: rozmiar pliku, datę, typ itd.

W poprzednich wersjach Windows w celu uzyskania tych informacji trzeba było kliknąć ikonę prawym przyciskiem myszy i wybrać z podręcznego menu polecenie *Właściwości*.

Oto kilka przykładów:

- W przypadku pliku muzycznego okienko szczegółów pokazuje czas trwania utworu, nazwę zespołu i albumu, gatunek, klasyfikację (liczbę przyznanych przez Ciebie gwiazdek) itd.
- W przypadku ikony dysku uzyskujesz informacje o systemie plików, pojemności oraz zajętym miejscu.
- W przypadku dokumentu Microsoft Office widzisz, kiedy został utworzony i zmodyfikowany, ile ma stron, kto go napisał itd.
- Jeśli nie jest zaznaczona **żadna** ikona, pojawiają się informacje o samym oknie (tzn. ile elementów się w nim znajduje).
- Jeśli zaznaczysz kilka ikon, w okienku pojawi się suma rozmiarów plików — świetna rzecz, kiedy nagrywasz płytę CD i nie chcesz przekroczyć limitu 650 MB. Zobaczysz też **zakres** dat utworzenia i modyfikacji plików.

Szczególnie intrygujące jest to, że możesz **edytować** wiele spośród tych informacji, co opisano na stronie 88.

Wskazówka: Aby ukryć okienko szczegółów, mógłbyś wrócić do menu *Organizuj/Układ* i ponownie kliknąć nazwę okienka. Szybciej jest jednak kliknąć prawym przyciskiem myszy dowolne puste miejsce w okienku szczegółów (na przykład w prawym dolnym rogu) i wybrać z podręcznego menu polecenie *Ukryj okienko szczegółów*.

Okienko podglądu

Okienko podglądu pojawia się po **prawej** stronie okna. To nie pomyłka: Microsoft wynalazł paski informacyjne, które owijają okno ze wszystkich czterech stron.

Okienko podglądu bywa przydatne, kiedy przeglądasz zdjęcia, pliki tekstowe, dokumenty Office, pliki PDF, piosenki i filmy. Kiedy klikasz poszczególne ikony, pojawia

KĄCIK WSPOMNIEŃ

Czy chcesz zobaczyć pasek menu?

Prawdopodobnie zauważyłeś, że w Viście stało się coś zaskakującego z paskiem menu (*Plik, Edycja, Widok* itd.) — zniknął. Microsoft zdecydował, że lepiej będzie zaoszczędzić trochę miejsca na dodatkowe ikony.

Na szczęście możesz przywrócić pasek menu i to na trzy różne sposoby.

Tymczasowo. Naciśnij klawisz *Alt* lub *F10*. Gotowe! Tradycyjny pasek menu wraca na swoje miejsce. Pojawiają się nawet klasyczne podkreślone litery, które wskazują, jakie klawisze musisz nacisnąć, aby wybrać polecenie bez użycia myszy.

Na stałe we wszystkich oknach. Z paska akcji wybierz polecenie *Organizuj/Układ/Pasek menu*. Tradycyjny pasek menu pojawi się tuż ponad paskiem akcji. Zostanie tam na zawsze, we wszystkich oknach Eksploratora, chyba że znów go wyłączysz za pomocą tego samego polecenia.

Na stałe we wszystkich oknach (metoda alternatywna). Oto trik, który pozwala uzyskać ten sam efekt. Wybierz polecenie *Start/Panel sterowania*. Kliknij łącze *Wygląd klasyczny*, ikonę *Opcje folderów*, a wreszcie zakładkę *Widok*. Zaznacz opcję *Zawsze pokazuj menu* i kliknij przycisk *OK*.

się powiększona wersja zawartości danego dokumentu. Jak widać na rysunku 2.5, kontroler pozwala odtwarzać dźwięki i filmy bezpośrednio w oknie Eksploratora, bez konieczności uruchamiania programu Windows Media Player (świetna rzecz).

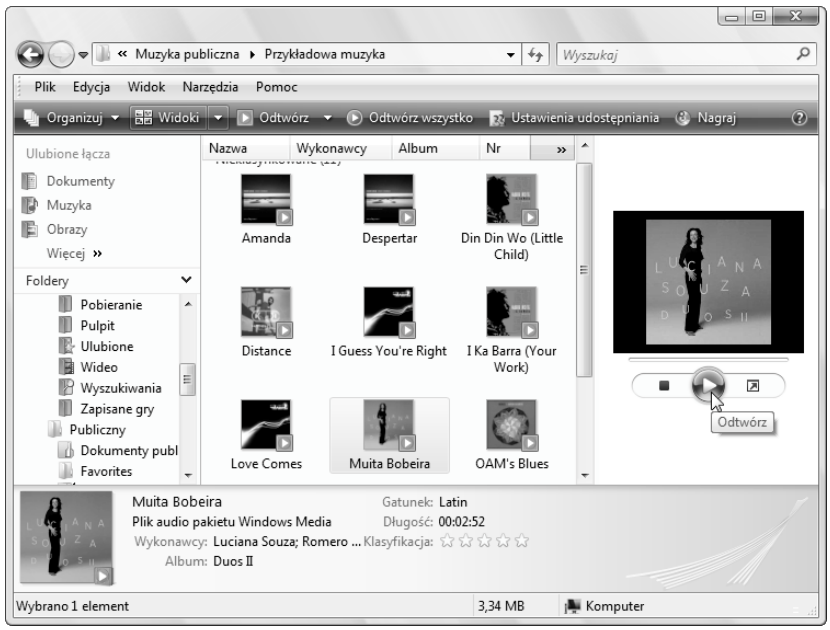

Rysunek 2.5. *Okienko podglądu często przeszkadza, ponieważ ogranicza miejsce dostępne w oknie, a nie podaje szczególnie użytecznych informacji. Kiedy jednak przeglądasz filmy lub pliki dźwiękowe, staje się nieocenione; umożliwia odtworzenie muzyki lub filmu bezpośrednio w oknie, bez otwierania oddzielnego odtwarzacza*

Okienko nawigacji

Okienko nawigacji dzieli się na dwie części: *Ulubione łącza* (na górze) oraz *Foldery* (na dole).

Lista ulubionych łączy

Podstawowym celem tej listy jest wyświetlanie **miejsc**, do których chciałbyś mieć szybki dostęp. Ponieważ okienko to będzie czekać na Ciebie w każdym otwartym oknie Eksploratora, umieszczenie w nim ulubionych folderów może zaoszczędzić Ci wielokrotnego przedzierania się przez te same katalogi. Wystarczy kliknąć nazwę folderu, aby otworzyć jego okno. Jeśli na przykład klikniesz pozycję *Obrazy*, zobaczysz zawartość folderu *Obrazy* w głównej części okna (rysunek 2.6).

Na liście widnieją również pozycje *Ostatnio zmienione* i *Wyszukiwania*. Odnoszą się one do **zapisanych wyszukiwań**. Więcej informacji na ten temat znajdziesz na stronie 141; na razie wystarczy wiedzieć, że łącze *Ostatnio zmienione* wyświetla listę wszystkich plików na dysku twardym, które zmodyfikowałeś w ciągu ostatnich 30 dni, a łącze *Wyszukiwania* wyświetla okno wypełnione podobnymi gotowymi wyszukiwaniami: *Niedawno używane dokumenty*, *Najnowsza poczta e-mail*, *Udostępnione przeze mnie* itd.

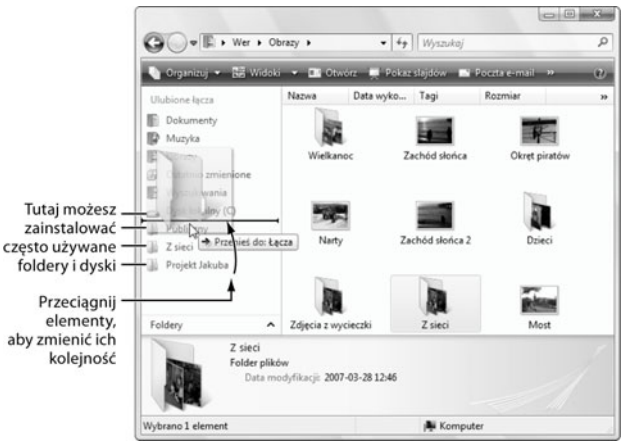

Rysunek 2.6. *Okienko nawigacji bardzo przyspiesza pracę, ponieważ pozwala Ci przeskakiwać do różnych zakątków systemu jednym kliknięciem myszy. Umieszczone w nim ikony folderów i dysków działają w zwykły sposób. Możesz na przykład przeciągnąć dokument na ikonę folderu, aby zapisać go w tym folderze*

Największą zaletą tego okienka jest łatwość konfigurowania **własnych** ulubionych miejsc, na przykład:

- **Usuń** ikonę, przeciągając ją poza okno i upuszczając na ikonie kosza; pozycja zniknie z listy. (Oczywiście nie powoduje to usunięcia pliku z **komputera**; usuwasz tylko jego skrót z okienka nawigacji).
- **Przestaw** ikony, przeciągając je w górę lub w dół listy. Zwolnij przycisk myszy, kiedy gruba, czarna, pozioma linia znajdzie się we właściwym miejscu.

Wskazówka: Możesz również posortować listę alfabetycznie. Kliknij ją prawym przyciskiem myszy i z podręcznego menu wybierz polecenie *Sortuj według nazw*.

- **Dodaj nową ikonę folderu lub dysku**, przeciągając ją z pulpitu (albo z okna) w żądane miejsce na liście.
- **Ustaw szerokość okienka**, przeciągając pionowy pasek podziału w lewą albo w prawą stronę.

Wskazówka: Możesz przeciągnąć pasek podziału tuż obok ikon dysków i folderów, tym samym ukrywając ich nazwy. Niektórzy uważają, że okno wygląda wówczas schludniej; aby zidentyfikować nazwy folderów, możesz wskazać je bez klikania myszą.

Lista folderów

Na dole okienka nawigacji (rysunek 2.7) znajduje się hierarchiczne „drzewo" folderów, które pokazuje całą zawartość komputera. Pozwala ono dotrzeć do głęboko zagnieżdżonych folderów bez utraty orientacji.

Uwaga: W poprzednich wersjach Windows wyświetlanie tego okienka było trikiem zarezerwowanym dla zaawansowanych użytkowników. Można było je otworzyć za pomocą kilku skrótów, takich jak dwukrotne kliknięcie ikony dysku lub folderu przy wciśniętym klawiszu *Shift* albo naciśnięcie kombinacji klawiszy ⊞+*E*. W Viście triki te po prostu ponownie otwierają okienko nawigacji, jeśli wcześniej je zamknąłeś. Najwyraźniej Microsoft uznał, że drzewo folderów ma być standardowym elementem okien Windows.

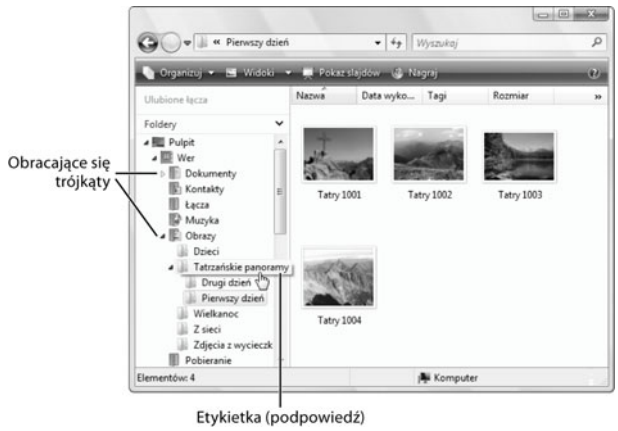

Rysunek 2.7. *Kiedy klikasz dysk lub folder w drzewie folderów, w głównym oknie pojawia się jego zawartość, w tym pliki i inne foldery. Dwukrotne kliknięcie rozwija dysk lub folder, pokazując nową, wciętą listę zawartych w nim folderów; kolejne dwukrotne kliknięcie zwija listę folderów.*

Kiedy przejdziesz do głębiej zagnieżdżonego folderu, być może nie będziesz mógł odczytać jego pełnej nazwy. W takim przypadku wskaż go bez klikania, aby zobaczyć podpowiedź

Jak widać, ta hierarchiczna lista wyświetla **tylko** dyski i foldery; w głównym oknie pojawia się zawartość kliknięty elementu listy (foldery **i** pliki).

Kiedy klikniesz dwukrotnie nazwę folderu lub dysku (albo klikniesz raz umieszczony obok niej trójkąt), przełączysz się w widok konspektu; zawartość folderu zostanie wyświetlona jako wcięta lista, jak pokazano na rysunku 2.7. Listę tę możesz zwinąć przez ponowne dwukrotnie kliknięcie nazwy albo pojedyncze kliknięcie trójkąta.

Rozwijając w ten sposób wybrane foldery, możesz zajrzeć do dwóch lub wielu folderów jednocześnie. Możesz też przesuwać pliki przez przeciąganie ich na małe ikony folderów.

Jeśli rozwiniesz kilka kolejnych podfolderów, wcięte nazwy znajdą się tak daleko po prawej stronie, że nie będziesz mógł ich odczytać. Możesz temu zaradzić albo przez poszerzenie okienka (rysunek 2.8), albo przez wskazanie folderu, którego nazwa jest niewidoczna. Vista wyświetli nazwę folderu w etykietce (podpowiedzi ekranowej).

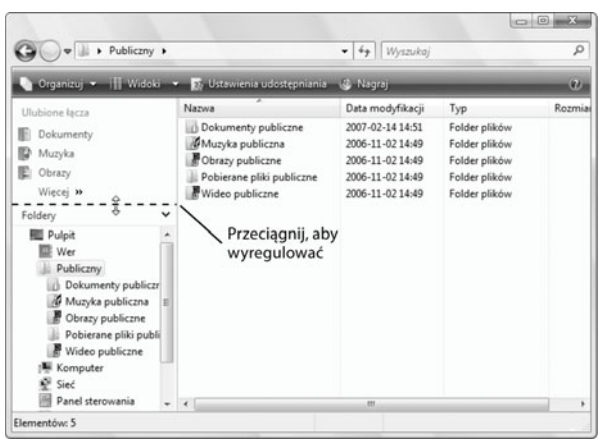

Rysunek 2.8. *Jeśli jeszcze nie widzisz drzewa folderów, otwórz je przez kliknięcie przycisku ^ na dole okienka nawigacji. Następnie możesz zmienić jego szerokość albo wysokość, przeciągając górną lub prawą krawędź, jak pokazano na rysunku*

PORADNIA DLA ZAAWANSOWANYCH UŻYTKOWNIKÓW

Skróty klawiaturowe do obsługi listy folderów

Jeśli któregoś dnia przyjdziesz do domu i okaże się, że ktoś ukradł Ci mysz — albo jeśli po prostu lubisz używać klawiatury — z pewnością docenisz skróty działające w oknach Eksploratora.

F6 lub *Tab* przełącza „fokus" (wyróżnienie) między różnymi częściami okna: *Ulubione łącza*, *Foldery*, okno główne.

Backspace wyróżnia „nadrzędny" dysk lub folder zaznaczonego elementu.

Dwukrotnie kliknięcie ikony z wciśniętym klawiszem *Alt* otwiera jej okno właściwości (znajdziesz w nim te same informacje, które są wyświetlane w okienku szczegółów).

Alt+strzałka w lewo otwiera poprzednio przeglądane okno, tak jakbyś nacisnął przycisk *Wstecz* w przeglądarce. (Kiedy użyjesz kombinacji *Alt*+strzałka w lewo, będziesz mógł naciskać *Alt*+strzałka w prawo, aby poruszać się w przód listy niedawno otwartych okien).

Możesz też nacisnąć klawisz litery, aby wyróżnić folder lub plik o nazwie zaczynającej się od danej litery, a także poruszać się w górę lub w dół listy za pomocą klawisza strzałki w górę lub strzałki w dół.

Tagi, metadane i właściwości

Wszystkie wersje

Informacje wyświetlane w okienku szczegółów — data, rozmiar, tytuł itd. — określa się mianem **metadanych** (z greckiego: dane o danych).

Co ciekawe (i przydatne), w istocie można edytować niektóre z nich (rysunek 2.9). Na przykład w przypadku dokumentu można zmienić informacje takie jak *Autorzy*, *Komentarze*, *Tytuł*, *Kategorie*, *Stan* itd. W przypadku pliku MP3 są to dane takie jak *Wykonawcy*, *Album*, *Gatunek* i *Rok*; w przypadku fotografii — *Data wykonania*, *Tytuł* i *Autorzy*.

Niektóre z metadanych są niedostępne. Nie da się na przykład zmienić daty utworzenia ani daty modyfikacji (wszyscy adwokaci świata muszą się z tym jakoś pogodzić). Można jednak zmienić klasyfikację utworu muzycznego lub zdjęcia; w tym celu wystarczy kliknąć jedną z pięciu gwiazdek. Jeśli na przykład klikniesz trzecią gwiazdkę, przyznasz piosence ocenę 3.

Co najważniejsze, możesz zmienić pole *Tagi* dla **dowolnego** rodzaju ikony. Tag to po prostu słowo kluczowe. Może to być cokolwiek: *Oferta biznesowa*, *Stare śmieci*, *Skopiuj mnie* — co tylko chcesz. Później będziesz mógł wyszukać wszystkie pliki oznaczone danym tagiem i wyświetlić je w pojedynczym oknie, nawet jeśli fizycznie znajdują się w różnych folderach.

Tagi napotkasz w wielu miejscach Visty — oraz niniejszej książki, zwłaszcza kiedy będzie mowa o wyszukiwaniu zdjęć i muzyki.

Uwaga: Co dziwne, nie można dodawać tagów do plików BMP, PNG, AVI i MPG.

Wiele spośród omawianych tu pól obsługuje autouzupełnianie, co oznacza, że Vista proponuje (w wyskakującym menu) zakończenie nazwy lub tekstu, który zacząłeś wpisywać.

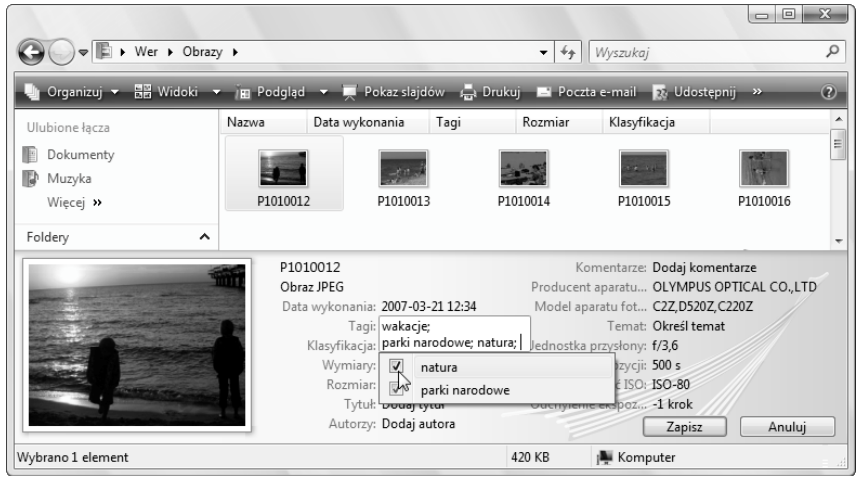

Rysunek 2.9. *Możesz edytować wiele spośród przechowywanych przez Windows informacji o każdej ikonie w komputerze. Kliknij informację, którą chcesz zmienić; jeśli pojawi się pole edycji tekstu, jesteś w domu. Wpisz, co chcesz i naciśnij klawisz Enter (albo kliknij przycisk Zapisz w prawym dolnym rogu okna)*

Wskazówka: Możesz jednocześnie edytować metadane wielu ikon. Po prostu wyróżnij je wszystkie (strona 154) i zmień wybraną informację w okienku szczegółów. Dzięki tej sztuczce możesz szybko sklasyfikować wiele plików albo opatrzyć je tym samym tagiem.

Właściwości

Okienko szczegółów pokazuje najważniejsze informacje o pliku, ale — wierz lub nie — Windows przechowuje jeszcze więcej metadanych związanych z każdą ikoną. Jeśli naprawdę chcesz zobaczyć całe dossier ikony, otwórz okno jej właściwości w jeden z następujących sposobów:

- kliknij ikonę prawym przyciskiem myszy i z podręcznego menu wybierz polecenie *Właściwości*;
- przytrzymaj wciśnięty klawisz *Alt* i kliknij dwukrotnie ikonę.

Tak czy owak, pojawi się okno *Właściwości*. Wygląda ono bardzo podobnie jak w poprzednich wersjach Windows: wyświetla nazwę pliku, położenie, rozmiar itd. Ale w Viście zawiera również przewijaną kartę *Szczegóły*, na której roi się od metadanych (rysunek 2.10).

Widoki ikon i listy

Wszystkie wersje

Okna systemu Windows wyglądają po prostu znakomicie od razu po zainstalowaniu. Wszystkie ich krawędzie są proste, a tekst doskonale czytelny. Jeśli jednak zamierzasz spędzić połowę dnia przed ekranem monitora, możesz dodatkowo

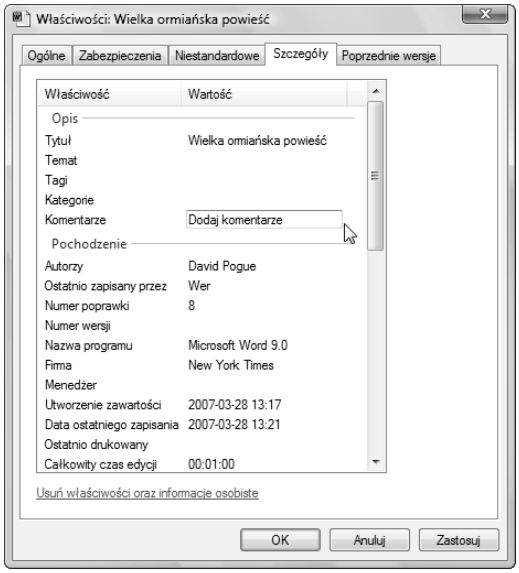

Rysunek 2.10. *W tym oknie znajdziesz wszystkie możliwe informacje o ikonie. Przewijaj, przewijaj i przewijaj jeszcze trochę, aby znaleźć interesujący Cię szczegół albo go zmienić. Podobnie jak w okienku szczegółów, również tutaj można edytować wiele informacji*

zastanowić się, w jaki sposób można sprawić, że okna będą jeszcze lepiej wyglądały i pozwalały osiągnąć lepszą wydajność.

Zacznijmy od tego, że pliki i foldery w oknie Eksploratora mogą być wyświetlane na dwa sposoby: jako ikony (dowolnej wielkości) albo jako lista (w kilku różnych formatach). Kilka spośród dostępnych opcji pokazano na rysunku 2.11.

Każde okno niezależnie zapamiętuje swoje ustawienia widoku. Na przykład folder *Dokumenty* warto wyświetlać w widoku listy (ponieważ jest pełen plików i dokumentów), a folder *Obrazy* — w widoku ikon, które są miniaturami rzeczywistych zdjęć.

Istnieją trzy sposoby zmieniania widoku; każdy wiąże się z menu *Widoki* pokazanym na rysunku 2.11:

- **Kliknij przycisk *Widoki***. Każde kliknięcie przełącza okno do następnego widoku w sekwencji: *Lista*, *Szczegóły*, *Kafelki*, *Duże ikony*.
- **Użyj menu *Widoki***. Jeśli klikniesz trójkąt ▼ znajdujący się obok słowa *Widoki*, pojawi się menu z opcjami takimi jak *Bardzo duże ikony*, *Duże ikony*, *Małe ikony*, *Lista* itd. Wybierz żądaną opcję (są one opisane poniżej).
- **Użyj suwaka**. Po lewej stronie menu *Widoki* znajduje się intrygujący suwak. Microsoft dołączył go zapewne po to, aby zaprezentować graficzne możliwości swojego nowego systemu. Umożliwia on swobodne skalowanie ikon do rozmiarów mieszczących się **pomiędzy** standardowymi opcjami *Bardzo duże*, *Duże*, *Średnie* i *Małe*.

  Dziwną cechą tego suwaka jest to, że w połowie drogi przestaje regulować rozmiary ikon i staje się selektorem trzech ostatnich pozycji menu: *Lista*, *Szczegóły* i *Kafelki*. Spróbuj — przekonasz się sam.

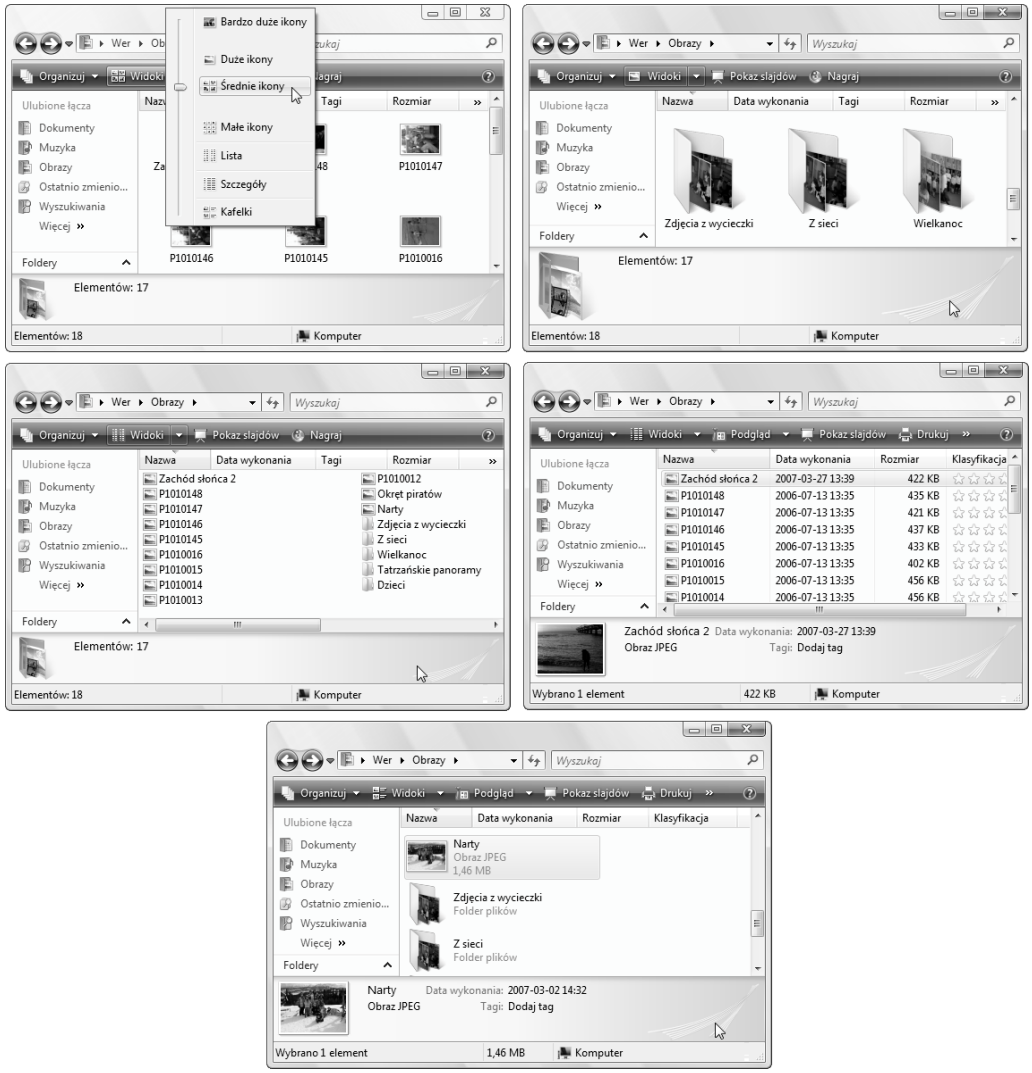

Rysunek 2.11. *Menu Widoki jest nieco dziwne; w rzeczywistości zawiera dwie kolumny. Po prawej stronie pokazuje wstępnie ustawione opcje wyświetlania plików i folderów. Po lewej stronie znajduje się suwak, który umożliwia płynne regulowanie rozmiarów ikon.*

Tak czy owak, oto przegląd dostępnych widoków okien w Viście. Od lewego górnego rogu: ikony (średnie), ikony (duże), lista, szczegóły i kafelki. Widoki listy i szczegółów przydają się w oknach, które zawierają bardzo dużo plików

Wskazówka: Jeśli Twoja mysz jest wyposażona w kółko, to dysponujesz szybkim sposobem regulowania rozmiarów ikon. Po prostu przytrzymaj wciśnięty przycisk *Ctrl* i pokręć kółkiem.

- **Ikony**. W widoku ikon każdy plik, folder i dysk jest reprezentowany przez mały obrazek — **ikonę**. Ten skromny obrazek, wizualna reprezentacja elektronicznych bitów i bajtów, jest kamieniem węgielnym całej religii Windows (może właśnie dlatego jest nazywany ikoną).

KLEJNOT WŚRÓD KAMIENI

Oczyszczanie plików z metadanych

Na dole okna dialogowego *Właściwości* znajduje się łącze z intrygującym sformułowaniem: *Usuń właściwości oraz informacje osobiste*.

Jest to funkcja związana z ochroną prywatności. Oznacza ona: „Usuń wszystkie metadane, które dodałem samodzielnie, takie jak nazwisko autora, tagi oraz inne informacje związane z moją pracą".

Microsoft zakłada, że możesz nie chcieć, aby inne osoby, które napotkają dany dokument (na przykład jako załącznik do wiadomości e-mail), uzyskały szczegółowy wgląd w Twój styl pracy.

Kiedy klikniesz to łącze, pojawi się okno dialogowe *Usuwanie właściwości*. Znajduje się w nim przewijana lista z polami wyboru takimi jak *Tytuł*, *Klasyfikacja*, *Tagi*, *Komentarze* i wiele innych.

Możesz kontynuować dwojako. Jeśli zaznaczysz opcję *Utwórz kopię bez wszystkich właściwości, które można usunąć*, to z pliku zostaną usunięte wszystkie metadane, które da się skasować (wszystko z wyjątkiem informacji takich jak typ pliku, nazwa itd.). Kiedy klikniesz przycisk *OK*, Windows natychmiast utworzy duplikat pliku (ze słowem *Kopia* dołączonym do jego nazwy) pozbawiony większości metadanych i gotowy do masowej dystrybucji (oryginał pozostanie niezmieniony).

Jeśli wybierzesz opcję *Usuń następujące właściwości z tego pliku*, będziesz mógł sam określić, które metadane mają zostać usunięte z oryginału (zaznacz odpowiednie pola wyboru).

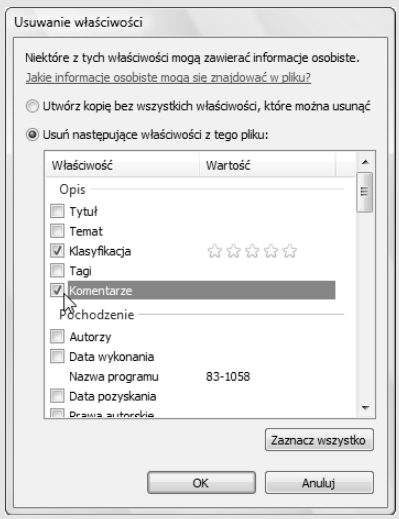

Szczególnie godne uwagi jest to, że jeśli wystarczająco powiększysz ikony, to **foldery** pojawią się w postaci obróconej o 90 stopni. Gdyby ktoś chciał ustawić prawdziwy folder na biurku w takiej pozycji, byłoby to raczej niemądre; cała zawartość wysypałaby się na zewnątrz. Ale w świecie Windows ikony zawarte w folderach pozostają na swoim miejscu. Co najlepsze, wystają akurat na tyle, że możesz się im przyjrzeć. Na przykład w folderze *Muzyka* folder danego piosenkarza pokazuje okładkę pierwszego albumu; w folderze pełnym prezentacji PowerPointa widać jeden lub dwa pierwsze slajdy itd. (efekt możesz obejrzeć na rysunku 2.11).

Uwaga: Ponieważ teraz można wyświetlać ikony w dowolnym rozmiarze, Microsoft zrezygnował z widoku miniatur i przezroczy.

- ***Kafelki***. W tym widoku ikony mają standardowy rozmiar, a nazwy i informacje o plikach są wyświetlane po **prawej** stronie.
- ***Lista***. Ten widok pozwala zmieścić w oknie zdecydowanie najwięcej plików; każdy z nich jest opatrzony małą ikoną po lewej stronie, a lista zawija się do następnych kolumn, aby jak najlepiej wykorzystać dostępne miejsce.